شعر شیداسی

عزیز نسین

تیلماج: محمد حلیم یارقین

شعر شیداسی!

عزیز نسین

تیلماج: حلیم یارقین

قویاش ۱۴۰۳/م. ۲۰۲٤

کتاب بیلگیلری:

- اثر آتی: شعر شیداسی!
- یازووچی: نسین، عزیز
- تیلماج: یارقین، محمد حلیم
- باسیلگن ییلی: قویاش ۱۴۰۳/م. ۲۰۲٤
- باسیلگن ییری: کابل
- نشر ایتووچی:
- سانی: ۱۰۰۰
- مقوا دیزاینی: ضیایی، دکتور نجیبه
- بیتلرنی بیزه‌تووچی: توران، محبوب الله

بسم الله الرحمن الرحيم

«انسـان أیـتکن سـۊزلری بیلن‌گینـه مسـؤول ایمـس؛ بلکـه جـیم توریشـلری (سۊزلمه‌گنللیکلری) اوچون هم مسؤول دیر!»

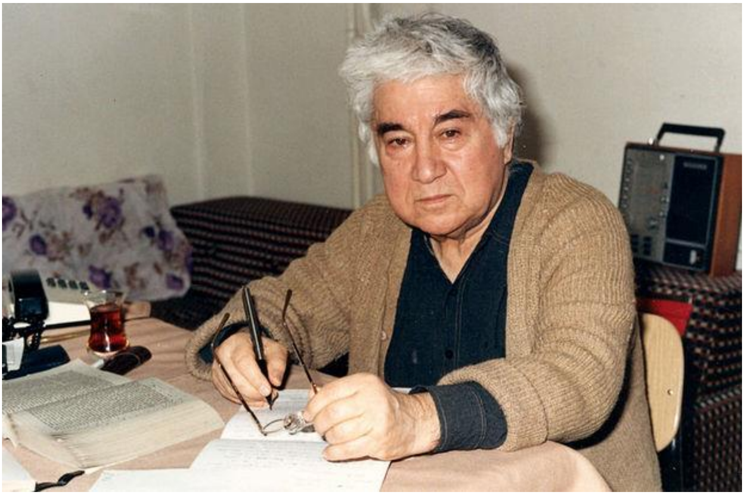

فهرست

قیسقه کیریش سۆز .... أ

عزیز نسین نینگ اۆزی یازگن ترجمۀ حالی ۱

شعر شیداسی! ۱۰

مهم قوریلتای ۲۱

مستری امین ۲۷

ایشتبنی (یده‌کی)!! ۳۶

طبابت معجزه‌سی! ٤٤

بیر کون بیزنینگ ده نوبتیمیز یېتر! ۵۶

بیر ملا قیشلاقده ۶۸

عیاللرنینگ تشقریده ایشلشی یخشی می؟ ۷۲

یشه‌سین یورت! ۷۷

بیزنینگ دردلریمیز شو! ۸۹

بله‌لرنی ییغلتمنگیز! ۹۹

بویورتمه بیانیه ۱۰۵

عرصاتده قالگن اوی! ۱۱۶

قیسقه کیریش سؤز

۱۳۴۴-۴۶ ییللر سرپل شهری منهاج سراج اؤرته مکتبده (حاضر لیسه) اؤقیب یورگن چاغلرده کؤپراق قیسقه داستانلر، ناوللر و رومانلرنی زؤر اشتیاق و مراق بیلن اؤقیر ایدیم. بو اثرلر اساساً ایرانلیک یازووچیلر (محمد علی جمالزاده، صادق هدایت، صادق چوبک، جواد فاضل، حسینعلی مستعان، ارونقی کرمانی، امیر عشیری، محمد حجازی، پرویز قاضی سعید، حمزه سردادور، ...) و ایران ترجمانلری ارقه‌لی فارس تیلیده‌گی جدا کؤپ چیت ایل یازووچیلری (ماکسیم گورکی، تولستوی، چخوف، گوگول، داستایوفسکی، چنگیز ایتماتوف، غفور غلام، عبدالله قهار، الکساندر دوما، ژان ژاک روسو، ویکتور هوگو، بالزاک، جک لندن، ارنست همینگوی، اناتول فرانس، ژول ورن، جرجی زیدان، عزیز نسین، ...) و افغانستانلیک یازووچیلردن (عزیزالرحمن فتحی، اسدالله حبیب، رهنورد زریاب، جلال نورانی، ...)نینگ اثرلری ایدی. یازووچیلرنینگ بو فهرستی تؤلیق ایمس، البته.

کؤریب تورگنینگیزدیک، یازووچیلریگه کؤره اثرلر عشقی، تاریخی، پولیسی، جنایی، فلسفی، سیاسی کبی تورلی موضوعلرده بؤلگن. او پیتلرده، مینده مطالعه و کتاب اؤقیش اشتیاقی جدا کوچلی ایدی. حتی بیر کتابنی بیر کیچه‌ده توگه‌تر ایدیم، دیسم مبالغه ایمس.

بو کتابلرنی رحمتلی بابام (استاد قاری عظیمی) و رحمتلی آته‌م (ذره عظیمی)لرنینگ میده کتابخانه‌لری، افغانستان خلق دموکراتیک حزبی سرپل بۉلیمی کتابخانه‌سی (عبدالستار گلشنی اوییده)، حرمتلی محمد قیوم عزیزی و محمد یحیی حفیظی‌لرنینگ شخصی کتابخانه‌لریدن آلیب اۉقیر ایدیم. أینیقسه حزب، عزیزی و حفیظی کتابخانه‌لریده جدا کۉپ کتاب بار ایدی. بولردن تشقری، صنفداشلر و اۉرتاقلر هم بیر-بیریمیزنینگ کتابلریمیزدن فایده‌له‌نر ایدیک. قیسقه‌سی، قۉلگه اِیلینگن کتابنی البته اۉقیب چیقر ایدیم.

مېن انه اۉشه عجایب چوچوک یاشلیک دورده، مشهور تورک طنزچیسی عزیز نېسین اثرلری بیلن تانیش بۉلیب، اۉته مراق و اشتیاق بیلن اۉقیگنمن. بو آقیم کېین هم بوتون عمر بۉیی حاضرگچه دوام اېتماقده. دېمک، مشهور فزیک عالمی ایزاک نیوتن "مېن اوزاقلرنی بویوک انسانلرنینگ یېلکه‌سیدن توریب کۉرالمه‌من" دېگنیدېک، بدیعی نثرده انه شو بویوک یازووچیلرنینگ اثرلری مېنگه ده تورتکی و یۉللاوچی بۉلیب کېلگن. أینیقسه طنزچیلیکده عزیز نېسین اثرلری نینگ تأثیری جدا کۉپ بۉلگن.

قره‌نگ که،ییللر اۉتیب مېن هم خدا بېرگن آزگینه "طنز" استعدادی طفیلی "طناز"لر جرگه سیگه قۉشیلیب، نېچه ییلدن بېری شو ترماقده قلم تېبره‌تیب کېلماقده‌من.

بو آقیمده اۉز ایجادی ایشیمدن تشقری، اۉلکه‌میز و چېت اېل طنزچیلری اثرلریدن ده(هم) اۉزبېک تیلیگه اۉگیریش و سېویملی تیلداشلریمیزگه یېتکه‌زیش اۉی و ریجه‌سی تاپیلدی. شونگه کۉره، بیرینچی ایش افغانستان تانیقلی طنزچیسی جلال نورانی نینگ بیر نېچه داستانینی اۉزبېکچه‌گه اۉگیریب، اونی ۱۳۹۲ ییلی "بو اۉشه بېچاره‌گینه!" عنوانلی کتابده نشر اېتدیک. بو کتاب، افغانستان بدیعی نثر

ترجمه‌سی بۆییچه، طنز ترجمه‌سی ترماغی نینگ باسیلیب چیققن بیرینچی مستقل کتابی ایدی.

عزیز اۆقووچیلر، منه یوقاریده ایسلنگن اۆشه اۆی و ریجه‌گه کۆره، طنز ترجمه‌سی بۆییچه ایکینچی طنزلر تۆپلمی قۆلینگیزده. کتابده‌گی ۱۵ ته طنزنینگ دیرلی برچه‌سی، قرداش تورکیه نینگ عالمشمول بویوک یازووچیسی رحمتلی "عزیز نیسین"نینگ داستانلریدن عبارت دیر.

کتابده‌گی طنزلر ایران تیلماجلری ارقه‌لی فارسچه‌گه اۆگیریلیب، ایرانده باسیلیب چیققن کتابلر یا هم انترنت سایتلریدن تنلب آلینگن. اولرنینگ کۆپلری سوژه و مضمون نقطهٔ نظردن جامعه‌میزده‌گی موضوعلر و خلقیمیز عرف- عادتلریگه ماس دیر. اولرده عکس ایتیریلگن نارسالیکلر، توبنلیکلر و کمچیلیکلر حاضر هم جامعه‌میزده بیداد قیلیب، خلقیمیزنی ایزیب تورگن.

ترجمه قیلینگن طنزلرنینگ مضمونی و اۆتکیر تنقیدي تیلی و کولگیلی اۆزه‌للیکلری، تیلیمیز اۆزه‌للیکلری (خصوصیتلری) و امکانیتلریگه کۆره سقله‌نیب قالیشده تلاش بۆلگن.

دیمک تۆپلمده‌گی طنزلر، سیز سیویملی اۆقووچیلرگه هم مراقلی و قیزیق بۆله‌دی، دیب اومید قیله‌من.

حلیم یارقین

سویدن- استکهلم

قویاش ۱۴۰۳/م. ۲۰۲٤

عزیز نسین نینگ اۋزی یازگن ترجمۀ حالی

آتەم اۋن اوچ یاشلریده آناتولی قیشلاقلری‌نینگ بیریدن استانبولگه کېلدی. آنەم هم چقەلاقلیگیده آناتولی نینگ تغین بشقه بیر قیشلاغیدن استانبولگه کېلدی. اولر سفر قیلیشگه مجبور اېدیلر، چونکه مېنینگ توغیلیشیم اوچون اولر بیر-بیرلری بیلن اوچرەشیب، اویلنماقلری کېرەک اېدی-دە.

مېنینگ تنلش حقیم یۋق اېدی، شونینگ اوچون جدا ناقولەی بیر پیت، بیرینچی جهان اوروشی‌نینگ اېنگ کثیف کونلریدن بیریده، ۱۹۱۵- ییلی؛ "هیبلی آرالی" آتلی یمان بیر یېرده توغیلدیم. "هیبلی" استانبول یقینده جایلشگن تورکیه بایلری نینگ ییلاقی دیر. بایلر، کمبغللرسیز یشالمه‌گنلیکلری اوچون، بیزلر هم اۋشه آرال (جزیره) ده یشر اېدیک.

بو سۋزلر بیلن اۋزیمنی بختسیز بیر آدم اېدیم، دېماقچی اېمس‌من. عکسینچه، بای- بدولت، نجیب‌زاده و تانیقلی بیر عایله‌دن بۋلمه‌گنیم اوچون خوش شانس‌من.

آتیم "نصرت" اېدی. نصرت عربچه بیر سۋز بۋلیب، معناسی "تېنگری نینگ کمکی" دیر. بو آت عایله‌میز اوچون جدا قولەی و اۋرینلی اېدی. چونکه اولرده تېنگریدن اۋزگه امید یۋق اېدی.

قدیم اسپارتالر، ضعیف و کوچسیز بله‌لرینی اؤلدیریب، یلغوز کوچلی و ساغلام بله‌لرنی باقیب، وایه‌گه یېتکه‌زر اېکنلر. بیراق بیز تورکلر اوچون اوشبو ایش یا آقیم(جریان) طبیعت و جامعه ارقه‌لی عملگه آشیریلر اېدی. تؤرتته اوکه‌م محیط نینگ ناقوله‌ی شرایطیگه چیدالمه‌ی، چقه‌لاقلیکلریده اؤلگنلر دېسم، تیریک قالماق اوچون قنچه‌لر شلّه و کله‌شق آدم اېکنیمنی بیله‌سیز. لیکن آنه‌م ۲۶ یاشیده اؤلدی و بو گؤزه‌ل دنیانی کوچلیلرگه قؤییب کېتدی.

سرمایه‌دارلیک اؤلکه‌لرده، شرایط سوداگرلرگه و سوسیالیستیک اؤلکه‌لرده اېسه یازووچیلرگه قوله‌ی دیر. یعنی معیشت عقلی بؤلگن کیشی سوسیالیستیک جامعه‌ده یازووچی بؤلیشی و سرمایه‌دارلیک جامعه‌ده اېسه سوداگر بؤلیشی کېره‌ک. بیراق، یریم یا کیچیک سرمایه‌دار بیر اؤلکه بؤلگن تورکیه‌ده یشب تورگن عایله‌میزده کیشی سوادلی بؤلمه‌گن. بیراق مېنی قره‌نگ که یازووچی بؤلیشگه تصمیم آلدیم.

آته‌م، بله‌لریگه فکرلش اصولینی اؤرگه‌ته‌دیگن برچه یخشی آته‌لردېک مېنگه: "بو یازووچیلیک دېگن احمقانه فکرنی اونوت، یشه‌ماغینگ اوچون بیرار یخشی و شرافتمندانه ایشنی اؤیله‌گین" دېب توصیه قیلدیلر! بیراق مېن سؤزلریگه قولاق آسمه‌دیم.

کله‌شقلیگیم همان دوام اېتماقده اېدی. یازووچی بؤلیب، قلمنی قؤلیمگه آلیشنی ایستردیم، بیراق قؤلگه میلتیق بېره‌دیگن مکتبگه باردیم.

تورموشیم‌نینگ بیرینچی ییللریده اؤزیم یاقتیره‌دیگن ایشلرنی قیلالمه‌دیم. قیله‌دیگن ایشلریمنی یاقتیرمس اېدیم. یازووچی بؤلماقچی اېدیم، بیراق عسکر بؤلدیم. او زمانلرده، کمبغل و پولسیز بله‌لر تېکین درس اؤقیی آله‌دیگن مکتب،

حربی مکتبلرگینه ایدی. شونینگ اوچون، شو مکتبلرنینگ بیریگه کیریشگه مجبور بۉلدیم.

میلادی ۱۹۳۳-ییل

دایمگیدیک کیچ ییتیب باردیم. بو سفر برچه چیرایلی آتلر توگه‌گن ایدی و افتخار قیله‌دیگن بیرار عایلوی آت(تخلص) قالمه‌گن ایدی. "نسین=نې سین؟" نی قبول قیلیشگه مجبور بۉلدیم. یعنی "سین نیمه سن؟" درواقع هروقت آتیمنی چقیرگنلریده، نیمه‌لیگیم حقیده اۉیلشنی ایستر ایدیم.

۱۹۳۷ نچی ییلی افسر بۉلدیم. ناپلیون بۉلدیم. ایشانمه‌یسیزلر می؟ مین هنوز ناپلیونلردن بیری ایدیم. برچه ینگی افسرلر اۉزلرینی ناپلیون، دیب اۉیلر ایدیلر. بو کسللیک أیریملریده علاجسیز ایدی و عمرلری نینگ اداغیگچه دوام ایتر ایدی. بعضیلری ایسه بیرآز مدتدن سۉنگ ساغه‌لر ایدیلر. "ناپلیونیتیث" خوفلی و یوقیملی بیر کسللیک بۉلیب، بیلگیلری بولردن عبارت دیر: کسللر ناپلیون نینگ شکستلریگه ایمس، بلکه غلبه‌لریگه‌گینه اۉیله‌یدیلر. اولر بیر نقشه قرشی‌سیگه توریب، بیر قیزیل قلم بیلن بیش دقیقه ایچیده بوتون دنیانی فتح قیله‌دیلر و کیین بو دنیا نیگه مونچه کیچیک دیر، دیب قیغوررلر. اولر ایسیتمه‌سی جدا یوقاری بۉلگن کیمسه‌لردیک، الجیره‌یدیلر. بشقه خطرلر هم بار. کیینگی باسقیچ(مرحله)لرده اولر اۉزلرینی امیر تیمور، چنگیزخان، آتیلا، هانیبال یا حتی هیتلر، دیب هم اۉیلشلری ممکن!

مین ییگیرمه ایکی-ییگیرمه اوچ یاشلی تازه نفس یاش افسر صفتیده، قیسقه مدتده بیر قیزیل قلم بیلن دنیانی تسخیر قیلیشگه ایریشدیم. ناپلیونلیک عقده‌م بیر یا ایکی ییل چۉزیلدی. بو مدتده هیچ قچان فاشیسم گه تمایلیم یۉق ایدی. یاشلیگیمدن نمایشنامه یازووچیسی بۉلیشنی ایستردیم. اردو ده، پیاده قطعه‌لر،

تۉپخانه و تانک بار ایدی. بیراق نمایشنامه نویسلیک قطعه‌سی یۉق ایدی. شونینگ اوچون، او یېردن چیقیش یۉللرینی ایزلر ایدیم. نهایت، ۱۹۴۴ نچی ییلی قوتیلیب، ایرکین بۉلدیم.

أیریم افسرلر، حتی جنرال بۉلگنلریدن سۉنگ هم شعر یا رومان یازیش ارمانیده بۉله‌دیلر. بولر بشقه‌لرگه یاقیملی بۉلماق اوچون شو حسرتده، نې اۉزلری اوچون، البته. لیکن اگر بیر ایلّیک یشر شاعر اردونینگ قوماندانی بۉله‌من، دېسه نظرلریده احمقانه و بې‌معنا ایستک تویله‌دی!

عسکرلیک دوریده داستان یازماققه باشله‌دیم. او پیتلرده، روزنامه‌لرده مطلب بیته‌دیگن افسر اۉزیدن یوقاری بۉلگن افسرلر و باشلیغلری تماندن یاقتیریلمس ایدی؛ شونینگ اوچون مېن اۉز آتیم بیلن بیتمس ایدیم، آته‌م نینگ آتی- "عزیز نسین" بیلن ایشلر ایدیم. شونداق قیلیب، اۉزیم نینگ آتیم "نصرت نسین، تانیلمه‌ی قالیب، اونوتیلدی.

اولر مېنی یاش یازووچی صفتیده تانیر ایدیلر. حال بو که آته‌م قری کیشی ایدی و قیزیغی شوکه، بیر یۉلی قیسی دیر اداره‌گه ایش بۉییچه باریب، اۉزینی "عزیز نسین" من، دېب تانیتگنیده کیشی سۉزیگه ایشانمه‌گن ایمیش. او وفات یېتگونیچه هم "عزیز نسین" ایکنلیگینی اثباتلش اوچون تلشدی!

نېچه ییلدن ساره، کتابلریم اۉزگه تیللرگه ترجمه قیلینگندن کېین "عزیز نسین" آتیگه حواله بۉلگن حق‌التألیفیم نی آلماقچی بۉلدیم. لیکن بو آتگه مېنی تن آلمه‌دیلر. چونکه تذکره‌ده آتیم "نصرت نسین" ایدی و "عزیز نسین" ایکنیم نی اثبات قیلماق اوچون جدا سرسان بۉلیب، کۉپ کوره‌شدیم.

بوکونلرده شاعرمن، دېب اۋیلب یورگنلرنینگ کۉپلری، ایتگن نرسه‌لرینی شعر دېب اۋیله‌یدیلر، چونکه شعرگه هیچ قنداق ارزش و احترام قایل اېمسلر-ده! شاعرلیک بویوک بیر هنر، دېب اۋیله‌یمن. یخشی شاعر بۉلالمه‌گن کۉپلب یازووچیلر، موفق و تانیقلی یازووچی بۉلیشگه مجبور بۉلدیر. بونی اۋز حقیمده أیتمه‌یمن، چونکه قنداق قیلیب یمان شعر اېتیش ممکن‌لیگینی کۉرستگن‌من. مېنینگ شعرلریمگه کۉپراق اعتبار بېریلیش سببی، اولرنینگ گۉزه‌للیگی اوچون اېمس، بلکه اولرنینگ اداغیده بیر خاتین کیشی‌نینگ آتی یازیلگنی اوچون دیر. شعرلریمنی بیر مستعار خاتین آتی بیلن نشر قیلگن‌من. بو آتگه اتب جدا کۉپ سېوگی نامه‌لر یازیلگن اېدی!

بله‌لیگیمدن مردم نینگ کۉز یاشلرینی آقیزه‌دیگن مطلبلرنی بیتیشنی آرزو قیلر اېدیم. شو ایستک بیلن بیر داستان یازیب، مجله‌لردن بیریگه آلیب باردیم. مسؤول مدیر اۋقیب، اونینگ اصل ماهیتینی توشینمه‌ی، ییغلش اۋرنیگه قاه-قاهلب یوکسک کولدی. برچه‌لر کولگنلریدن سۉنگ البته، او کۉز یاشلرینی اریتیشگه مجبور بۉلیب: "جدا عالی، شونداق داستانلردن تغین هم بیزگه بیتگین" دېدی!

شو آقیم یازوویمده دوام اېتدی. اۋقووچیلریم نی ییغلتماق اوچون یازیلگن کۉپلب نرسه‌لریمگه، اولر کولر اېدیلر! شونینگ اوچون، حتی تانیقلی طنزچی بۉلیب یېتیشگنیمدن ساره هم، طنز نیمه‌لیگینی بیلمس اېدیم. حتی حالی هم بیله‌من دېب أیتالمه‌یمن، ایشانینگ! طنزچیلیکنی، اجرا اېتیشی بیلن اۋرگندیم. کۉپینچه، مېندن خودّی بیر نسخه یا فورمول دېب اۋیلب، طنز نیمه‌دی؟ دېب بیر تورلی سۉره‌یدیلر. مېنینگ بیلیشیمچه، طنز بیر جدی موضوع دیر.

۱۹۴۵ نچی ییلی حکومت "تان" روزنامه‌سینی یۉق قیلیش مقصدده، مینگلب قالاق و مرتجع کیشیلرنی تحریک قیلدی. مېن هم اۋشه روزنامه‌ده ایشلر اېدیم و

کېین ایش‌سیز بۆلیب قالدیم. اولر اۆز آتیم بیلن یازیلگن هیچ بیر مطلبنی آلمس اېدیلر. شو اوچون، ایکی یوزدن آرتیق تورلی مستعار آت بیلن روزنامه‌لرگه مطلب یازر اېدیم. باش مقاله و لطیفه‌دن آلیب، گزارش و مصاحبه و داستانلر و پولیسي رومانلرگچه. روزنامه اېگه‌سی مستعار آت مېنیکی‌لیگینی بیلیشی بیلن‌آق، مېن اۆزیمگه بشقه بیر آت اختراع قیلر اېدیم!

اۆزیم تاپیب قۆیگن بو یَسمه آتلرنینگ اۆزی هم کۆپ ماجرالرگه سبب بۆلر اېدی. اۆرنک(مثال) اوچون، قیزیم و اۆغلیم آتلری نینگ بیریکمه‌سیدن "رویا آتش"نی تنله‌دیم و بله‌لر اوچون بیر کتاب یازدیم. حکومت بونی بیلمس اېدی و شو باعث، برچه باشلنغیچ مکتبلرده فایده‌له‌نیلر اېدی. "رویا آتش" بیر عیال یازووچی صفتیده تورک یازووچیلری نینگ کتابنامه‌لریده نشر بۆلدی.

بشقه بیر داستاننی بیر فرانسوی مستعار آت بیلن بیر مجله‌ده چاپ قیلدیم. بو داستان جهان طنزلریدن تنلنگن کتابده فرانسوی طنز صفتیده مطرح بۆلدی.

بیر داستان هم بیر چینایی یَسَمه آت بیلن یازیب نشر قیلینگن اېدی. کېینلری قره‌سم، مجله‌لردن بیریده چین تیلیدن بیر ترجمه دېب باسیلگن اېکن.

یازالمه‌گن پیتلریمده، بقّالیک، ساتووچیلیک، محاسبلیک، روزنامه ساتووچیلیگی و عکاسلیک کبی جدا کۆپ ایشلرنی سینب کۆردیم. بیراق اولرنینگ بیرانته‌سینی هم یخشی بجرالمه‌دیم، البته.

یازوولریم اوچون ییغیندیسیده بېش یریم ییل قملدیم. آلتی آیی مصر پادشاهی ملک فاروق و ایران شاهی رضاشاه نینگ ایستکلری بیلن اېدی. اولرنینگ ادعاسیچه، مېن یازوولریمده گویا اولرگه توهین قیلگن اېمیش‌من. اولر انقره‌ده‌گی ایلچیلری ارقه‌لی مېنی محکمه‌گه تارتدیلر و آلتی آیگه محکوم اېتدیلر.

تۆرت فرزندیم بار. ایکیته‌سی بیرینچی خاتینیم و ینه ایکیته‌سی هم ایکینچی خاتینیمدن.

۱۹۴۶- ییلی بیرینچی قتله اوشلندیم. بوتون آلتی کون پولیس مېندن: "سېنینگ آتینگ بیلن نشر بۆله‌دیگن مقاله‌لرنینگ حقیقی یازووچیسی کیم دیر؟" دېب سۆرر ایدی.

اولر، مقاله‌لرنی مېن یازگنلیگیم‌گه ایشانمس اېدیلر!

چمه‌سی (تخمین) ایکی ییلدن ساره ماجرا تېسکری (برعکس) بۆلدی. بو سفر پولیس، ایریم مقاله‌لرنی اۆزگه آتلر بیلن یازگن‌سن، دېب توریب آلدی. بیرینچی سیده، مقاله‌لرنی مېن یازگنمن، دېب اورینگن بۆلسم-ده، ایکینچی سفریده مقاله‌لرنی مېن یازمه‌گنمن، دېب اینتیلر اېدیم! بیراق کۆزی ییرتیق، حیاسیز بیر شاهد تاپیلیب، بیر مقاله‌نی مستعار آت بیلن یازگنیم‌گه شهادت بېردی. شو دلیل بیلن آلتی آی اۆزیم یازمه‌گن بیر مقاله طفیلی قماققه قملدیم!

بیرینچی خاتینیم بیلن تۆییمیز مراسمیده موزیک آرکستری "تانگو" آهنگینی چلگن حالده، افسر دوستلریم‌نینگ قیلیچلری آستیده بیز یوریب بارر اېدیک. بیراق ایکینچی اویله‌نیش‌نینگ اوزیگینی قماقخانه‌نینگ میله‌لری آرتیدن عمریۆلداشیمگه بېردیم. چندان پارلاق باشله‌نیش بۆلمه‌گن‌لیگینی کۆره‌سیز می؟

۱۹۵۶- ییلی جهان طنزنویسلیک بېلله‌شوویده بیرینچی بۆلیب، "آلتین نخل" ساورینی (جایزه‌سی)نی آلدیم. ایلگری یازوولریمنی باسیب چیقرمه‌یدیگن روزنامه و مجله‌لر، قره‌نگ که اېندی اولر اوچون باش یارر اېدیلر. بیراق بو شرایط کۆپ هم دوام اېتمه‌دی.

روزنامه‌لرده یازوولریم نینگ باسیلیشی تغین قدغن بۆلدی. روزنامه‌لر و مجله‌لرده قه‌یتیب آتیم چیقیش اوچون، ۱۹۵۷- ییلی ینه بیر "آلتین نخل" ساوریننی یوتیب آلیشگه مجبور بۆلدیم. ۱۹۶۶-ییلی دنیا طنزچیلیک بیلله‌شووی بلغارستانده اۆتکه‌زیلدی. اونده هم بیرینچی طنزچی صفتیده آلتین "تیپیر تیکان"(خارپشت) ساوریننی قۆلگه کیریتدیم.

تورکیه‌ده‌گی ۱۹۶۰-ییل، ۲۷ نچی مه‌ی انقلابیده، اۆز خواهشیم بیلن "آلتین نخل"لریمدن بیرینی دولت خزانه‌سیگه بغیشله‌دیم. بو ماجرادن نیچه آی کیین، مینی قماققه تشله‌دیلر. ایکینچی "آلتین نخل" و "آلتین تیپره تیکان"(خارپشت طلایی)نی کیله‌سی قووانچلی کونلر اوچون اسره‌ب قۆییب‌من. دردگه یره‌شلریگه شک یۆق، دیب أیتدیم اۆزیمگه، اۆزیم.

حالیگچه ایکی مینگته داستاندن کۆپ یازگنلیگیم گه مردم تعجب قیله‌دیلر. بیراق بونینگ هیچ هم حیرتلنرلی اۆرنی یۆق. اگر عایله اعضام ۱۰ کیشی اۆرنیگه ۲۰ کیشی بۆلگنیده ایدی، تۆرت مینگ داستاندن کۆپراقنی یازیشگه مجبور بۆلر ایدیم. ۵۳ یشر من. ۵۶ جلد کتاب یازگنمن. تۆرت مینگ قرض، تۆرت فرزند و بیر نیبره‌م بار. یلغوز یشه‌یمن. مقاله‌لریم ۲۳ ته تیل و کتابلریم بۆلسه ۱۷ تیلده باسیلیب چیققن. نمایشنامه‌لریم ییتی مملکتده اجرا ایتیلگن.

یلغوز ایکی نرسه‌نی‌گینه اۆزگه‌لردن یشیراله‌من: چرچاغیم نی و یاشیم نی. شو ایکی‌سیدن اۆزگه برچه نرسه‌لریم تینیق و آچیق بۆلگن. یاشیمگه کۆره یاشراق کۆرینه‌سن، دیب أیته‌دیلر. اونینگ دلیلی هم، مینینگ اززانچه ایش بیلن بندلیگیم و قری بۆلیشگه وقت تاپمه‌گنیم بۆلسه کیره‌ک!

هیچ قچان اۋزیمگه: "اگر قیته‌دن دنیاگه کیلسم، شو ایشلرنی قیته قیلر ایدیم" دیب أیتمه‌گن‌من. بو حالده، کۆنگلیم ایلگریدن کۆره کۆپراق ایشلشنی ایسته‌یدی. جدا- جدا کۆپ و اززانچه یخشی.

اگر بشریت تاریخیده بیر کیشی‌گینه منگو(جاویدان) بۆلسه، مین هم قنداق منگو قالیشیم یۆللرینی کۆرسه‌تیب بیرماغی اوچون اۋشه‌نی ایزله‌یمن. افسوس که حاضرچه هیچ بیر اۋلگوم (اۋرنه‌گیم، نمونه‌م) یۆق. بونده مینینگ گناهیم ایمس، برچه‌لر سینگری مین هم اۋلیشگه مجبورمن. بیراق بو دره‌کدن جدا عصبانی‌من. چونکه انسانلر و انسانیتنی سیوه‌من.

حاضرچه بو یلغوز مینینگ توگه‌مه‌گن داستانیم دیر. اۋقووچیلرنینگ اوزون یازوولردن چرچشلرینی بیله‌من، شو اوچون داستانیم نتیجه‌سی کۆپ چۆزیق (اوزون)، دیب اۋیله‌مه‌یمن. مینینگ مشتاقلریم بیلیشلری لازم بۆلگن نرسه شو که، بو داستان نینگ اداغینی هیچ قچان یلالمه‌یمن.

شعر شیداسی!

محله‌میزده صابربیگ‌نینگ عایله‌سی، برچه‌لر هوس قیلگودیک اؤقیمیشلی و تینچ عایله‌لردن ایدی. بیرکونی شونداق کوچه‌گه قره‌ب تورسم، قؤقسدن(ناگهان) صابربیگ‌نینگ ایشیگی آچیلیب، او اؤق اوزیلگندیک قاچیب کوچه‌گه چیقدی. ارقه‌سیدن هواده بیرته سوپورگی(جاروب) و عیاللرنینگ بیرته ایاق کییمی هم آتیلگنی کؤریندی!

صابربیگ‌نینگ ساچلری پتّیغ و مجال تاپمه‌ی شکیللی، بیر ایاغیگه چپلک و بیر ایاغی بؤلسه یلنگ ایدی!

او هولِ جانیدن یوگورگنچه حویلیمیز ایشیگی تمان کیلدی. مین بؤلسه حیرت عالمیده درآو باریب، صابربیگ‌نینگ قؤلتیغیدن توتیب، ایچکریگه مهمانخانه‌گه باشلب آلیب باردیم.

صابربیگ تینچ اؤریندیقلردن بیریگه اؤلتیردی و هَرسیللب، تیز-تیز چوقور نفس آلدی. مین بؤلسه درآو او کیشی‌گه بیر گیلاس موزدیک سوو بیریب:

- ایچینگ صابر بیگ، دَمیز اؤنگلنه‌دی(راستلنه‌دی)، دیدیم.

صابربېگ بۆلسه اۋته چنقه‌گن کیشیدېك، بیر دمده سوونینگ دېیرلی یرمیدن کۆپینی شنقه کۆته‌ریب سیپقاردی. او رحمت دېب، گیلاسنی میز اوستیگه قۆیدی و قۆلی بیلن آغیز و بوروتینی سیلب، آه اره‌لش چوقور بیر نفس تارتدی.

شونده مېن، حیرت و سینچکاولیك اره‌لش لحنده:

- کېچیرینگ صابربېگ، تینچلیك می؟ بیران یاردم کېره‌ك می؟ دېب سۆره‌دیم.

- اونچه هم تینچلیك اېمس. ماجرانینگ قصه‌سی بیر آز اوزون، برچه‌سینی حاضر سیزگه اَیتیب بېره‌من، دېدی او نفسی کوییب-کوییب.

- بویورینگ صابر بېگ، اېشیته‌من. قولاغیم سیزده!

او قصه‌سینی شونداق باشله‌دی:

- سیزگه اَیتسم دوستیم، بوکونگی ماجرانینگ ایلدیزی بۆیداقلیك-(مجردلیك) کېز(زمان)لریمگه باریب تاقیله‌دی.

- سۆزله‌ی بېرینگ، اېشیته‌من!

- سیزگه أیتسم، هر بیر جانزادنینگ اېرککگی(نری)ده اورغاچی(ماده)سینی جلب یا رام اېته‌دیگن أیریم بېلگی یا خصوصیتلر بۆله‌دی. اۋرنك اوچون خۆرازنی قره‌نگ: خۆرازنینگ چۆغده‌ی لاویللب یانیب تورگن قیپ-قیزیل تاجی و جیلا بېریب تورگن رنگمه-رنگ تاوله‌نیب تورگن اوزون دُمی‌نی قیسی تاووق کۆریب، اۋزینی توتاله‌دی؟!

یا منه بوقّه‌نینگ کوچلی گَوده(تنه)سی، بۉرتیب چیققن عجایب بۉکنی و اۉتکیر شاخلری هرقنداق غونه‌جین‌نینگ یوره‌گینی سوو قیلیب، کپکسه اِینکلرنی هم رام قیلیب قۉیه‌دی! منه قیزیغی ارسلان‌نینگ اپرکگی‌نی کۉرینگ: اونینگ کپلیشگن گوده‌سی، سپلکیللب تورگن غَو یالی و صلابتدن تۉله شکوهلی کۉرینیشی شونچه‌لیک جاذبه‌لی و مراقلی که، حتی اورغاچی ارسلان‌نینگ اۉزی مغرور و پرواسیز تورگن اپرکک ارسلان‌نینگ قاشیگه کپلیب، تیار یاته‌دی!!

- صابر بیگ جنابلری، جدا قیزیق و بیز اعتبار بپرمه‌گن عجایب نکته‌لرنی اپسله‌دینگیز!

- هه، دوستیم. گپ انه شونداق. خودّی حیوانلر سینگری بیز اپرککلرده هم خاتین طایفه‌سینی قیزیقتیره‌دیگن و جلب اپته‌دیگن نرسه‌لر یا خصوصیتلر بار؛ مثال اوچون: مال-دولت؛ اشوله‌چیلیک(خواننده‌لیک) هنری؛ کپلیشگنلیک و گۉزه‌للیک؛ یا هم منصب و دبدبه؛ حتی سیزگه أیتسم شیلقینلیک و یلغان-یشّیق سۉزلر بیلن شیدالیک کۉرستگن اپرککلرگه هم کۉپلب عیال ذاتی لقّه ایشانیب، کۉنگیل بپریشلری ممکن!

بیراق، بیله‌سیز می؟ مینگ افسوس که، بو نرسه‌لرنینگ هیچ بیری مپنده ذره‌بین بیلن هم کۉرینمس اپدی! یعنی خاتین ذاتینی جلب اپتیب، رام قیلماق اوچون نپ بایلیک و منصب؛ نپ خوش صدالیک و کپلیشگن گوده(اندام) و نپ هم شیلقینلیک و خِیلیسیلیک مهارتی مپنده بار اپدی!

لیکن سیزگه أیتسم، مهربان تپنگری بو دنیاده هیچ بیر جانزادینی نعمتلریدن قوروق قۉییب، میدانگه زار قیلیب تشله‌مس اپکن. مپنگه تپنگری مینگلب نعمتلریدن عجایب بیر کمال نصیب اپتگن اپدی.

- مېن اېسه اۋرنیمده بیر قۋزغه‌لیب، قنی أیتینگ-چی؟ دېدیم قیزیقیب!

- هه، قۋشنی. مېنگه تېنگریم یوزلب تورلی شعرلرنی یادلشگه کوچلی حافظه و کېزی کېلگنده، اولرنی کیشیلرگه اۋقیب بېریشده چیرایلی شعر دیکلیمه‌سی قابلیتی‌نی نصیب قیلگن اېدی. هه، بار-یاغیم شعر بیلیش و گۋزه‌ل دیکلیمه قیلیش کمالی اېدی!

ایشانینگ، مجلس و ضیافتلرده نیمه حقده کیشیلر سۋز آچگنده، مېن هم قۋشیلیب، صحبت موضوع‌سیگه مناسب و اویغون بیتلرنی جدا چیرایلی یۋسینده اۋقیب، مجلسنی قیزیتردیم. اۋرینلی عجایب "شاه بیت"لرنی اۋقیب، کیشیلرنی قایل قالدیرر اېدیم!

قیسی بیر آقشام، کته بیر ضیافتده کۋپلب اېرکک-خاتین مهمانلر مجلسیده سېوگی و گۋزه‌للیک ماجرالری حقیده سۋز آچیلگنده، معمولگه باقه کمینه هم ارەله‌شدیم. مجلسده اېنگ سۋنگگی مهارتیمدن فایده‌له‌نیب، کۋنگیللرنی اِیسیتیب، یوره‌کلرنی تیتره‌ته‌دیگن جدا گۋزه‌ل و یاقیملی شعرلرنی اۋقیب برچه‌نی اۋزیمگه جلب اېتدیم. قره‌نگ که شعر اۋقیش اوج آلیب، برچه قایل بۋلیب تورگن بیر پیتده، مجلسده‌گی گۋزه‌للردن بیری شعرلر مضمونی یو مېنینگ استعداد و مهارتیم‌گه محو و شیدا بۋلیب، بیردن اۋزیدن کېتگنده‌ی بۋلیب، قوچاغیمگه اۋزینی تشلب ییباردی!

هه، قۋشنی، سیزگه أیتسم بو قیز چیندن هم اشدّی "شعر شیدا"لریدن اېکن. او عجایب استعدادیم‌نی مقتب، مېنگه یاپیشیب آلیب، مېن بیلن اویلنماقچی‌لیگینی یَلینیب أیتدی!

مېن بۋلسه حیرتله‌نیب:

- يخشى قيز، مېنينگ نې بايليك و نې منصبيم؛ نې توزوك ايشيم و نې هم يخشى آيليگيم بار، دېديم!

- يۇق جانگينەم، مېنى بولرنينگ هيچ بيريسى قيزيقتيرمەيدى. اولر مېنگە كېرەك اېمس، دېدى كۆز-قاشلرينى سيزيب!

-عزيزيم، مېن حالى-بېرى عايله قوريشگە تيار اېمس‌من!

بيلەسيزمى او نيمه جواب بېردى؟ هه، او كۆزلرينى خمار قيليب دېدى:

- چوچوك تيليزدن اۇرگيلەى، مېنگە مال هم، منصب هم، موتر-پوتر هم، دنغيلەمه حويلى هم كېرەك اېمس، شيرينگينەم!

مېن آغيز آچگينيمچه مجال بېرمەى، عجايب نرسەنى أيتدى:

- جانگينەم، عسليم، مېن شعر شيداسى و عاشقى‌من. مېنگە فقط و فقط شعر اۇقيب بېرسنگ، بۇلدى. مېن حتى سوو و هوا اۇرنيگە هم سېنينگ شيرين تيلينگدن شعر اېشيتسم، بۇلدى!!

ياتوبه، قنداق موجودگە دوچ كېلديم، دېب يورەگيم‌گە كېچدى....

قيسقەسى، مېن اوشبو "شعر شيداسى" بيلن مختصر و ايخچم تۇى قيليب، آسانگينه و ارزانگينه اېر-خاتين بۇلديك!

بيز اېر-خاتين بۇلگندن سۇنگ، هرفرصتده اوييميزده شعرخوانليك بزمى اېدى. مېن چيرايلى شعرلرنى اۇقيب، خاتينيم‌نى محو و شيدا قيلر اېديم. حتى شاعر بۇليشيمگە آز قالدى!

بیز شعرخوانلیککه اۉته بېریلیب، حتی کۉپینچه قزان-تباق ایشی میدانده قالر یا تیار آشنی یېماغی اېسیمیزدن چیقردی!!

عمریم بۉلیب، بونداق آدمنی بنی بشر ذاتیده کۉرمه‌گن اېدیم. هربیر بیت اۉقیلگنده، خودی بیر خُم اېسکی زۉر چاغیر ایچگن مستلردېک، گۉزه‌ل کۉزلری خمار بۉلیب، اۉزی مومدېک یومشب، قوچاغیمگه ییقیلردی!... بیر-ایکی بیتنی اۉقیر-اۉقیمس، باشینی یېلکه‌مگه قۉیگن حالده شیرین اویقوگه کېتردی!

عادی پیتلرده، خاتینیم بیرار نرسه ایسته‌سه، مېن درحال چیرایلی بیر بیتنی اۉشه موضوع حقده اۉقیر اېدیم. اۉ اېسه جیم بۉلیب، ایسته‌مسدی!

بیرکونی دوگانه‌لریدن بیری ینگی ساتیب آلگن کۉیلگینی خاتینیم‌گه کۉرسه‌تیب، اونی هم تشویق قیلیبدی. او مېنگه اۉشه کۉیلکنی آلسم میکن؟ دېب أیتدی.

مېن اېسه دراو اونگه بو بیتنی اۉقیدیم:

«گر سیم برگ گل نی قیلسه لباس اۉزیگه

بۉلغه‌ی مو اې گل اندام کۉنگلک بیلن تنینگدېک؟»(۱)

ایشانینگ، شو بیتنی اۉقیگنیم بیلن آق، او:

- واه-واه عجایب مصرعلر! دېب ینگی کۉیلک آلیشدن واز کېچدی!

بیر کونی خاتینیم بۉینیمگه قۉللرینی حلقه قیلیب، مېنگه:

- عزیزیم، ایرته گه بازار باریب، بیر آز بیزه‌ش و آرایش وسایلی ساتیب آلسک، دیب قولاغیمگه یومشاققینه شیبیرله‌دی.

مین ایسه دراو اونگه اوشبو چیرایلی بیتنی اؤقیدیم:

"گؤزه‌للیگینگ‌گه قره‌ب آی و کون خجل بؤلگه‌ی

یسن-توسن‌نی گؤزه‌ل بؤلمه‌گن‌گه قؤی، گؤزه‌لیم!" (٢)

بو مقتاولی بیتنی ایشیتیب‌آق سُسته‌یدی و نیتیدن اؤتدی!

هه، دوستیم. بیزنینگ کیچه یو کوندوزیمیز شعر اؤقیش و شعر ایشیتیش ایدی. تاتلیگینه تورموش کیچیرماقده ایدیک. بیرکونی، نماز عصر چاغی دوگانه‌لریدن بیری کیلیب، آرایشگاه‌گه باریب تونی قیلینگن مرغوله ساچلرینی کؤرسه‌تیب، خاتینیم‌نی هم تشویقات قیلیب کیتگن ایکن!

کیچقورون ایشدن قیتیب کیلیب، ایکله‌میز چایله‌شیب اؤلتیرگنیمیزده، خاتینیم ساچلرینی کؤرسه‌تیب:

- عزیزیم، ایرته‌گه آرایشگاه باریب، ساچلریمنی بیرآز قیرقیب، تونی بیریب جینگیله قیلسم، نیمه دییسیز؟ دیدی.

شونده دراو میه‌مدن شو بیت تیلیمگه جاری بؤلدی:

"ساچلرینگ هر تاله‌سیگه یوز یوره‌ک باغلندی-کو

کیسمه ساچینگنی یوره‌کلرگه ترحم ایله‌گیل!"(٣)

خاتینیم بو شعرنی ایشیتیب آق، درحال آرایشگاه بارماقدن واز کېچدی!

اې ې ې دوستیم، نیمه‌سینی أیته‌ی. افسوس که دنیانینگ برچه نرسه‌لری کبی، بو چوچوک دَملر هم اۋتکینچ ایکن!

- نیمه بۋلدی، صابربېگ؟!

- گپ شو که، سیزگه أیتسم باریب-باریب شعرلریم خاتینیم‌گه عادی بۋلیب، یاقمس بۋله‌بېردی. ایلگریلر هر بیر مصرع یا بیتنی اۋقیگنیمده اۋزیدن کېتیب قالسه، وقت اۋتیب، نه یلغوز اونینگ کۋزلری مستلرچه خمار بۋلمس ایدی، بلکه اونگه اصلا تأثیر قیلمه‌گنینی هم سېزه‌باشله‌دیم!

بیراق بو حالت بلکه دوام قیلمس، دېب ینگی-ینگی شعرلرنی تاپیب اۋقیسم هم، اونگه تأثیر قیلمه‌ی قۋیدی. حتی کۋپینچه شعرنی ایشیتر-ایشیتمس، استهزالی کولیم‌سیره‌ب، قاشیمدن تورکیلیب کېته‌دیگن بۋلدی!

مېن بۋلسه میداننی بۋشتمه‌ی، شعرلرنی تازه‌لب، اینگ رومانتیکیدن آلیب، اۋته قیتیغله‌یدیگن شوخلریگچه اۋقیب، سینب کۋردیم. بیراق مینگ افسوس، برچه‌سی "قوروق لای دیوارگه یاپیشمه‌گن"یدیک، اونگه هیچ قنداق تأثیر اۋتکزالمس ایدی.

دېمک، کون سه‌یین اونینگ شعرگه نسبتاً پرواسیزلیگی آشیب، حتی بیرکون بقیریب:

- جیم بۋلینگ، بو بیمعنی شعرلریز جانیمگه تېگیب کېتدی، دېدی!

هه، وضعیت کېسکین توس آلماقده ایدی. مېن بيِ‌هنرنینگ شعردن بشقه نیمه‌م هم بار ایدی؟ شو اوچون میه‌مده‌گی قالگن-قوتگن شعرلر بیلن تغین اونینگ کۆنگیلینی آلیب، رام قیلماقچی بۆلدیم! بیراق ینه هر سفر اوزیلگن اۆقلریم، اونینگ بقیریق و اۆپکه‌له‌نیشی بیلن اۆزیمگه قیتر ایدی!

منه شوگون هم اۆشه لحظه‌لرنینگ کېسکینله‌شیب، اېنگ اوجیگه چیققنلریدن بیری ایدی. نیمه اوچون دیر، اېندی آغزیمنی آچیب بیر شعرنی مراق بیلن باشله‌گنیمده:

-کپل آغزینگنی یاپه‌سن می یا یاغ می؟ دېب قۆلیده‌گی گیلاسنی مېن تمان آتدی. اونگه هم بس قیلمه‌ی، میز اوستیگه قۆییلگن گلدانچه‌نی هم گل-مولی بیلن مېنگه حواله قیلیب، آغزیدن کېلگن بار چَپنه سۆزلر و سۆکیشلرنی اۆزیم و یېتی پُشتیم‌گه تۆکیب ساچدی. او، حتی بوتون شاعرلرنی هم آغزیدن کېلگنچه سۆکیب، ساووردی و قۆلیگه اِیلینگن نرسه‌لرنی مېن تمان آته بېردی.

هه، او عرّاس ترتیب، کۆزلری پیاله‌ده‌ی-پیاله‌ده‌ی کته بۆلیب، اۆق یېگن یۆلبرسدېک مېن تمان تشله‌نردی. مېن بۆلسه اویمه-اوی قاچیب، آتیلگن بویوملردن اۆزیمنی چېتله‌تیش گه اورینر ایدیم....

نهایت، ایچکری اویلردن تشقریگه، حویلی‌نینگ یوزیگه چیقیب قاچدیم. قره‌سم، قوتره‌گن جانزاد سینگری مېنگه یورش قیلیب کېلماقده. مېن بۆلسه، تیپیرچیلب یوگورگنچه حویلی‌نینگ ایشیگینی آچیب، اۆزیمنی کوچه‌گه آتیب، قوتیلدیم!...

مېن صابربېگ‌نینگ کوییب سۉزلب بېرگن اچینرلی حالینی کۉریب، بیچاره‌گه اززانچه یوره‌گیم کویدی. پیاله‌سی‌نینگ چاینی تازه قیلیب، او کیشینی بیر آز یوپتماق(کۉنگلینی کۉترماق) و بو آغیر وضعیتدن قوتقرماق اوچون:

- صابر بېگ، حالینگیزگه کۉپ اچیندیم. لیکن کۉپ هم بو حقده تشویشلنمنگ. بو جنجالدن قوتیلیش، سیز اۉیله‌گنچه آغیر و قیین هم اېمس، دېدیم.

او دراو: قنداق؟ أیتینگ-چی دوستیم؟ دېب خودی سووگه چۉکیب کېته‌یاتگن کیشی اۉزینی قوتقرماق اوچون هرقنداق نرسه‌گه چنگ سالگنیدېک، سۉره‌دی شاشیلیب.

- گپ شو که، انسان ذاتی تنوع پسند، طبیعتی اۉزگرووچن دیر. هرنرسه‌نی ایشله‌تیشی، قۉللشی، کۉریشی، اېشیتیشی، ... نینگ چېگره‌سی بۉله‌دی. پیت(وقت) اۉتیب، نرسه‌لر عادی بۉلیب، باره-باره سریغ یاغده‌ی یوره‌ککه اوره‌دی.

- هه، البته که شونداق.

- سیز، بیچاره خاتینگیزنی اۉن-اۉن بېش ییلدن بېری توزوک یېدیرمه‌ی؛ یخشی ایچیرمه‌ی؛ چیرایلی کییدیرمه‌ی؛ اویاق-بویاققه میله‌گه اېلتیب سَیر قیلدیرمه‌ی؛ کۉنگلینی قووانتیرماق اوچون بیران ساوغه آلیب بېرمه‌ی؛.... اونی خودی قناری قوشچه‌دېک اوی قفسیده قمب قۉیگن‌سیز. بیران نرسه ایسته‌سه، هه دېب بۉلمه‌غور شعرلرنی اۉقیب بېرگن‌سیز. کۉیلک دېسه هم، شعر کییدیریبسیز؛ سَیلگه چیقه‌یلیک دېسه هم، شعر آیتیب سیز؛ تاقینچاق دېسه هم، اونگه فقط شعر تاقیب سیز! اخیر، سریغ یاغ بۉلسه هم یوره‌ککه اوره‌دی-ده!!

- ایندی، بویاغی قنداق بۉلەدی، جان قۉشنیم؟ قۉلیم ایتگیزگە، مینی بو جنجالدن قوتقرینگ!

- ایندی گپ شو کە، سیز موضوعنی اۉزگرتیرینگ!

- قنداق قیلیب؟

- قنداغی شو کە، منە مثال اوچون بو کونلر میدە-کتە، خاتین-ایرکک، سوادلی-سوادسیزلر برچەسی سیاستگە یوز کیلتیرگن. دفترگە می؛ بازارگە می؛ مسجدگە می؛ میخانە گە می؛ اۉراققە می، مشاققە می، قەیرگە بارمنگ، برچە-برچەلر سیاست، حزب، سیلاولر،...دن سۉزلب، بحثلشەدیلر. انە، سیز هم شوکوندن باشلب، شعر اۉقیماقنی تاختەتینگ. اۉرنیگە چیرایلی و جاذبەلی سیاسي بحثلر و نطقلرنی خاتینیز و عایلە اعضالرینگیزگە پیشکش قیلینگ. خدا خواهلسە یخشی بۉلەدی، دیدیم!

صابر بیگ مصلحتیم‌نی یخشیلب ایشیتدی. او اۉرنیدن توریب، یورەگی بۉلر-بۉلمس جۉنب کیتدی....

هە دوستلر، اۉشە کوندن بیری، هرقچان صابر بیگ اوی‌نینگ آلدیدن اۉتسک، اوییدن جۉشقین نطقلر و گولدوراس قرسکلر سیسی ایشیتیلەدی!!

(۱) بو بیت ظهیرالدین محمد بابرنیکی دیر.

(۲) و (۳) بو بیتلر دکتور شفیقە یارقین‌نیکی دیر.

مهم قوريلتاى

مكروفون ارقه‌سيده تورگن سۋزلاوچى ايشك عريلله‌دى:

- نهايت سېويملى اۋرتاق ايشكلر!

بشقه ايشكلر اونينگ سۋزلرينى ايشيتيب آق جيم بۋليب، اوزون قولاغلرينى تيككه قيليب، تاووش تمان تيز قيلديلر.

سۋزلاوچى زمرد ياشلرى كۋزيگه حلقه اوريب تورگن قرى ايشككه باقيب، ديدى:

- ايشكلر قوريلتايينى آچيشدن آلدين، قصابلر پيچاغى و محنتلر باسيمى آستيگه جان بېرگن برچه اۋرتاقلر و تانيشلريميزنينگ پرفتوح روحلرى كېچيريليشى اوچون بير دقيقه جيم بۋله‌ميز.

ايشكلر اونگه ايرگه‌شيب، جيم بۋلديلر.

سكوتدن سۋنگ، سۋزلاوچى دوام ايتدى:

- برچه‌نگ‌نينگ صحبتلرينگيزدن ممنون‌من. فرصتدن فايده‌له‌نيب چين كۋنگيلدن ايزگو و ايشكلرچه احساساتيم نى حضورلرينگيزگه تقديم قيله‌من.

بیر عده‌لر سۋزلاوچیگه گولدوراس قرسکلر چالدیلر و بیر عده هم عر-عر قیلیب، اونی جیم بۋلیشگه چارله‌دیلر.

سۋزلاوچی بیر نېچه قتله یېرگه ایاق تېپیب، جیملیک برقرار قیلیشگه اېریشدی:

– التماس، اېشکلیک نامیدن التماس قیله‌من که، اېشکلیک آبرویمیزنی سقلش اوچون شکوهلی کنگره‌میزنی انسانلر کنگره‌سیگه تبدیل قیلمنگلر. بیز انسانلر سینگری نظم و ترتیب اۋرنتماق اوچون پولیس و دنده‌دن فایده‌لنمه‌یمیز.

نېچه اېشک اعتراض آمیز دېدیلر:

– سیزلر بیزنی استثمار قیلیشنی ایسته‌ی‌سیزلر. بیز هیچ قچان اېرکین‌لیگیمیزنی قۋلدن بېرمه‌یمیز!

سیزلر ینگلیشه‌سیزلر. دنیا یره‌لگنیدن بېری یېر یوزیگه اۋتلب یورگنلردن بیری، انسانلر بیزنی اسیر قیلگن‌لیکلرینی بیله سیزلر. بیراق شونی بیلسینلر که، بیز هیچ قچان و هیچ لحظه اولرنینگ قُولی بۋلمه‌یمیز و اېرکین‌لیگیمیزدن دفاع قیله‌میز.

ایریم اېشک اۋرتاقلریم انسانلرنینگ ناروا ایشلرینی قیلیبدی، دېب مېنگه تهمت اوره‌دیلر. مېن بوندن افسوس‌ده‌من. مېن هیچ قچان بیراونینگ حقینی یېمه‌یمن، اېرکینلیگینی ایاق آستی او یاقده تورسین...

سۋزلاوچی اېشک نینگ طرفدارلری گولدوراس قرسکلر و عر-عرلر بیلن اونی تشویق قیلیب، سۋزینی دوام اېتتیریشگه اونده‌دیلر.

– اۋرتاقلر، بو قوریلتاینی یۋلگه قۋییشدن مقصدیم میده-چویده مسأله‌لر اوستیگه بحثلشیش ایمس ایدی، بلکه مقصدیم مینگ افسوس که اولرنی جدی خطر تهدید قیله‌دیگن انسانیت تمانگه میلان تاپگنلری و بیر عده هم جنسلریمیزنی اوشبو خطردن قوتقه‌ریش ایدی.

بو حقده شاشلینچ تصمیم آلماق کېره‌ک. عکس حالده آز مدتده انسان و ایشک اره‌سیده‌گی فرقنی بیلگیلش مهم قیین‌چیلیککه ایلنه‌دی.

بو پیشنهادنی برچه قبول قیلدی و دوستلری‌نینگ قوتقرماق اوچون اۋیلاوگه توشدیلر. اولر اره‌سیدن بیری دېدی:

– پیشنهادیم شو که انسانیتگه مایل بۋلگن برچه ایشکلرنی اره‌میزدن هیده‌ب، اولرنی ایری بیر منطقه‌ده سقله‌یلیک. اۋشنده اولرنینگ اوشبو یمان خوی-عادتلری یۋقالسه کېره‌ک. بشقه بیری اعتراض بیلدیردی:

– دوستلریمیزنی اۋزیمیزدن ییراقلشتیریش تۋغری ایش ایمس. ایشک قنچه‌لر انسان بۋلسه، لیکن ایشکلیک خوی-خاصیتینی یۋقاتمه‌یدی. بیزنینگ اساسی قیین‌چیلیگیمیز تېزلیکده ایشک بۋله‌دیگن، بیزگه یقینله‌شیب کېله‌یاتگن انسانلر دیر. بیز کۋرینیشلری انسان بۋلگن انسانلرنی آلدینی آلیشیمیز کېره‌ک.

– سیز حق سیز. بیز ایشک بۋلگن یا بۋله‌یاتگن انسانلرنی اره‌میزدن یۋقاتیشیمیز کېره‌ک. دنیاده هیچ بیر موجود ایشک بۋلگن انسانچه‌لیک خوفلی ایمس!

سۋزلاوچی ینه سۋز رشته‌سینی قۋلگه آلیب دېدی:

– عزیز دوستلر، بیز انسانلرنی سورگون (تبعید) قیلماق اوچون چېگرەلری بېلگی‌لنگن مملکتیمیز یۇق. اوندن تشقری، بیز بونداق انسانلر ارقەسیگە پالان و تۇقوم قۇییب، اياغلریگە تقە (نعل) قاقیشگە قادر ایمس‌میز. همەدن مهمراغی شو کە، بیز اگردە شونداق بیر کوچگە اېگە بۇلگن تقدیردە هم، اېشک بۇلگن انساندن نیمە فايدەلنە آلەمیز؟

اۇرتەدن بیرتە عر-عر قیلیب دېدی:

– هیچ بۇلمەگندە اولردن اوزاقلەشیب، جمعیتیمیز فاسد بۇلیشی نینگ آلدینی آلیشیمیز ممکن!...

سۇزلاوچی دېدی:

– اۇرتاقلریم، اېشک مانند انسانلردن بۇش بیر اجتماعی تاپیش یا کە یرەتیش جدا قیین. دنیادە انسانلر اکثریت دیرلر. بیز اېشکلیککە مایل بۇلگن بیر نېچە انسان اوچون معطل بۇلیشیمیز کېرەک ایمس. فقط جمعیتیمیز فاسد بۇلەیاتگنینی کۇرگنیمیزدەگینە، شونداق موجودات بۇلمەگن یا لااقل کم بۇلگن منطقەلرگە بارشیمیز کېرەک. بیرتە ایتدی:

– مادامی کە شونداق تصمیم‌لرینگیز بار اېکن، اوندە تېزراق جۇنەشیمیز کېرەک!...

– نېمە اوچون؟

– بو اوچون کە شونچە ییلدە چین انسان بۇلگن بیرار انسانگە کم اوچرەگن‌من-دە!

بشقه بیرته ایتدی:

– سیز حق سیز. تېز جۋنه‌شیمیز کېره‌ك! بشقه بیراو دېدی:

– جنابلر، یېر یوزیدن انسانیت بوتونله‌ی یۋق بۋلگن، ایشانینگ. منه قره‌نگلر ایشانیش قیین. تا بیزلر بار اېکنمیز، انسانلر بیر-بیرلرینی شلاقلب، خاتین-فرزند دېب یمان سۋکه‌دیلر یا که اېرکینلیك‌لرینی سلب قیله‌دیلر.

بشقه بیری دېدی:

– دوستلریمیز حق دیرلر. اېنگ انسان بۋلگن انسان مېنینگ اېگه‌م، دېب اۋیله‌یمن. اېگه‌م سوت ساتووچی. هرکونی اېرته‌لب کته سوت ایدیشلرینی ارقه‌مگه آرتیب، سوت ساتیب آلماق اوچون اویدن چیقه‌میز. هرچند او هر بیر لیتر سوتنی ۱۲۰ قروش ساتیب آلسه‌ده، اونینگ پنیر و قیماقینی چیقه‌ریب آلگندن سۋنگ، یوزگه ۵۰ سوو اره‌لشتیریب تازه سوت دېب ساته‌دی. بیچاره آدملر هم عمرلریده هیچ قچان حقیقی و خالص سوتنی ایچمه‌گنلیکلری اوچون، اونی حقیقی سوت دېب اۋیله‌یدیلر و آچ قالمسلیکلری اوچون بیر لیترینی ۱۵۰ قروش آله‌دیلر!

نېچه کون ایلگری اېندی مزه قیلیب سوو ایچه‌یاتگنیمده، باشیمگه چوب بیلن شونداق بیر قتیق ضربه اوردی که، دنیا کۋزیم آلدیده قپ-قرانغو بۋلیب کېتدی. اۋزیمگه کېلگنیمدن سۋنگ، تینگله‌سم او شونداق دېر اېدی:

– انشاءالله که اۋلگین. اېندی مېن سوتلرگه نیمه‌نی قۋشه‌ی. کۋر میسن، "ایچیملیك سوو شرکتی" ایچه‌دیگن سوونی مردملرگه یېتکزالمه‌یاتیبدی؟

نېچیته اېشک سۋره‌دیلر:

– خوب، ضررنی جبیره‌سی اوچون کېین اېگه‌نگ نیمه قیلدی؟

– هیچ نرسه، او ایکی کون مېنگه یېم بېرمه‌دی و بیر آی هم سوتگه ۸۰٪ سوو قۉشر اېدی.

سۉزلاوچی:

– اما بولرنینگ عمومیتی یۉق. قناعت بېروچی دلیللر، اینیقسه سند ارائه قیلیش لازم.

بیر عده اېشکلر دېدیلر:

– انسانلر بیر-بیرینی سۉکیش یا مردم نینگ حقینی یېماق، یۉللرنی تۉسیش، اۉزگه‌لردن تقلید قیلیب یششدن کۉره یخشی دلیل بار می؟ قوریلتای انسانلر بیلن بیزنینگ اره‌میزده‌گی مشکلنی حل قیلیشینی ایسته‌یمیز.

قوریلتای اعضاسی سۉنگگی نتیجه‌نی اعلان قیلیش مقصدده شور و بحثگه کیردی. نهایت اوشبو بیاننامه‌نی نشر قیلدی:

قوریلتای نینگ تصویبی اساسیده قیشلاقلر، شهرلر و جایلرده یشب یورگن برچه اېشکلر بیلسینلر که، اېشک سیمان انسانلر کۉپه‌ییشی و اخلاقی فساد اولرگه یوقیش احتمالینی سېزگنلریده، دراو اۉشه یېرنی ترک اېتیب کېتماقلری کېره‌ک!

مستری امین

چېت اېللیکلر، "ملتیمیزنینگ میەسی تېگیرمان تاشیدېک ایشلەیدی" دېگنلری بی‌چیز اېمس! اینیقسه اولوسیمیزنینگ ابتکار و ایشلربیلرمانلیکلری هر بیر چېت اېللیک نینگ تیلیده، دېسم مبالغه دېمنگ.

وطنداشلریمیز، آلماندەگی موترلر گورستانیدن قراضه و ایشدن چیققن موترلرنی ساتیب آلیب، مملکتیمیزگه آلیب کېلگنلریده، آلمانلیکلرنینگ آغزی حیرتدن کرّەیدېک آچیلیب قالیب، شاشیلیب:

- او جناب، بو آلگن نرسەییز هیچ ایشگه یرەمەیدی-کو!، دېگنلریده، وطنداشلریمیز مخصوص اکت بیلن، اولرگه قاش اۉینەتیب دېیدیلر:

- بیز مردم اۉلیکتی هم تیریلتیرالەبیز، بو که موتر. اونگه قرەگنده بیزلردی آلدی بیزگه بو نسوار هم اېمس! بیر قرەنگ، بو موتردی تۉرتته تایری یاغ می؟ کۉریب تورگنیزدەی، بار. پس بشقه نرسەلری هم تشریفاتدن اۉزگه نرسه اېمس-ده. یخشی اېشیتینگ، بیزلردی فکری بیزچه، بیر موتردی تۉرتته تایری بۉسه، بۉلدی. اوندن هرقنداق فایده لنسه بۉلەدی.

فرض قیلینگ فنرلری سینگن بۉسه، دراو چېرکتتی ٤-٥ ته فنرینی اۉرنەتیب قۉیەبیز. یا دېنگ اوتوماتیکی بوزیلیب، تیل کېلمەی قالسه. بونی هم چارەسی

آسان. دراو تانکی‌سینی جنگله‌سی اوستیگه چیقه‌ریب قۉیسک، ایش بیته‌دی! بلکه گېری بېسورلیک قیلیب، ایشله‌مه‌ی قالیشی ممکن. بو هم اونچه‌لیک قیین اېمس. گېر اۉز جاییگه توشکینچه، موتردی قیمیرلته‌بیز. بلکه سلف اورمه‌ی قالسه-چی؟ دېرسیز. بو که چندان قیین نرسه اېمس. مملکتی‌بیزدی هر بورچگیده بیکار اۉلتیرگن آدملر غیژ اوریب یاتگن. اۉشه‌لردن بیر نېچه کیشی‌سینی چقیریب، فایده‌لنه‌بیز! اېشیکلری توزوک یاپیلمسه کېره‌ک. بو هم اونچه‌لیک قیین اېمس. دراو اونی بیر ایپ مینن محکم بغلب قۉییش ممکن!

بولردن تشقری، مملکتیمیزده شونداق لایق و ماهر مستریلر بار که، بوتون دنیاده جوکی یاغ، دېسم ایشانینگ. اگر سیز بیزلردی مستری امینِ بیزدی کۉرسه‌ییز، اونی متخصصلیک و ماهرلیگینی کۉریب، حیرتدن شاخ چیقره‌سیز! چونکه مستری امین بیر بالقه و تېمیر قلمی مینن، قیلالمه‌یدیگن ایشی یاغ! بونی اۉزی هم دایم ایتیب یوره‌دی:

- هیچ موتر مېنی بالقه‌م و تېمیر قلمیم آستیدن امان قوتیلالمه‌یدی!

مستری امین نینگ ورکشاپی اوییمیز یقینیده. مېن کۉپینچه اونینگ آلدیگه باره‌من. اونینگ بیر قۉلیده دایم سگرت و بشقه‌سیده چای و قند دیر. قۉلیده شو نرسه‌لر بۉلمسه، اونده بالقه و تېمیر قلمی مینن تورلی موترنی ترمیم قیله‌دی.

نېچه کون ایلگری بیر توریست تی موتری بوزیلگن اېکن. اونی مستری امین دی آلدیگه آلیب کېلدیلر. مستری امین اېسه اۉرنیدن تورمسدن، شاگردلریدن بیریگه باقیب، دېدی:

- یالله، تور. قره‌ب اۉلتیرمسدن شرّه سلندردی باشینی آچ!

شاگرد بۆلسه چقّان سلندردی باشینی آچماققه باشلەدی. شونده سېویملی موتری بیلن نیمه قیلەیاتگنینی بیلمەی تورگن خارجی اعتراض‌آمیز بیر نیمه‌لر ایتدی. بیراق نې مستری امین و نې هم مېن و شاگردلری اونینگ سۆزلریدن هیچ نرسه توشونمەدیک. فقط مستری امین دېدی:

- کافر و ایمانسیز، بیرآز صبر قیلسنگ-چی. حاضر بیر پسده ایشینگدی تۆغریله‌یمن!

کېین مستری امین موتردی ماشینی گه بیرآز تېلموریب، شاگردلریگه بطرینی هم توشیر، دېب بویوردی.

شاگردلری بیرآز اورونیب، بطری نینگ پیچلرینی آچالمەدیلر. اولردن بیری موضوعنی مستریگه خبر بېردی. مستری بۆلسه ناراحتلیک بیلن دېدی:

- سیزلر آدم بۆلمه‌یسیزلر و ایش اۆرگنمه‌یسیزلر. پیچلردی آچماق اوچون بیرتنگ یوگورینگ، تېز باریب بالقه و تېمیر قلمیم دی کېلتیرینگ!

بیچاره توریست مستری قۆلیده بالقه و تېمیر قلمدی کۆریب، اونی مانع بۆلیشگه اینتیلدی. بیراق مستری امین اونی بیر یاققه سوریب، دېدی:

- بو بی‌پدر بو یېردی هم خارج، دېب اۆیلب بیزگه ناز و نخره قیله‌دی. بیلمه‌یمن بو بی‌صاحب بطرینی پیچلرینی فقط قاچیب کېته‌دیگانده‌ی، نیمه اوچون مونچه محکم قیلگنلر. بو تماندن بو کافر هم ایشیم گه خلل بېریب توریبتی...

مستری امین بالقه‌سینینگ بیرینچی ضربه‌سی موترگه اوریلگنده، ضربه خودی توریست‌نینگ باشیگه تیککندېک شاووقین سالدی:

- سێن... سێن... سێن!

- وقه تور بدجنس یات. بو یێرده سێن و مێن کێرەك اێمس!

- سێن... سێن... تاخ تاخ...

توریست بیر یاقدن سێن... سێن دێب، بشقه تماندن یێرگه توشیب یاتگن پلاس و رینجلرنی مستریگه کۆرسەتر اێدی.

مێن مستری امین گه باقیب دێدیم:

- اوستا جان، مێن نیمه دێگنینی بیلدیم.

- خۆش، نیمه دێدی؟

- او، بالقه مینن اێمس، منه او رینج مینن آچ، دێیدی!

- اونگه ایت، اۆز باشیگه مێنی ایشیم گه ارەلشمەسین! رینج ضربەسی بو پیچلردی آچالمەیدی.

- اوستا جان، مێن خارجی تیلدی بیلمەسم بو گپتی قنداق قیلیب اونگه ایتەی؟

- اۆشنداق که توشوندینگ، بیر تورلیك قیلیب توشینتیر. حیرانمن، ایتگنینی بیلەسن، لیکن توشینتیرماغینی بیلمەیسن! اونگه ایت:

- هر موتر مێنی ورکشاپیم گه کێلمەگونچه اێگەسینیکی. اما بو یێرگه کێلیب کیرگندن ساره، حتماً ترمیم بۆلیب چیقیشی کێرەك. یا که دینامیت قۆییب، تکه-پرچەسینی چیقەرەمن.

بیچاره توریست اؤته ناراحتلیک بیلن اوستا مستری‌نینگ تېگره‌گیگه پوپلکده‌ی ایله‌نردی. اونینگ قؤللرینی اوشلب، بالقه اوریشیگه مانع بؤلیشگه تلاشر اېدی.

مستری امین خارجی‌نینگ مزاحمتینی کؤریب، اونی آلدیدن اوزاقلشتیریش‌گه بویورر اېدی.

بو بویروقدن کېین تؤرت کیشی شاگردلری، بیچاره توریست‌نی قؤل-ایاغیدن آلیب ورکشاپدن تشقریگه اېلتیلر. مستری امین اېسه، خارجی‌نینگ شاوقین-اله‌مته‌ساریگه قره‌مه‌ی، کېتمه-کېت بالقه ضربه‌لرینی بطری نینگ پیچلریگه حواله قیله‌بېردی.

لیکن پیچ مقاومت قیلیب، آچیلمس اېدی. مستری اؤپکه‌له‌نیب، دېدی:

- پدر لعنت تی ایچیگه فقط ایتینگ که قارون‌دی گنجی قؤییلگنده‌ی، مونچه محکم قیلیبتیلر. اخیر پست و بلند ادعا قیلیب یورگن منه بولردن، نیمه اوچون بو پیچ تی شونچه محکم قیلیب سن، دېب سؤره‌یدیگن کیشی یاغ!

بالقه‌نینگ ضربه‌لری ایش بېرمه‌گندن سؤنگ، مستری امین تېمیرچیلر ایشلته‌دیگن کته بالقه‌نی آلیب، ایشلتدی. توریست بو صحنه‌نی کؤریب قتیق شاوقین سالیب، یېرگه ییقیلدی!

مستری امین نېچیته قتیق ضربه اوریب، نهایت پیچنی آچیشگه موفق بؤلدی. بیراق پیچ آچیلگن زهاتی ماشین‌نینگ ایچیگه توشیب کېتدی. مستری بو غلبه‌دن ساره، شاگردلریگه توریستنی قؤییب ییبارینگلر، دېب بویروق بېردی.

بیچاره توریست موتری‌نینگ بیر قسمی بالقه بیلن پچق-پوچوق بۉلگنینی کۉریب، اول ییغله‌دی، کېین آنه-آپه سۉکیشلریگه اۉخشش نرسه‌لرنی مستری امین گه تۉکیب ساچدی.

مستری امین بۉلسه ناراحتلیک بیلن دېدی:

- اِیِ اېشک، ییغله‌مه! بیزلردی تورک دېیدیلر، تورک. منه اېندی پیچ تی قنداق قیلیب مهارت مینن چیغرگنیم دی اۉز کۉزینگ مینن کۉریب مزه قیله‌سن، دېدی.

خارجی مردک بیر نیمه‌لر دېب، پوپلکدېک موتری نینگ تېگره‌گیگه ایله‌نر اېدی.

مستری امین بیرآزدن ساره ماشیندی بیر یېرینی شاگردلریدن بیریگه کۉرسه‌تیب:

- بار اۉشه کته برمه‌نی کېلتیر، بو سبیل قالگور پیچ تی چیقرماق اوچون اۉشه یېردی تېشکین. تېشکندن کېین، مَرده‌ی دی ماشینی بی‌عیب بۉلماغی اوچون تېشیلگن جایگه بیر سیخ تی ولدینگ قیلیب قۉی! دېدی.

توریست باش-قۉلی بیلن ایمالر قیلیب، اولرگه تۉسیق (مانع) بۉلماقچی بۉلردی.

شاگرد، مستری ایتگن یېرنی تېشیب، اېندی نیمه قیله‌ی؟ دېب خلیفه‌سیدن سۉره‌دی.

مستری تېشیلگن یېرنی کۆزدن کېچیریب: لعنتی، مېن میده تېشکین دېسم، سېن بوتون ماشین دی اوی پت قیلیب قۆییب سن-کو! بیر قره، ماشیندن قنداق مبلائیل شره‌س آقیب یاتیبتی!...

توریست اېسه تېنتک بۆلیب، یېر و کۆکتی ساووردی. مستری بۆلسه اوندن هم کۆپراق عصبلری تره‌نگ بۆلیب، اونگه قره‌ب بقیرردی:

- بو بیشرف کافر توریست تی بیر یاققه اېلتینگلر. بوکون بیزدی حالی بیزگه قۆیمه‌ی، ایشی بیزگه مزاحم بۆلدی. آو، مېنی مستری امین دېیدیلر. تېشیلسه، تېشیلیبتی-ده. آهای ییگیتلر، ولدینگ دی تېزراق کېلتیرسنگلر-چی!

مستری امین موترنینگ ته‌ییگه کیریب، هم شاگردلری تېشگن یېرنی و هم بشقه کېره‌کسیز تېشیکلرنی لیم قیلیب، بېرکیتدی. کېین شاگردلریگه:

- ماشیندی قیته‌دن برمه قیلینگلر، لیکن ۱۰ سانتیدن بیر ملیمتر هم کۆپ تېشمنگلر، دېب بویروق بېردی.

مستری امین‌نینگ شاگردی ماشیننی برمه قیله‌یاتیب، بیر قۆشیقنی هم خیرگاهی(زمزمه) قیلردی. بیراق قۆشیغی چله قالیب، شاگرد مستریگه:

- اوستا، بشقه تېشالمه‌یمن! دېدی.

- نېگه؟

- چونکه برمه‌نی اوچی سینیب، ایچیگه قالدی!

مستری امین موترنینگ آستیدن چیقیب، دېدی:

- تشویشلنمه، اصلیده بو لامذهبِ بیدین مردک بیزلردی ایشله‌گنی قۆیمه‌یدی. اېندی باریب اۆشه کته میخ تی کېتیر. او مینن ایشله!

مستری امین کته میخ نی تېشیله‌دیگن یېرگه قۆییب، کته بالقه بیلن اونگه اوره باشله‌دی.

اېندیگینه هوشگه کېلگن توریست بو حالنی کۆریب، تغین هوشدن کېتیب قالدی!

مستری بو سفر کته بالقه‌نی شاگردلریگه بېریب، دېدی:

- اور... محکمراق اور!

موترنینگ آستیده یاتگن شاگردلردن بیری بقیردی:

- اوستا، اورمنگ آو، ماشین اۆز-اۆزیدن تېشیلدی، دېدی!

اوستا دېدی:

- قره، اۆشه ویلدینگ قیلینگن پرچه تېمیر هم اوزیلدی می؟

- یاغ اوستا، او اوزیلمه‌گن. لیکن ماشیندی یریمی جاییدن اَیریلدی!

- کۆپ یخشی، بار بیر توته تېمیر کېتیر. قیته ویلدینگ قیله‌یلیک. "نامسلمان آدمدی پولینی برکتی یاغ!" دېگنلری چیندن هم تۆغری اېکن. بشقه هرقنداغ موتر بۆلگنده، حالی اله‌قچان توزه‌لگن بۆلردی و مونچه بیزلردی آزار بېرمس ایدی.

مستری امین ماشین‌نینگ بیر قسمی‌نی ویلدینگ قیلگندن کېین، اونی بالقه اوریب تېکیسله‌گنگه بویوردی. نېچه دقیقه‌دن سۉنگ، بیر تاووش همه‌نینگ قولاغیگه ایشیتیلدی. شاگردلردن بیری موترنینگ ماشینی یېرگه توشیب کېتتی، دېب خبر بېردی!

مستری بۉلسه ناراحتلیک بیلن دېدی:

- بو نامسلمانلردی قۉلی بېخیر و برکت، دېب ایتمه‌بیدیم می. فلاکت کېتیردی. یاالله جرثقیل دی کېتیرینگلر!

مستری امین ماشیننی قیته جاییگه قۉییب، ولدینگ قیلینیشی‌نی بویوردی. یریم ساعتدن سۉنگ، موترنینگ ویلدینگ ایشی توگه‌دی. لیکن بیچاره خارجی مردک تېز بېری هوشگه کېلمه‌دی. هوشیگه کېلگنیده هم خودی مست آدملرگه اۉخشردی!

توریست کۉپ زحمت بیلن جلوگه اۉلتیردی. بیراق حالی نېچه آدیم یورمه‌ی، ورکشاپ نینگ بلند دیواریگه تېگیب، پمپر و گلگیری سینیب، پچق بۉلدی.

مستری امین اونینگ یانیگه باریب، کۉنگلینی کۉته‌ره توریب، دېدی:

- قره، مېنی مستری امین دېیدیلر. موتردی مېنگه تاپشیردینگ می، کېین خاطرینگ جمع بۉسین. اونی توزه‌تمه‌ی قۉیمه‌یمن. منه کۉریب توریب‌سن، موترینگ دیوارگه اوریلیب، همه یېری میده-میده، جغزی-جغزی بۉلدی، لیکن مېن ویلدینگ قیلگن جایلر جانیم هم دېمه‌ی، بلا هم اورمه‌گن! آهای بله‌لر، اۉشه کته بالقه‌نی کېتیرینگلر!!...

ايشتبنی (يده‌کی)!!

مېن بيلن مصطفی کۆپ ييللر صنفداش بۆليب، درس اۆقيگن ابديک. مصطفی ابندی بوروت چيقه‌ريب، قشقه مجرد بۆلگنيدن باشلب، کته-کته گپيريب، دايم بای-بدولت و آت-آوازه‌لی آدملر بيلن باردی-کېلدی قيلردی!

او حتی اۆشه بله‌ليک چاغلريده هم اۆزيميزنينگ محله‌ميزنی تشلب، بايلرنينگ محله‌سيگه باريب، اولرنينگ بله‌لری بيلن اۆينردی. أيريم پيتلرده اۆييناش(همبازی) اۆرتاقلرينی بيزنينگ قاشيميزگه کېلتيريب، بيزگه شونداق تانيشتيرر ابدی:

- "بو فلان فابريکه‌داردی اۆغلی"،

- "بو هم فلانچه تاجردی اۆغلی"،

- بو بۆسه، آوو فلان مشهور داکتردی اۆغلی بۆله‌دی"...

بيراق بونگه قره‌مه‌ی، نېگه دير اۆزی کته آدم بۆلمه‌گنيگه حيران‌من. کۆپ ييل آواره‌ليکلردن سۆنگ، زورغه احصائيه اداره‌سيده ايشگه کيردی و اونی شهرچه‌لردن بيری نينگ بۆليميگه ييباردیلر. نېچه کون بورون اونی کۆرماق اوچون، او ايشله‌يديگن شهرچه‌گه بارديم.

حال-احوال سؤره‌شگنیمیزدن سؤنگ، مېنگه:

- یور، سېنی شهرچه‌میزدی کته کانلری مینن تانیشتیره‌ی، دېدی.

- مصطفی جان، سېن حالی هم اؤشه اېسکی عادتینگ دی تشله‌مب اېکن سن-ده! مېن چرچب‌من، حوصله‌م یاغ. بو نرسه اؤرنیگه، یور کافی گه اؤلتیریب، بیرآز اختلاط قیله‌یلیک، دېدیم.

- برچه‌سی یؤلیمیز اوستیده. بیر سلام بېره‌بیز و اؤته‌بیز....

دفتریدن چیقیب شهرچه‌نینگ میدانی چېکه‌سیده‌گی بیرینچی دکانگه کیردیک. دکاندی بیر تمانیده کنجد و پخته بوجی لری تېریب قؤییلگن اېدی. بشقه تمانیده بؤلسه میز، چوکی، گاوصندیق و حساب-کتاب دفترلری قؤییلگن اېدی.

مصطفی مېنی دکان اېگه‌سیگه تانیتدی. کېین اونی مېنگه تانیتدی:

- "شهرچه‌بیزدی بیرینچی اعتبارلی شخصیتی دیر، حلمی جنابلری!"

اؤلتیریب حال-احوال سؤره‌شدیک. دکان اېگه‌سی چای بویوردی. دکان دیواری نینگ یوقاریسی قیزیقرلی منظره اېدی. بیر نېچیته بیرق آسیلگن. اؤرته لریده اېسه حزب اعلانلری و شعارلری نصب قیلینگن اېدی.

برچه دن یوقاریده "عصمت اینو" (تورکیه نینگ ایلگری باش وزیرلریدن-تیلماج) نینگ عکسی اوریلگن اېدی. برچه اعلانلر هم "خلق جمهورلیک حزبی" گه تېگیشلی اېدی. بیر یاقده هم جناب حلمی نینگ "عصمت اینو" نینگ قؤلینی اؤپیب تورگن صحنه نینگ کته عکسی اېدی.

صحبت آب و هوا، قیر یۉللرنینگ یمانلیگی، قیمت چیلیک بیدادی و نرخ و نوانینگ کون سایین آشه باره یاتگنیدن باشله نیب، حزب مسأله سیگه یېتدی.

حزب نینگ گپی کېلگنده، حلمی جنابلری خودی بیر متعصب دین ملاسی، دین و مذهبیدن دفاع قیلگنیدېک، اۉته هیجان و حرارت بیلن سۉزلردی!

او آغزینی تۉلدیریب: "حزبدن دفاع قیلیش یۉلیده قانیم نینگ اېنگ سۉنگگی تامچی‌سینی هم نثار قیلیشگه تیارمن!" دېردی.

مصطفی اېسه، حلمی جنابلریدن هم کۉپراق کیف قیلیب:

- یشنگ حلمی جنابلری! دېر اېدی.

او کېین مېنگه یوزله‌نیب دېدی:

- بولر یېتی اکه-اوکه‌لر. بیری، بیریدن یخشی. بیراق حلمی جنابلری بشقه نرسه-ده! همه سینینگ سره سی....

حلمی اېسه اۉزینی شیشینتیریب:

- هه، بیزنینگ مونداق شهرچه‌ده یشه‌گنیمیزگه اعتبار بېرمنگ. بیزنینگ تشکیلاتیمیزدېک تشکیلات، حتی مرکزده هم یاغ، دېدی.

قیسی تشکیلاتدن مقصدینی بیلمه‌دیم. حزبی می یا سیاسی؟! لیکن بو حقده سۉره‌مه‌دیم.. چونکه ینه ایکی-اوچ ساعت قالیب کېتردیک.

چاینی ایچیب، اوندن رخصت آلیب چیقدیک. مصطفی مېنی یانیده‌گی دکانگه آلیب بارماقچی اېدی. مېن اېسه:

- بوندن قوتیلدیک، سېن اېسه بشقه سینینگ توزاغیگه توشیرماقچی میسن؟ دېدیم.

- کۋرمه سک، یخشی بۋمه‌یدی. بونی آتی آصف و حلمی نی اینی سی بۋله دی. حلمی دن کیچیک بۋسه هم، جدا وارد آدم، ایشان!

ناچار کۋنیب، باره بیز کۋره یلیک-چی قنداق آدم اېکن! دېدیم.

دکانگه کیریب باردیک. بو هم خودی اکه سیده‌ی اېکن. دکاندی بیر یاقی تورلی جنسلردن تۋله. بشقه تمانی اېسه حزب، آلدی-ساتدی حساب-کتابلری تشکیلاتی اېدی!! فرقی شونده اېدی که بو "عدالت حزبی" نینگ طرفداری اېدی. دیوارگه حزبتی بېلگیسی بۋلگن بیر آت تی عکسی نصب قیلینگن اېدی. عکسلر تېگره‌گی حزب تی تورلی شعارلریدن زیچ تۋله اېدی. برچه عکسلردن یوقاریده حزب رهبری "سلیمان دېمیریل" دی کته عکسی اۋرنه تیلگن اېدی. بو عکس تی تگیده آصف خان "دېمیریل" قۋلینی اۋپیب تورگن منظره سی نصب قیلینگن!!

مصطفی گه سېکین أیتدیم:

- بولر قنداق اکه-اوکه‌لر. بیری عدالت حزبی و بشقه سی خلق جمهورلیگی طرفداری دیر؟!

برماغینی بورنیگه قۋییب استه "اوووش!" دېدی. اۋلتیریب بیر قهوه ایچدیک. آصف خان سۋزله‌ی باشله‌دی:

- دېمیریل... اۋلکه میزدی اېنگ بویوک سیاستچیسی دیر. بشقه حزبلرده تینگی یاغ!...

دېمیریل حقیده، یوره‌گیم گه سریغ یاغدېک توشگن درجه‌ده لقیلله‌دی. آصف خان مینن خیرله‌شیب چیقدیک. بیراق او حالی هم دېمیریل حقیده سؤزله ماقده اېدی.

دکاندن چیقیب ایاغی‌بیز تشقریگه یېتیشی بیلن‌آق، مصطفی یانیده‌گی دکاندی اېشیگینی آچتی. او سؤزلشگه مجال بېرمسدن، مېنی ایچکریگه اِیتردی.

- حمدی خان سلام، قله‌ی سن؟

- به-به عجب، کېلینگلر!

مصطفی دکان اېگه سینی تانیتدی:

- حمدی جنابلری، حلمی صاحب نینگ اؤرتنچی اینی سی.

اؤلتیریشیمیز بیلن او سوت و کاکائو بویورتمه بېردی. کؤنگلیمگه غلغله توشیب:

- رحمت جناب، اشتها یاغ!

دکان اېگه‌سی ایلجه‌ییب کولدی.

- اختیاریز، لیکن قوپه-قوروق هم بؤله‌دی می؟

اې تېنگریم، دکان دیوارلریگه کؤزیم توشیب، حیرتدن قاتیب قالدیم. دیوارلر "ملی اینان حزبی" نینگ عکسلر و شعارلریدن لیق تؤله اېدی. هریاقده حزب نینگ بېلگیسی بؤلگن بیریک موگوز(شاخ)لی قؤچقار باشی نینگ عکسی اېدی. سېکین باشیمنی مصطفی قولاغیگه یقینلشتیریب، دېدیم:

- مصطفی بونیسی هم بشقه بیر حرب تی آدمی اېکن-کو!!

او ینه هم مېنگه ایملب، سۉزله مسلیککه اونده‌دی....

حمدی جنابلری هم عکسلردن بیریده، حزب باشلیغی "فیضی اۉغلی" نینگ قۉلینی یله‌گودېک اۉپماقده اېدی. عکسگه تېلموریب قره‌ب قالگنیم دی دکان اېگه‌سی کۉریب، دېدی:

- هه، تېنگلیک و ایناغه‌لیک پروگرامی نی بو یورتده میدانگه چیقرگن بیرینچی سیاستچی، حزبیمیز بویوک رهبری منه شو فیضی اۉغلی جنابلری دیر.

بیلمه‌دیم یقیندن سیز اونی کۉرگن میسیز، یاغ می؟ او جدا جدی آدم. ایشانینگ، شو کونلرده او قدرتنی قۉلگه کیرته‌دی. اۉشنده کېلینگ و پلانلرنی کۉرینگ و عملگه آشیریلیشی نی تماشا قیلینگ... منه کۉره‌سیزلر، یورتیمیز گلستان بۉله‌دی.

حمدی جنابلری بویوک باشلیغینی جدا مقتب، کۉکلرگه کۉتردی. او بۉلمه‌گنده اۉلکه‌میز جهان نقشه‌سیده بۉلمسدی، دېگن اۉینی اویغاتردی، کیشی ده!! قیسقه‌سی، بیر عذابلر بیلن اوندن قوتیلیب، چیقدیک. مېن دېدیم:

- مصطفی، حالی هم بو مسخره‌بازلیکلرینگنی ترک اېتمه‌گن اېکن...!

گپیم توگه‌مه‌ی، آغزیمگه چله بۉلیب قالگن اېدی، او الّه قچان یانیده‌گی دکان نینگ اېشیگینی آچدی:

- نیمه قیله‌سن؟ دېب سۉره‌دیم شاشیلیب. او دېدی:

- برچه‌نی کۆریب، جبار آغا قالسه، یخشی بۆمه‌یدی. اگر بشقه‌لر آلدیگه باریب، اونی کۆرمسم قتیق خفه بۆله‌دی. یور، کۆپ اۆلتیرمه‌ی بیز...

قربانلیک قۆییده‌ی باشیمدی ایگیب، آرتیدن جبارآغانینگ دکانیگه کیردیم. اونینگ دکانی دیوارلری "دموکرات حزبی" نینگ تورلی عکس و شعارلریدن تۆله ایدی!! حیرت بیلن دیدیم:

- مصطفی، بیز حزبلرنینگ عکسلری و شعارلری کۆرگزمه‌سینی کۆرگنی کیلگن بیز می؟!

- عیبی یاغ، تماشا قیلسنگ-چی!... دردسر تاپیلمه‌گنی اوچون گپیرمسنگ، یخشی!

جبارآغا میزی ارقه‌سیدن توریب کیلیب، بیزنی ایلجه‌ییب کوتیب آلدی و قۆلتیغیمیزدن توتیب، میزی تمان باشلب باردی.

- سیویملی مهمانلر، خوش کیلیب سیزلر!

جبارآغانی میزی اوستیگه "دموکرات حزبی" رهبری "بیز بیگلی" نینگ چیرایلی چوکات قیلینگن عکسی قۆییلگن ایدی. بشقه بیر عکسده ایسه، جبارآغا "بیز بیگلی" نی قۆلینی اۆپیب تورگن ایدی!!

- جنابلر، نیمه میلیز بار؟

- هیچ نرسه کیره‌ک ایمس، چای هم، قهوه هم ایچدیک، کاکائو هم ییب کیلدیک.

- هیچ نرسه یېمسدن خو بۉمه‌یدی!

او بیرته یېگولیک بویوردی. بویورتمه کېلگونچه جبارآغا سۉزگه باشله‌دی:

- دنیاده "بیز بېگلی" ده‌ك روشنفکر یاغ دېسم، مبالغه ایمس. دنیاده هیچ بیر آنه مونداق بله توغمه‌گن و توغمه‌سه کېره‌ك!...

بیز اونی سۉزلریگه قولاق سالمسک هم، او ایزچیل ریز بېرماقده ایدی!
حزبلردن میداندی اوزیب کېتسه، اۉشنده بیزلردی ایشیمیز یخشی بۉلمسلیگی ممکن. شو اوچون، مېن بار حزبلرگه قۉشیلمه‌ی، روز مبادا اوچون ایشتبنی(یدکی) بۉلیب قالگنمن!!

بویورتمه‌نی یېب بۉلگچ مصطفی نی چیمچیلب، جبارآغا گپی نینگ اۉرته‌سیده اۉرنیمیزدن توریب، خیرلشدیک.

ایشیک آلدیده دېدیم:

- مصطفی، خدا حقی کۉریشلر یېترلی. ایچ-قرنیم قیسیلیب کېتتی. یور بیرار گوشه‌گینه‌گه باریب اۉلتیره‌یلیک. بیراق او قۉلیمدن محکم توتیب:

طبابت معجزه‌سی!

رحمتلی تاغه‌مدن جدا خفه من. اونی اصلا یقینلریمدن، دیب بیلمسدیم. سببی، او ازاّنچه کینیسک(خسیس) و قتیق ایدی. اگر اؤشه "درد بیدوا"گه اوچره‌مه‌گنیده، آلتمیش ییلی اؤتیب، اونینگ قنچه کؤپ مال-دولتی بارلیگینی کیشی بیلمسدی. بیراق مینگ افسوس، او اوشبو آغیر کسللیکدن قوتیلماق اوچون برچه بایلیگی نی داکترلر ایاغیگه تؤکدی و شو بیلن اونینگ قنچه‌لر بای ایکنلیگی هم بیللی بؤلیب قالدی.

قیزیق، تاغه جانیم کسللیگی نینگ انیق ییری، کیندیک بیلن سؤنگگی یومورتقه نینگ بیر قریچلیک اره‌لیغیده ایدی! بیراق داکترلر کسللیک نینگ اصلی علتینی تشخیص قیلماققه قادر ایمسدیلر. شخصاً اؤزیم هیچ قچان وطنی داکترلرگه ایشانمس ایدیم. سببی، جهان عالملری میلیونلر کیلومتر اوزاقلیکده‌گی فلان سیاره‌نینگ برچه ایچکی و تشقی خصوصیتلرینی سوودیک آسانگینه بیللی قیله‌آله‌دیلر. بیراق بیزنینگ داکترلریمیز بؤلسه ایکی قریچ مسافه‌ده‌گی کسللیک نینگ علتی نی تشخیص قیلالمه‌یدیلر. چیندن هم خجالت ییری بار!....

تاغه‌م ایتردی:

- قارنیم ایچیده دایم بیر نېچیته ایت و موشوك(پشك) بیر-بیرینی تلب یاتگندېک سېزه‌من. اېندی اگر بیر صندوق ایچی گه نېچیته ایت و پشك تی تشله سنگ، نیمه حال بۆلیشی نی بیر اۆیله‌گین؟! مېنینگ حالیم هم خودی شونداق.

تاغه‌م کسللیگی نی مونداق شاعرانه توصیف قیلیشی گه دلیل بار اېدی. اصلیده، او بیر پیتلر بیر ادبی مجله‌ده ایشلب، تورلی مقاله‌لر یازیب، یشه‌گن اېدی-ده. عکس حالده، ایت بیل پشك اونینگ قارنیده نیمه قیلردی! بیراق کاشکی شونداق بۆلسه اېدی؛ چونکه هیچ بۆلمه‌گنده، شاروالليك اولرنی کوچوله-موچوله بېریب اۆلدیریب، بیچاره تاغه‌م دی قوتقرردی!

اۆزی قه یېری آغریگنینی یخشی بیلردی، چونکه آغریق باشلنگن زهاتی قارین و دومغوزه‌سی نینگ اۆرته‌سینی کۆرسه‌تیب، نالیب ایتردی:

- بولر (ایت و پشك) منه شو یېرده جزام دی بېرگنلر...!

بونگه قره‌مه‌ی وطنی داکترلر نه یلغوز کسللیك علتی نی بیلمسدیلر، بلکه اونینگ آتینی هم بیلمس اېدیلر.

تاغه‌مدی آلیب بارمه‌گن داکتر قالمه‌دی. هرکیم قه‌یېرده بیرار داکترنینگ آدرسینی بېرسه، بیز دراو اونگه یوگوریب بارردیك. اۆرنك اوچون قۆشنیلردن بیری نینگ خبر ترقه‌تیشیچه، فلان پروفیسور داکتر تاغه‌مدی دردیگه چلینگن بیر کسلنی دوالب اېمیش، دېگن گپنی اېشیتیب آق، درحال پروفیسورنی قاشیگه باردیك. پروفیسور جنابلری اوزاق تېکشیروودن سۆنگ، دېدی:

- سیزده معده تکلیفی بار...!!

مېن مکتب دوریدن آزگینه حیوانلر فیزیولوژی سی حقیده معلوماتیم بارلیگی اوچون، دېدیم:

- اما جناب پروفیسور، تاغەم آغریق جایی نی کۆرسەتەدیگن یېر، معدەدن انچه قوییده-کو!

پروفیسور یاقیملی ایلجەییب، دېدی:

- سۆزیز تۆپە-تۆغری، لیکن تاغەییزدی معدەسی اۆز جاییدن بیرآز قویی توشگن و شو اوچون عملیات بۆلیشی کېرەك!

تاغەم قارن آغریقدن قینەلیب کېتگنلیگی اوچون، پروفیسور سۆزیگه دراو کۆنیب، عملیاتگه راضیلیك بیلدیردی.

لیکن بو عملیات نه یلغوز تاغەم دی مرموز درددن قوتقرمەدی، بلکه اونی تاباره کۆپەیتیریب ییباردی. قیزیغی ایدی، پروفیسوردی عیال دستیاری نینگ ایتیشیچه:

- پروفیسور تاغەمدی قارنینی ییرتیب قرەسه، حیرت بیلن مېنگه بو معده بو یاشده کۆرگن دنیانینگ اېنگ ساغلام معدەسی اېکن. کېین کسل نینگ پولی بیکارگه کېتمەسین، دېب معدەسی نینگ یریمی نی کېسیب آلگن اېکن!!

تاغەم اوشبو ایشی اوچون پروفیسورگه قتیق اعتراض بیلدیری. پروفیسور هم اېلتمەی-کېلتیرمەی دېدی:

- اکه جان، بیر کون کېلیب معدەنگیز "معده زخمی" کسللیگی گه دچار بۉلیشی انیق اېدی. نیمه فرقی بار، ایلگریدن اونینگ چارەسی کۉریلیب قۉییلسه، یخشی-کو!

"معده زخمی" گه دچار بۉلگنیزده، کۉپ قیینلمنگ دېب مېن شو ایشتی قیلدیم!!

شو علیاتدن کېین تاغەم دی وضعی یمانلشه بېردی. ناچارلیکدن داخله کسللیکلر متخصصی بۉلگن مشهور و تجربەلی بیر داکترگه باردیک. داکتر کسلنی تېکشیریب، دېدی:

- سیزدی بویرەک تکلیفیز بار اېکن. عملیات بۉلیشی کېرەک...

شو بیلن، ایکینچی یۉله تاغەمدی قارنی ییرتیلدی. بیراق داکتر بویرەکلردی کۉریب آق، اولر اېنگ ساغلام بویرەک اېکنینی پیقەدی! شو اوچون داکتر ناچار ایکیته بویرەکدن بیرینی چیقردی و بو ایشی اوچون شونداق ایضاح بېردی:

- بیرینچیدن، بوگونگی انسانلرده ایکیته بویرەک بۉلیشی کېرەک اېمس. ایکینچیدن، اگر مېن شو ایشتی قیلمەسم اېدی، کسل هیچ عملیات بۉلگنیم یۉق دېب، اۉیلردی. اېندی بۉلسه، عملیات اوچون منه شو چیقەریلگن بویرەک محکم دلیل بۉلیب، اعتراض گه اۉرین قالمەیدی!

تاغەم عملیاتدن سۉنگ شفاخانەدن چیقیب، روزنامەلرده تشکرنامه یازیب، شفاخانه داکترلری عملیاتی تیغی آستیدن اۉلمەی تیریک قالگنیدن منتدارلیک بیلدیردی!

بو ایشلر اونینگ دردیگه هیچ تېگیشلی بۆلمه‌ی، آغریق اۆشه شدتی بیلن کۆپه‌یماقده اېدی.

بیر کونی تاغه‌م نینگ دوستلریدن بیری اونی کۆرگنی کېلگن اېدی. او اصل قضیه‌دن خبر بۆلگندن سۆنگ، دېدی:

- مېن هم عجیب و غریب بیر کسلیککه یۆلیقیب، بارمه‌گن داکتریم قالمه‌ی، ١٦ یۆله عملیات بۆلدیم. لیکن هیچ بیر فایده کۆرمه‌دیم. بیراق داکتر ...گه باردیم. اونینگ بیر نسخه‌سی مینن "یک به یک" بۆلیب ساغلدیم!

سیناو اوچون هم بۆلسه او کیشی بېرگن آدرسگه باردیک. داکتر اوزاق تېکشیرولردن ساره دېدی:

- افسوس، ایلگرگی برچه داکترلر دردنی بیلالمبدیلر. سیزدی تکلیفیز، ایچک (روده)نی تاوله‌نیب قالکنی دیر!

مېنیمچه داکترنینگ تشخیصی تۆغری اېدی؛ چونکه تاغه‌م اۆته کینیسک و قتیقلیگی طفیلی فقط باد و هوا ییماققه میل قیلردی. هیچ نرسه یېمه‌ی، کۆپینچه آچ-ناهار یورگن کیشی نینگ ایچگی توگیلیب قالیشی او یاقده تورسین، موندن قتیقراق کسللیککه یۆلیقیشی ممکن!

نهایت، تاغه‌م نینگ قارنینی اوچینچی قتله ییرتدیلر. داکتر تاغه‌م نینگ ایچکلرینی کۆریب حیرتدن کۆزلری پیاله‌ده‌ی-پیاله‌ده‌ی کته آچیلیب قالدی. چونکه ایچکی نینگ اوزونلیگی ١٠-١۵ متر اېدی. بو دېگنی ایچک ساغلام کیشی نیکیدن اوزون اېدی! داکتر دېدی:

- طبابت عالمیده مونچه‌لیک "روده دراز" آدمنی کۆرمه‌گن اېدیم.

داکتر حقلی ایدی؛ چونکه کلته بۉیلی تاغه‌م سینگری کیشی ده مونچه اوزون ایچک چیندن هم حیرتلنرلی ایدی-ده! خوب میلی، خدانینگ ایشی. نیمه هم دیب بۉله‌دی.

داکتر تاغه‌م نینگ‌ایچگیده هیچ قنداق نقص تاپمه‌گن بۉلسه هم، اونینگ قارنی نینگ ایچی گۉزه‌ل بۉلماغی اوچون دیرلی یریمی نی قیرقیب آلیب تشله‌دی.

هرچند تاغه‌م ایچگی نینگ عیبی یۉقالگن بۉلسه-ده، بیراق اصل آغریق نه یلغوز آزه‌یمه‌دی، بلکه شدتی تاباره آشیب کیتدی.

بیر مدت اۉتیب، بشقه بیر داکتر قاشیگه باردیک. اوشبو داکترنینگ آدرسینی بیزگه کیشی نینگ ایتیشیچه، باردی یو بو داکتر هم تاغه‌م نی دواله‌ی آلمسه، اونده بو کسللیکدن قوتیلماق اوچون یگانه یۉل اۉزینی اۉلدیریش دیر!

بو داکتر تاغه‌م نینگ قصه‌سینی ایشیتیب، شونداق دیدی:

- سیزدی ایچکلریز یللیغله‌نیبتی(التهاب آلیبتی). عملیات قیلمسک بۉلمه‌یدی.

داکتر ایچکلرنی عملیات قیلیب قره‌سه، تاغه‌م نینگ ایچکلری ۱۸ یاشلی ساغلام قیزنینگ یوره‌گی ده‌ی پاکیزه و بیغبار ایکن و هیچ قنداق التهاب-ملتهابی یاغ ایکن!

ایندی خشت قالبدن کۉچیب، تاغه‌م نینگ قارنی ییرتیلیب میدانده ایدی. شونده داکتر عملیاتدن قۉلی قوروق چیقمه‌یین دیب، ایچکلرنی کۉپ تیتکیله‌دی.

تاغه‌مدی جانی خودی ایچکلریگه باغلنگندیک، بو عملیاتدن ساره وضعی آغیرلشدی. آغریق طفیلی نیمه‌یی که دیسه‌لر قیلر، قه‌یرگه بار دیسه‌لر باررده. ییمه‌گن داری و بارمه‌گن داکتری قالمه‌دی، دیسم ایشانینگ.

مین بو وضعیتنی کؤریب حیران قالگندیم. شونداق بای-بدولت تاغه‌م بؤله توریب، حالیگچه خبریم یؤق ایکن!

بیراق بو انسان قیسقه عمریده مونچه بایلیککه قنداق قیلیب ایگه بؤلگن ایکین؟! دیب اؤیلر ایدیم. حتی وجودی نینگ ذره-ذره‌سی هم رشوت بیلن آذیقلنگنده هم، مونچه شول و دولتگه ایگه بؤله‌آلیشی عقلگه سیغمه‌یدیگن نرسه ایدی.

... میلی، باشنی قاتیرمسدن بوندن اؤته‌یلیک.

باره-باره تاغه‌م داری-درمانلردن بیزیب، مأیوس بؤلیب توشکونلیککه توشدی. ایندی قؤلی هر ییردن اوزیلیب، تیزراق اؤلیب، مونچه عذابلر و آغریقلردن قوتیلسه و اینگ مهمی شونچه بایلیگی جلاددن یمانراق داکترلر چؤنتگی گه توشمسه، دیب اؤیلردی!

بیراق "انسان امید بیلن تیریک" دیگنلری کبی، تغین بیر یؤله تعریفینی کؤپ ایشیتگن بیر ماهر و حاذق داکترگه باردی.

او هم تاغه‌منی تیکشیریب، کسللیک ماجراسیدن خبر بؤلگندن سؤنگ، دیدی:

- عجیب!!... سیزده... بار. بیکارگه شونچه عملیات بؤلیب سیز!

- ليکن داکتر صاحب، تاغه‌مدی فقط کينديک مينن دومغوزه اره‌ليغی آغرييدی!

شونده داکتر ايلجه‌ييب:

- سيز حق سيز، البته. ليکن قره‌نگ، تاغه‌ييزدی بدنيده عمليات بۉله‌ديگن، جراح نينگ پيچاغی دميگه ايلينه‌ديگن بيران آباد يېردی اۉزی قالمه‌گن. شو اوچون، مېن تماغلری نينگ تنله‌ی لرينی عمليات قيليش گه مجبورمن!

- نېگه اېندی؟!

- بونينگ فايده‌سی، بيز تنله‌ی لرنينگ يلليغلنگنی آلدينی آلگن بۉله‌ميز. شو بيلن کېله‌جکده تاغه‌ييزگه دردسر توغديرمه‌يدی!

شو بيلن تاغه‌م نينگ تنله‌ی لری هم عمليات قيليندی. بيراق آغريق همان شدتی بيلن قالگن اېدی.

تاغه‌م نينگ بدنی مونچه عملياتلر طفيلی خودی بليقچيلرنينگ تۉری ده‌ی بۉليب قالگن اېدی. اېندی داکترلرنينگ عملياتی اوچون پيچاق-ميچاق کېره‌ک اېمسدی. کۉکلريدن بيرينی تارتسه‌لر، بۉلدی. اۉز-اۉزيدن بشقه کۉکلر آچيليب، ايستلگن يېرنی عمليات قيليشلری ممکن اېدی!

بونينگ يخشی تمانی شونده اېدی که او اېندی تاليب، بقير-چقير قيليب اۉلتيرمسدن، فقط بلند بير تاووش چيقرسه، بۉلدی اېدی. چونکه بو بيلن کۉکلر سۉتيليب، قرنيده‌گی بار نرسه‌لر تشقريگه تۉکيلردی....!

باریب-باریب تاغەم نینگ کسللیگی میەسیگە هم تأثیر قیلدی و الجیرەش گە باشلەدی:

- "اې تېنگریم، نېگە باشدن بیز آدملردی بدنیمیزدە بیر کشک اۋرنەتیب قۋیمەدینگ. اگر شو ایشتی قیلگنینگدە اېدی، بو بېباش بیلیمسیز داکترلر کسللرنی شونچە گپ بېریب، الدالمسدیلر و بدنلرینی تکە-پرچە قیلیب، بار پوللرینی شیلیب آلمسدیلر....

بیر عذابلر بیلن تاغەم نی تینچیتدیک و بیر داکتر ایزیدن ییباردیک. داکتر کېلیب کۋردی. قرەسە، کسل نینگ بدنیدە عملیات قیلگودېک توزوک یېری قالمەگن. او دېدی:

- مېنیمچە تاغەییزدی هورمونلری کۋپەیگن. تېزدە اونینگ تخمدانلریدن بیرینی چیقەریش کېرەک. چونکە بدن بېزلری توگب، تخمدانلر فعالیتی ناراحتلیککە سبب بۋلەدی!

تاغەم بقیردی:

- اې اوکە، مېنگە بۋسە ایکلەسینی بیردن چیقر و مېنی تینچیت، دېدی!

بیراق داکتر انسان نسلی تقاضاسی و انساندوستلیک غایەسی حرمتی اوچون فقط بیرتەسینی چیقەریش کېرەک، دېدی و شو ایشتی قیلدی!

بیراق نې فایدە؟ بو ایش هم کسلگە مؤثر بۋلمەدی. پیچاق سویگی گە یېتگن بیچارە تاغەم بو سفر اۋزینی اۋلدیریش گە قصد قیلدی. شو مسألە بۋییچە جنجال و هیاهو جریانیدە اۋرتاقلریدن بیری فلان داکترگە هم بیر بارسەییز یخشی بۋلەدی، دېدی.

داکتر تاغه‌مدی تېکشیریب، باشیدن اۏتگن برچه گپلردن خبر بۏلگندن ساره، دېدی:

- چیندن هم سیزگه جدا کته جفا بۏلگن...؛ ایشانچ بیلن ایتیشیم ممکن که بیر ینگی آدم توزه‌تیله‌دیگنچه نرسه‌لردی بدنیزدن عملیات قیلیب چیقه‌ریبدیلر، ظالملر! لیکن ایشانتیریب ایته‌من، سیزدی برچه تکلیفلریز ایاغیزده‌گی اۏسیمته (غده، دانه)لردن دیر!...

تورلی-تۏمن کته عملیاتلرگه قره‌گنده، ایاغ اۏسیمته‌سینی عملیاتی جدا کیچیک و آسان کۏرینردی. داکتر اوچون قیسی ضرری یۏق اېدی. قیسقه‌سی تاغه‌م ایاغیده‌گی بار اۏسیمته‌لر برچه‌سی عملیات قیلینیب آلیندی.

بو عملیاتدن کېین شهرده‌گی برچه داکترلر لیستی نی کۏزدن کېچیریب قره‌سک، تاغه‌م اوستیگه هیچ ایش قیلمه‌گن فقط ایکی داکترگینه قالگن اېکن، خلاص!

اولردن بیریگه تاغه‌مدی آلیب باردیک. او تاغه‌مدی آدمیزاد بۏلگنی گه ایشانالمه‌ی تورگن حالده، برچه طبی ماجرالرینی باشدن-ایاغ اېشیتیب دېدی:

- طب علمیدن سیزگه بیران ایش بۏلاله‌دی، دېب اۏیله‌مه‌یمن. لیکن سیزدی بو وضعیتیز مینن حالیگچه تیریک سقلب قالگنی اوچون، سیز بو علمدن منتدار بۏلیشیز کېره‌ك. سیز خلق ارا داکترلر قوریلتاییده، اوشبو ساحه نینگ عجایب موهبتلریدن بهره‌مند بۏلگن کیشی صفتیده تانیتیلیشینگیز کېره‌ك!

کېین داکترنینگ بویروغی گه کۏره تاغه‌مدی ساچ-سقالی، قاشلری و کیپریکلرینی قیریب تشله‌دیک!

ایکینچی داکتر هم تېکشیریب، اونینگ بویروغیگه کۆره تاغەم نینگ برچه قالگن-قوتگن تیشلری سوغریلیب آلیندی!

شونچه عملیاتلردن کېین، بیرکونی تاغەم ایتدی:

- کۆرەسن، مېن تیریک قالەدیگن اېمس‌من. خودی بیر پوفک (پوقانه) گه اۆخشب بۆشب قالیب‌من و سَل یېل(شمال)ده هواگه اوچیب کېته‌من. شونداق اېکن، قۆی شو چېت اېل داکترلری هم پوللریمدن بېنصیب قالمەسینلر!

سۆزلری حقیقتگه یقین اېدی. نهایت بیلەلەشیب انچه پولنی بېلگه توگیب، پاریس گه قرەب جۆنەدیک. او یېرده هیچکیم نی تانیمسدیک. شو اوچون داکترلرنینگ بیریگه باردیک.

داکتر معاینه قیلیب، دېدی:

- آغزیزدی آچینگ!

تاغەم آغزینی آچتی. داکتر بیرته میده انبور مینن بیر آق ساچ تالەسینی چیقردی. اپتیدن تیش بورس نینگ قِیلی گه اۆخشردی. کېین سۆرەدی:

- خوش، اېندی حالیز یخشی بۆلدی می؟

تاغەم تعجب بیلن دېدی:

- هه، هه ... جدا یخشی من. هیچ قنداق آغریق سېزم‌یمن!

- جدا یخشی، برچه تکلیفلریز انه شو تیش بورسی ساچیدن اېدی. موندن بویان تیشلریزدی یووگینچه، ارەسیگه ساچی کیریب قالمسلیککه دقت قیلینگ!

شونداق قیلیب تاغه‌مدی حالی یخشی بۆلدی و بیز پاریس دن قیتدیک. بیراق نې فایده؟ ساغلگنیدن آلتی آی اۆتر-اۆتمس، او اۆلدی و ساغلاملیک داغینی اۆزی بیلن گورگه آلیب کېتدی.

بیراق اۆلیمی سببی عملیاتلر طفیلی بدنی شَوشَب قالگنلیگی اېدی می یا بۆلمسم وطنی داکترلر نصیب اېتگن فقر و بیچاره‌لیک می دی؟

لیکن بولرگه قره‌مه‌ی، مېنیمچه او جدا چیدملی و قتیق جان اېکن؛ چونکه داکترلر شونچه بلالر باشیگه یاغدیرگنی گه قره‌گنده، او کۆپ ایلگری اۆلیب کېتیشی کېره‌ک اېدی!!

بیر کون بیزنینگ ده نوبتیمیز یېتر!

شاعر بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– نابغه‌من، دېب یورگنینگ اخماقلیگینگ... بیلدینگ می؟!

– بیلدیم جانیم... اما بونی سېن نېگه یوزیمگه ترته‌سن؟... کۆنگلیمدی شو مینن خوش قیلیب یورگنیم دی نیمه عیبی بار...؟!

– بشقه چیدالمه‌ی‌من.

– ییغله‌مه سېوگلیم. یوره‌گیم اېزیلیب کېته‌دی... مېن اۆزیمدی نابغه بیلگنیم تۆغری، بیراق حالیگچه بو حقده هیچ کیمگه چوروق هم اېتمه‌گن‌من.

– "مېن بیر نابغه‌من!" دېب، روزنامه‌لرگه‌گینه اعلان قیلگنینگ قالیبتی، خلاص. گرچه اعلان بېریشتی هم کېره‌گی یاغ. سېن اۆز قیلمیشلرینگ مینن برچه‌گه بو موضوعنی کۆرسه‌ته‌سن. سگرت چکیشینگ بشقه‌لردن اۆزگچه؛ یوریش-توریشینگ؛ یۆتلگنینگ؛ مردمگه حقارت‌آمیز باقیشلرینگ برچه-برچه‌سی نبوغینگ بېلگیسی دیر!

– مېنینگ نابغه‌لیگیم کیم‌گه نیمه زیان کېلتیره‌دی؟

– برچه‌گه... مېنگه... بله‌لریمیزگه... دولت سېنگه اۋخشه‌گنلرگه ایش بېرمه‌یدی! بونداق آدملر مینن معامله قیلیشتی مردم ایسته‌مه‌یدی. حتی محله‌نینگ بقال و نانوایلری هم بیر کیشی‌نینگ نابغه‌لیگینی بیلسه‌لر، اونگه نسیه بېرمه‌یدیلر... منه قیش کېلاتیبتی... نې کۋمیری‌بیز بار... نې هم کییم بیز بار... بیکار گپلردی اۋرنیگه بیر آز ایتگن نرسه‌لریم حقیده هم اۋیله‌گین، اخیر.

– سېوگلیم ییغله‌مه... تورموشی‌بیز شونداق بۋلیشینی مېن هم ایسته‌مه‌ی‌من. منه شو کونگچه تۋرتته شعر کتابیم باسیلیب چیققن، اما مردم شعر و ادبیات قدرینی بیلمه‌سه‌لر مېن نیمه قیله‌ی؟...

– دېیلیک قیرقته کتابینگ باسیلیب چیقسه هم، نیمه فایده‌سی بار؟!

– اې بابا... مېنینگ گۋنگلیم هم پولدار بۋلیشتی ایسته‌یدی... مېن هم بیرار شاهکار یره‌تیب، بای بۋله‌ی، دېب تلاشیب یاتیب‌من... بیراق مېنینگ نیمه عیبیم بار؟ قلم تېبره‌تیشیم اوچون بیرار بویوک حادثه یوز بېریشی کېره‌ك، اخیر. اۋشنده، مېنگه سوژه تاپیله‌دی. هه، مېن شاهکار یره‌تماق اوچون بیر بویوک حادثه‌نی‌گینه کوتیب توریب‌من. التماس، ینه بیرآز چیده‌گین. بلاخره بیر بویوک حادثه یوز بېریب روحیمگه تأثیر قیلر. اوشنده بیزنینگ هم نوبتی‌بیز یېتر!...

جلاد بیلن خاتینی‌نینگ صحبتی:

– بشقه جانیمدن تۋیيب کېتتیم... یاالله تېز طلاقیم دی بېر و مېنی تینچلت... بدبختلیك و بیچاره‌لیك‌تی هم حدی بار، آدم قنچه قیینه‌لیب چیداله‌دی؟...

– اخیر خاتین، بوکونلرده ایشلر کساد بۋلیب، مزه‌سی بۋلمه‌سه، بونده مېنینگ نیمه گناهیم؟ قاضی بیراو دی اعدام قیلمه‌گنده، مېن کۋچه‌گه چیقیب هرکیم دی

کۆریب، قۆلیدن اوشلب ایلتیب دارگه آسالمه‌ی‌من-کو!!... اما بلاخره بیر کون کېلیب بیزنینگ هم استفاده قیلیش نوبتی‌بیز یېتر. قدیمدن "صبردن حلوا پیشر" دیب ایتگنلر...!!

– ینه اۆتگن ییل یمان ایمس ایدی... هیچ بۆلمه‌گنده بله‌لرنینگ قرنی تۆیر ایدی... بو کونلر حتی قوروق نانی بیز هم یاغ...

– سېوگلیم ییغله‌مه... بله‌لریم آچ-نهار اوخلشینی قچان کۆنگلیم ایسته‌یدی؟! علاجیم یاغ... آگه قۆلیمگه بۆسه ایدی، کونیده مینگ کیشینی دارگه اورر ایدیم... خدا حقی ایش بۆسه، کېچه یو کوندوز تینمه‌ی ایشلشگه تیارمن!!! مېن دنگسه و تنبل آدم ایمس‌من-کو... بیراق قنی ایش؟!!

– اونده نیمه بۆله‌دی؟

– بیرآز بشقه هم چیده. بلاخره قاضیلر بیرارته‌نینگ اعدام حکمینی بېررلر و مېن اونی دارگه آسیب، بیران نرسه‌گه ایریشه‌من.

– یعنی بو مملکتده دارگه آسیلیشگه هیچ مستحق کیشی یاغ می؟!!

– نېگه... جدا کۆپ بار، بیراق اولر قانون چنگالیدن قنداق قیلیب قاچیشتی یخشی بیله‌دیلر... ایندی بیران اخماق و پخمه آدم بیرار جرم قیلیب، یۆلی دارگه یېتگینچه کوته‌یلیک. بیلدینگ می؟!... ییغله‌مه سېوگلیم، چیده‌گین. بلاخره بیر کون کېلیب بیزگه هم نوبت یېتر!

قبرکن بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

- تیلمچیلیک قیلگنی کېته‌من... بله‌لرنی هم آلیب کېته‌من... بیکاره... وقوف‌سیز سېن آدم اېمس‌سن!!!

- خاتین بو گپلر نیمه‌دی؟! مېنینگ نیمه گناهیم بار...

بوکونلر قبر قازیش اوچون کیشی اؤلمه‌یدی-کو!... یوزته اؤلیک کېلتیردیلر و مېن قبرلرینی قازیشده ناز قیلگن بؤلسم، دېب اؤیله‌ی‌سن. نیمه قیله‌ی، مېن دولت مامورلریده‌ی ایش بؤسه-بؤمسه آی دی آخریده تحویلداردن آیلیک آله‌دیگنلردن اېمس‌من... بیرارته اؤلیب، مېن قبرینی قازسم-ده بیر مونچه پول آله‌من!... اؤز باشیمگه باریب قبر قازیب نیمه قیله‌ی؟!... ایشیم شوق و ذوق مینن قیله‌دیگن بیر هنری یا تفریحی ایش اېمس!!

- اونده مېن بیلن بله‌لر نېمه قیله‌یلیک؟! اخیر بو سېنی خاتینینگ بؤلیشیم قنداق بختسیزلیک اېدی...

- بیرآز صبرلی بؤل ... بیزدی هم روزی بیز یېتر، تېنگریدن امیدتی اوزیش کېره‌ک اېمس. بلاخره بیرکون کېلیب بیزدی هم نوبتی بیز یېتر!

خبرنگار بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

- یاشلیگیم دی برچه ارمان-ایستکلری برباد بؤلدی... قنداق عجایب سېوگی و اشتیاق مینن سېنگه اویلندیم، اَ. قنداق آرزو-ارمانلریم بار اېدی... بیراق حیف.

- ییغله‌مه سېوگلیم، سېنگه توضیح بېریشگه امکان بېر.

– سۆزلشگه بشقه نیمه گپینگ بار؟! نیمه‌نی توضیح بېرماقچی‌سن، اۆزی؟!

– کۆپ یخشی... سېن حق سن... فقط ییغله‌مه... سعادتینگ اوچون کېچه یو کوندوز ایشلشگه تیار ابکنیم دی اۆزینگ بیله‌سن.

– نیمه فایده‌سی بار؟ ایشینگ دردگه یره‌مه‌یدی... بو کییمیم و بو هم اویی بیز دی حالی.

– والله مېنینگ هیچ گناهیم یاغ. اۆزیم دی کۆرسه‌تیش اوچون بیران حادثه یوز بېرمه‌یدی. بیر کته هوایی سانحه، بیر خوفلی زلزله... بیر کته یانغین یا بیر سِرلی جنایت یوز بېرگنده ابدی، اۆشنده نیمه قیلگنیم دی کۆرر ابدینگ. تیارله‌گن راپورتاژیم برچه روزنامه‌لرنیکیدن یخشی بۆمسه، آتیمدی بشقه قۆیه‌من. بیراق نیمه قیله‌ی، مېن کوتگن فرصت کېلمه‌ی یاتیبتی. لیکن نا امید شیطان، اونچه ناامید هم ابمس من. بلاخره بیرکون ابمس، بیر کون قنداق قیلیب بۆسه هم بو فرصتنی قۆلگه کیریته‌من.

– "بزک بزک نمیر جو لغمان میرسه" دېگنلریدېک، بو فرصت هیچ قچان میسر بۆمسه کېره‌ک... مېن قچانگچه سیال و شریکتی آلدیگه خجالتدن گپیرمه‌ی یوره‌ی؟

– ییغله‌مه سېوگلیم، یوره‌گیم تکه-پاره بۆله‌دی. سېنی ییغینگدی کۆرالمه‌یمن. قره، مېن هم ییغله‌ماقچی‌من!! بیرآز صبر قیل، بلاخره بیرکون بیزلردی هم نوبتی بیز یېتر.

پولیس بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

– اې خدا! قنداق بختسیزلیکنی نصیبیم قیلدینگ، اَ. قیسی گناهیم اوچون بو نالایق مردک‌تی قۉلیگه توشتیم؟

– سېوگلیم، سېوگیم، جگریم. نېگه اۉزینگدی ناراحت قیلیب قیینه‌یسن؟.. بیرآز چیده‌گین، مېن تېزده درجه آله‌من. آیلیگیم کۉپه‌یه‌دی. تیریکلیگینگ‌دی توزه‌ته‌من.

– اۉلگنیمدن کېین تیریکلیگیم دی توزه‌تسنگ، نیمه فایده‌سی بار؟

– اخیر مېنی نیمه گناهیم بار؟ مردمگه جنجال قیلیشگه "مدار" قالمه‌گن، اۉغیرلیک، قتل و جنایت خو اویاقده تورسین. اگر اۉتگن چاغلر بۉلگنیده، مېن حاضر امنیه قوماندانی بۉلگن بۉلر اېدیم.

پولیس ترفیع قیلیشی اوچون سِرلی جنایتلر، کته اۉغیرلیکلر کبی مهم واقعه‌لر یوز بېرماغی کېره‌ک. اۉشنده اوشبو جنایتلرنی کشف اېتگندن سۉنگ، کیشیگه ترفیع و درجه‌بېریله‌دی.

– شهرده اگر بیرار حادثه یوز بېرمسه، بیز نیمه قیللیک؟ خاتین تیریکلیک ایسته‌یدی. خاتین نینگ خرچی بار.

– سېوگلیم ییغله‌مه، مېن اوچون سېنینگ ییغله‌شینگ هرقنداق رنج و عذابدن یمانراق. بیرآز چیده، بلاخره بیرکونی بیزنینگ نوبتی بیز هم یېتیب، آرزولری بیزگه یېته‌بیز.

دواساز بیلن خاتینی نینگ صحبتی:

-کییملریم ایسکریبتی، بوتیم تیشیلیب، سوو اؤته‌دیگن بؤلگن. بیر کؤیلکتی نیچه قتله کییش ممکن؟ آدم خجالت چیکه‌دی!

- ییغله‌مه عزیزیم... پنی سیلین و آسپرین ساتیش مینن خو کؤپ پول قؤلگه کیلمه‌یدی. کته نسخه‌لر و کمیاب دوالر بؤلیشی کیره‌ک. اؤشنده هم بیرته-ایکیته مینن چاره بؤمه‌یدی، تورموشلریزدی یخشی قیلماغیم اوچون هرکونی کمیده اؤتّیز-قیریقته نسخه‌کیلیشی کیره‌ک!

- مردم اگر کسل بؤمسه، اونده بیز نیمه قیله‌یلیک؟ وضعی بیز قنداق بؤله‌دی؟!

- بیرآز چیدمینگ بؤلیشی کیره‌ک... بلاخره بیرکون بیزلردی هم نوبتی بیز ییته‌دی. سیوگلیم بیرآز صبر قیل، خدا مهربان، کسللر قؤلیده نسخه‌لری دواخانه آلدیگه صف تارتیب توریش وقتی هم کیلر!

داکتر و خاتینی نینگ صحبتی:

- آو مردکه مین بیر داکتردی خاتینی من. بختسیزلیکدن اؤزگه بو اسم و رسمدن مینگه بشقه نیمه ییتگن؟ بونداق چانسگه توف اوردیم، قنداق یخشی خواستگارلریم بار ایدی، اَ. همه‌سینی قؤلدن بیردیم.

- سیویملی خاتینگینه‌م، ییغله‌مه.

- قؤی مینی اؤز حالیمگه، دایم مینی گپ بیریب الده‌ی سن. بشقه گپلرینگدی ایشیتیش‌گه طاقتیم یاغ.

– عزیزیم خدا حقی بونده مېنی گناهیم یاغ... ایشان، اۋن بېش کوندن بېری حتی بیر کسل هم معاینه‌خانه‌مگه کېلمه‌گن. آدملر کسل بۋلمسه‌لر مېن نیمه قیله‌ی!!

معاینه‌خانه‌گه کېله‌دیگنلری هم برچه‌سی کمبغل و بیچاره. ایاغلری معاینه‌خانه‌گه یېتگنده، نفسدن قالگن بۋله‌دیلر. بیز داکترلر اوچون اېنگ یخشی کسل اۋشه که، نې یخشی بۋسه و نې هم اۋلسه. اۋشنده داکتر اوندن یخشی فایده‌له‌نیب بیله‌دی! التماس، ییغله‌مه‌گین، دایم شونداق خو قالمه‌یدی. بلاخره بیر کون یخشی پولدار کسل گیری بیزگه توشیب، بیزدی هم نوبتی بیز یېته‌دی!

وکیل و خاتینی نینگ صحبتی:

– انه شو حاضر آته‌م نیکیگه کېته‌من. مېنی بشقه‌لردن نیمه کملیگیم بار؟!

– بیرآز صبر قیل، عصبلرینگ تره‌نگ بۋلمه‌سین عزیزیم.

– شونچه عذاب چېکتیم یېتی پشتیمگه یېته‌دی. مېن هم اېر قیلدیم، دېب خوش‌من. قنی ایت-چی، شو کونگچه مېنگه نیمه قیلدینگ؟ فقط جناب محکمه‌ده وکیللر، دېب یوره‌بېره‌ی می؟ آغیزدی تۋلدیره‌دیگن عجب عنوان. تشی مردم دی، ایچی بیزدی کویدیرگن. خدا حقی شو هم تیریکلیک بۋلدی می؟!

– سېوگلیم، شونچه تېز بویوک سېوگی بیزدی اونوتتینگ می؟!

– قوروق سېوگی خو قرین دی تۋیغزمه‌یدی.

– عزیزیم، اۋزینگ بیر اۋیلب کۋر، مېنی نیمه گناهیم بار؟ بیر آیدن بېری کیشی دفتریمگه کېلمه‌گن. حیران من، نېگه مردم مونچه یخشی و آرام بۋلیبتیلر؟ نې

جنجال و نې دعوا، نې حق تلفليک و نې هم الدەش و اۋغيرليک. هيچ بير حادثه يوز بېرمەيدی!!!

– دېمک، بيزلردی تورموشی بيز قتل و جنايتگه باغليق اېکن-دە؟!

– حد اقل بير ملکی جنجال هم تاپيلمەگن، اَ. آخ، اگر بيرته-ايکيته بو ميليونرلر بير-بيری مينن اوروشسه اېدی، اۋشنده نانی بيز ياققه باتيب، قنداق تيريکليک توزەتيب بېريشيم دی کۋرر اېدينگ!! هرچند بيزلردی ايشی بيزگه کۋره، هر لحظه شونداق وضعيت يوز بېريشی ممکن...

بير کون کته بير آلتين بليق تۋری بيزگه توشيب، بيزدی هم نوبتی بيز يېتگنيگه ايشانەمن، خاتين!

بلاخره اۋشه کون يېتدی!!

قيشلاق نينگ کته خانی و رعيتلر اۋرتەسيگه اختلاف تاپيلدی.

قيشلاق خانی آتەسيدن ميراث اېتگن بير قبالەگه استناد قيليب، تېگرەک-تاشدەگی برچه يېرلرنی مېنيکی، دېب ادعا قيلدی. رعيت شونچه مدتده اجاره حقی بېرمەگنليکلری اوچون، خان محکمەگه عرض قيليب، يېرلرنی بۋشەتيشلرينی ايستەدی.

ساده قيشلاقليکلر، بيراو بير پرچه کاغذ بيلن ييللر بۋيی اوستيگه محنت قيليب، اۋز قۋللری بيلن آباد قيلگن يېرلرينی اولردن آليب اېگەليک قيليشگه ايشانمس اېديلر.

خان دوستلریدن بیری‌نینگ توصیه‌سی بیلن بیر مدافع وکیل تاپیب، دعوا ایشلرینی اونگه تاپشیردی. یاش وکیل اۉته اشتیاق و علاقه بیلن ایشگه کیردی... قۉلیده‌گی محکم سند بیلن محکمه‌گه دعوانی مطرح قیلدی.

قباله و سند-منددن هیچ نرسه‌نی بیلمه‌گن قیشلاقلیکلر، اۉزلرینی حقلی بیلیب، ییللر بۉیی محنت قیلیب، پیشانه تېری تۉکیب، یاشلیک و عمرلرینی بو یۉلده فدا قیلیب اېندی اونی بشقه بیراوگه بېرگیلری یۉق اېدی.

محکمه‌نینگ ایشی تېز اره‌ده توگه‌مس اېدی...خان بو وضعدن عذاب چېکر اېدی. عصبلری تره‌نگلشدی. عصبانیتلر و روحی باسیملر طفیلی اونینگ قند اندازه‌سی کۉته‌ریلدی... قان باسیمی هم کۉپه‌یدی. بلاخره ایشی کۉپ مدتدن بېری بای کسلنی کوتیب یاتگن (داکتر)نینگ معاینه‌خانه‌سیگه توشدی.

داکتر، کسل نې ساغه‌لیب کېتیشی و نې هم اۉلیشیگه جدا دقت قیلر اېدی. هرکونی قیمت نسخه‌لر و خارجی دوالر تجویز قیلر اېدی!

تیش کریمی و بورسینی گینه ساتیشدن جانگه یېتگن دواساز، داکتر یازیب ییبارگن نسخه‌لرنی کۉریب کۉزلری جره‌قلب، یوره‌گی قووانچدن تۉلدی و اونینگ عایله‌سی سعادتی هم تامینلندی.

دعوا وکیلی هم کۉپ یوگوریشلر و تارتیشوولردن سۉنگ، نهایت محکمه‌دن املاک نینگ بۉشه‌تیش فیصله‌سینی آلیشگه موفق بۉلدی. شونداق قیلیب، او خاندن کته حق‌الوکاله آلیب، کۉپ ییللردن بېری آرزو قیلیب یورگن سعادتگه اېریشدی و تیریکلیگی تامینلندی.

شو پیتده محکوم بۋلیب، یېری قۋلیدن آلینگن قیشلاقلیکلردن بیری غضبله‌نیب، خاننی نېچیته چاقو ضربه‌سی بیلن اۋلدیردی. قیشلاقلیکلر اۋشنچه جهالتلریگه قره‌مه‌ی، مهارت بیلن قتل عاملی تانیلمه‌یدیگن ایش توتدیلر.

کۋپ ییللردن بېری ترفیع آلالمه‌ی، سِرلی بیر جنایتنی کوتیب یورگن "پولیس"گه اوشبو جنایت نینگ تېرگاو و کشف اېتیش ایشلری تاپشیریلدی. او کېچه یو کوندوز تینیمسیز فعالیت قیلیب، نهایت قاتلنی تاپیب قۋلگه توشیردی. نتیجه‌ده، پولیس تقدیر بۋلدی و درجه آلدی. آرزو قیلیب یورگن سعادت عایله‌سی نصیبی بۋلدی.

اوشبو عجایب قضیه‌نینگ راپورتاژینی "خبرنگار" بشقه‌لردن کۋره آلدینراق تیارلب، مسؤول مدیرگه تاپشیردی. اوشبو موفقیت بیلن او "ییل خبرنگاری" صفتیده تانیلدی و نقد مکافاتدن تشقری، روزنامه‌نینگ مسؤول مدیری اېتیب تعیینلندی. شو بیلن اونینگ هم عایله‌سی سعادتی تامینلندی.

کۋپ مدتدن بېری بیرار کیشی‌نی دارگه اوره‌یین، دېب یورگن "جلاد" هم آرزوسیگه یېتدی. قاتلنی اعدام قیلیب، حق‌الزحمه‌سینی آلدی و او هم عایله‌سی سعادتینی تامینلشگه اېریشدی.

"قبرکن" جدا قوواندی... اۋته اشتیاق بیلن قاتل نینگ قبرینی قازدی و عایله‌سی تیریکچیلیگی‌نی تامینله‌دی.

"شاعر" شاهکارینی یره‌تیش اوچون روحینی تأثیر آستیگه آلیب، اونگه الهام بېرووچی بیر حادثه‌نی کوتماقده اېدی. خواه-ناخواه اوشبو فاجعه‌دن تأثیرلندی و "بیر قریچ توپراق" عنوانلی مشهور بیر حماسه یره‌تدی. بو حماسه شاعرگه منگولیک بغیشله‌دی...اۋن مینگلب جلد اوشبو حماسه‌دن ساتیلدی و اۋزگه تورلی تیللرگه

اۉگیریلدی. هرتماندن شهرت و ثروت شاعرگه یاغیله‌بېریب، اونینگ سعادتی هم تامینلندی.

اوشبو بویوک شاعر افتخاریگه اتب ترتیب قیلینگن شکوهلی ضیافتده، شهرنینگ برچه اولوغلری قتنشگن اېدیلر. اولر اره‌سیده بیر میز تېگره‌گیده اۉزلری نینگ ساغلیگی اوچون ایچیب اۉلتیرگن داکتر، دواساز، دعوا وکیلی، خبرنگار و نېچه کون بورون امنیه قوماندانلیگی نینگ معاونیتیگه کۉته‌ریلگن پولیس کبی نېچه تانیش قیافه کۉپراق نظرگه چلینر اېدی.

اولرنینگ خاتینلری کۉزلریده سعادت چقنب تورگن اېدی و اېرلریگه افتخار قیلر اېدیلر!!

شاعرنینگ خاتینی شربت گیلاسینی کۉتره توریب، دېدی:

- چین نابغه بۉلگن اېریم نینگ ساغلیگی اوچون!!!

و شاعر هم نبوغ بېلگیسی بۉلگن مخصوص حرکت بیلن جواب بېردی:

- سېویکلی عمریۉلداشیم تشکر. بیر کون بیزنینگ هم نوبتیمیز یېتگنینی کۉردینگ می؟

و برچه حاضر کیشیلر، سعادتلری اۉزگه بیر کیشی نینگ جانی عوضیگه حاصل بۉلگنینی اېسلب، خجالتدن باشلری قوییگه اېگیلدی!

بیر ملا قیشلاقده

چمه‌سی آلتمیش ییل بوروتلر بیر ملا بیر قیشلاققه یېتیب باردی.

قیشلاق نینگ ایسکی مسجدینی کۉریشی بیلن، قیشلاق اولوسی نینگ مسلمان ایکنینی بیلدی. او قووانیب قیشلاق قریه‌داری نینگ قاشیگه باریب، قیشلاق نینگ امامی بۉلاله‌من، دیب ایتدی.

ییللر نماز اۉقیمه‌گن و جماعت نمازینی هم عمریده کۉرمه‌گن قریه‌دار، اگر بو ملاگه نمازنی بیلمه‌یمن دیسه جدا یمان گپ بۉله‌دی، دیب اۉزیچه اۉیله‌دی. شونینگ اوچون، هیچ قنداق توضیح بیرمسدن، موافقت قیلدی.

اۉشه کیچه‌نینگ اۉزیده او برچه اولوسنی تۉپلب، ملا امام نینگ کیلگنینی اولرگه ایتیب بیردی. اداغده نماز قاعده‌لرینی بیلمس‌لیگینی ایتیب، سیزلردن کیم شو قاعده‌لرنی بیله‌دی؟ دیب سۉره‌دی.

اولوس نینگ عجبلنگن باقیشلری قریه‌دارنینگ جوابی ایدی.

اداغده قیشلاق نینگ اینگ کیکسه‌لریدن بیری دیدی: "مینینگ بیلیشیمچه، مسلمان بۉلیشده بیر نرسه‌نی بیلیشینگ لازم ایمس. ملا امام نیمه‌یی که قیلسه، بیز هم تقلید قیلسک، بۉلدی."

بو حل یۋسینی بیلن برچەنینگ خاطری جمع بۋلیب، نمازنی ادا قیلماق اوچون اېسکی مسجد تمان جۋنەدیلر.

ملا امام صف نینگ ایلگری‌سیده توردی و برچه مردم ارقه‌سیگه تۋپلندیلر.

امام قۋلینی قولاغلری تویبگه قۋییب، بیر پِچیردەدی. مردم هم قۋللرینی کۋتردیلر، چون امام نینگ نیمه دېگنینی بیلمس اېدیلر، اولر هم هر بیری پِچیردەب قۋیدیلر.

امام قۋللرینی قویی تشلەدی و یوکسک تاووش بیلن "الله اکبر" دېدی. مردم هم بیر نیمه بیلگنلریدن ذوقلەنیب "الله اکبر"، دېب بقیردیلر.

امام ینه تیلی نینگ تگیده بیر نیمه اۋقیدی، مردم هم تیللری نینگ تگیده ناله قیلر اېدیلر.

امام قۋللرینی تیزەسیگه قۋیدی و بیر نیمه دېدی. مردم هم قۋللرینی تیزەگه قۋیدلر و ناله چېکدیلر. امام قیته ایاققه توردی و "الله اکبر"، دېدی. مردم هم ایاققه توردیلر و "الله اکبر"، دېب بقیردیلر.

امام توپراققه ییقیلدی و تیلی نینگ تگیده بیر نیمەلر دېدی. مردم هم توپراققه ییقیلدیلر و هر بیری تیلی نینگ تگیده بیر نیمەنی شیبیرلەدیلر.

امام تیز چۋکیب اۋلتیردی، مردم هم تیز چۋکیب اۋلتیردیلر.

شو چاغده امام نینگ ایاغی اتاق سطحی نینگ ایکی تختەسی ارەسیده اوشلەنیب قالدی و او آآآآآخ، دېب بقیر-چقیر قیلدی.

مردم هم ذوقله‌نیب آآآآخ دیب بقیردیلر.

امام اؤزینی اونداق وضعیتدن قوتقه‌ریش اوچون تلاشیب، اونگ و سؤلگه تشلر ایدی و یا قؤلی بیلن ایکی تخته اره‌سینی آچیشگه اینتیلر ایدی. مردم هم اؤزلرینی اؤنگ و سؤلگه ایگیب، قؤللری بیلن ییرگه ضربه اورر ایدیلر.

امام درددن تؤلغه‌نیب، "یا تینگری مدد بیر!" دیب بقیرر ایدی، مردم هم اونینگ ایزیدن تینگری درگاهیگه التجا قیلر ایدیلر.

امام "اۍ نادان انسانلر، کؤرمیسیزلر، وضعیتنی کؤرمه‌ی‌سیزلرمی؟" دیب بقیرر ایدی. مردم هم اونینگ ایزیدن عین عباره‌نی بقیریب ایتر ایدیلر.

امام درددن ییرنی چنگاللب، تینگریدن کمک ایستر ایدی، مردم هم ییرنی چنگاللب، تینگریدن کمک تیلر ایدیلر.

نهایت، اوچ-تؤرت دقیقه‌دن سؤنگ امام اؤزینی قوتقه‌رالدی و قتیق دردن تؤلغنه‌یاتیب، جمعیتگه قیا باقیب هوشدن کیتدی.

جمعیت هم بیر-بیریگه قیا باقیب، اؤزلرینی ییرگه تشله‌دیلر و امام هوشیگه کیلگونچه اؤشه حالتده قالدیلر.

ملا قیشلاققه ینگلیش (سهواً) کیلگنینی بیلیب، هیچ بیر توضیح بیرمسدن قیشلاقنی ترک ایتیب، کیتدی. بیراق اؤشه تاریخدن بوگونگچه، جماعت نمازی قیشلاقده برقرار دیر. مردم "الله اکبر"لر اره‌سیده‌گی ذکرلردن خبرلری بؤلمه‌گنلیکلری اوچون اولرنی ایتمه‌یدیلر، البته. عوضیگه نمازنینگ اداغیده‌گی مراسم نی جدا شکوهلی اجرا ایته‌دیلر.

قیشلاق بیلیمدانلری بوگونگچه، نمازلری‌نینگ سؤنگگی عمللری فلسفه‌سی حقیده ۱۲ ته کتاب چاپ قیلگنلر. بیراق اؤشه بیرینچی عمللرده ایریم جزئی انحرافلر یوز بېرگن، البته. شو باعث، حاضر اولر ۲۲ فرقه‌گه بؤلینگنلر. بعضیلر یېرگه چنگ اؤریشده، نماز اؤقیله‌دیگن یېرنینگ سطحی تخته بؤلسین دېسه‌لر، ایریملر بؤلسه هر نرسه‌گه چنگ اوریلیش جایز دېب بیله‌دیلر. بعضیلر نمازدن کېین بیهوشلیک مدتی قنچه کؤپ بؤلسه، انسان اؤشنچه تېنگریگه یقینراق بؤله‌دی، دېب ایشانه‌دیلر. لیکن بعضیلرنینگ اعتقادیگه کؤره بیهوشلیک نینگ کیفیتی مهم، نې اونینگ مدتی.

هرچند اولر جزئیاتده فرقلی بؤلسه‌لر- ده، بیراق کلیتده عقیده‌لری بیر. او هم شو که، بیر عده مرجع بؤلسین و بشقه‌لر تقلید قیلسینلر. (اداغ)

عياللرنينگ تشقريده ايشلشی يخشی می؟

تشقريده ايشلش و اجتماعی فعاليتلرده عياللر اشتراکی و اونينگ عايله خوشبختليگی‌گه تأثيری اؤته مهم و جدی مسأله‌لردن سنه‌له‌دی. بو مسأله‌نينگ، هم جدی تمانداشلری (طرفدارلری) و هم اشدّی قرشيلری بار. اشدی قرشيلرنينگ عقيده‌سيگه کؤره: "عياللرنينگ تشقريده ايشلشلری و اجتماعی فعاليتلری عايله خوشبختليگی و سعادتيگه تؤسيق بؤله‌دی."

"موندن کؤره مزخرفراق سؤز بؤلمه‌يدی!"

مېن بو ادعانينگ عکسينی ثابت قيليشيم ممکن. بونده اېنگ يخشی دليل و سند، اؤزيم نينگ موفقيتلی تورموشيم دير. اؤلکه‌ميزگه دموکراسينی وارد قيلگنلريدن بېری، ملت وکيللری نينگ سَيله‌نيشی کون سه‌يين قنچه‌لر آسانله‌شيب بارگن بؤلسه-ده، اونگه نسبتاً ملت تورموشی قيينله‌شيب، آغيرله‌شيب بارگن! شونينگ اوچون، اؤيلنماقچی بؤلگنيمده، بانکده مامور بؤليب ايشله‌يديگن بير عيالنی تنله‌ديم. اونينگ آلتی يوز اېليک ليره آيليگی بار اېدی و مېن هم کېچه‌لری بير روزنامه‌ده ايشلب چمه‌سی شونچه آيليک آلر اېديم. بو بيلن، اؤيله‌نيش (ازدواج)نينگ يېلکه‌لريمگه اونچه‌ليک باسيم و آغيرليگی يؤق اېدی. ايکله‌ميزنينگ آيلگيميز قؤشيلگنده، يخشيگينه تورموش کېچيرالر اېديک.

تۆییمیز کونی خاتینیم بانکدن رخصت آلدی. مېن هم آلدینگی کېچەسی روزنامەدە اېرتەگچە اویغاق بۆلیب ایشلەگنیم‌گە قرەمەی، اۆشە کون اوخلەمسدن نکاح مراسمی اجرا قیلینیشی اوچون ازدواج دفتریگە باردیم. افسوس کە مېنینگ خوشلیك و لذت چاغلریم جدا قیسقە بۆلیب، آز دوام اېتدی. چونکە مېن کېچەلری ایشلر اېدیم و روزنامە ادارەسیگە باریشگە مجبور اېدیم. ناعلاج چرچب-هاریب و حالسیز ایشگە باریب، اېرتەلبگچە ایشلر اېدیم. اویگە کېلگنیمدە اېسە خاتینیم الّە قچان ایشگە کېتیب، یاتاغیمیز اېشیگی‌گە اوشبو مضموندەگی یازوونی کاغذگە بیتیب، سنجاق قیلیب قۆیگن اېدی: **"سېویکلی اېریم، کېلگنینگچە کوتیب تورالمەدیم، کېچ بۆلر اېدی. کۆزلرینگنی اۆپەمن!"**

یازوونی اۆقیب، کۆزلریم قووانچ و اشتیاق یاشلریدن تۆلدی. بیراق شونچە هم چرچب اېزیلگن اېدیم کە، بیر نېچە دقیقەدن آرتیق بو تاتلی یازوو و خاتینمگە اۆیلالمەی، اوخلب قاتیب قالیب‌من! اویقودن اویغانیب قرەسم، سېوگلی خاتینیم حالی هم ایشیدن کېلمەگن اېکن و مېنینگ ایشگە جۆنش چاغیمدن هم بیرآز وقت اۆتگن اېدی. شو باعث، خاتینیم نینگ یازوویگە جواب یازوو یازیب، اونی اۆشە یېردە- یاتاغیمیز اېشیگیگە سنجاق قیلدیم: **"سېوگلیم، دیدارینگگە اۆتە اشتیاقیم بارلیگیگە قرەمەی، ایشیمگە کېچ بۆلگنی اوچون کېتیش‌گە مجبورمن. دوداغلرینگنی اۆپەمن!"**

اېرتەسی هم بیز بیر-بیریمیزنی کۆرالمەدیک. ایدەآل خاتینیم ایکنیچی قتلە جدا معنالی و چوچوك یازوو اېشیککە سنجاق قیلگن اېدی: **"کۆنگلیمدن اۆرین توتگن سېوگلیم، سېنی مینگ مینگ یۆلە اۆپەمن!"** مېن هم جوابینی یازیب، اۆشە یېرگە سنجاق قیلیب قۆیدیم: **"صدقەنگ بۆلەی، نامەنگ یېتدی جدا ممنونمن. بیرگینە اۆپیچینگ (بۆسەنگ) اوچون یورەگیم سوو-سوو بۆلگن!"**

شوندن کېین بوتون شو هفته بیز یازوولریمیز ارقه‌لی بیر-بیریمیزنی اؤپیب، معاشقه قیلر اېدیک و بیر عالم ایستک و اشتیاق بیلن، رخصتی کونینی کوتر اېدیک. هفته‌نینگ باشیدن اېسه تغین یازمه معاشقه‌میز باشله‌نر اېدی! لیکن باریب-باریب، هرهفته جمله‌لر کلته‌راق و قیسقه‌راق بؤلر اېدی. اَیریم چاغلرده اوشبو وظیفه اونوت هم بؤلر اېدی!!

ایکی-اوچ آیدن کېین بیر اېرته ایشدن اویگه قَیتگنیمده، قره‌سم مفصل بیر یازوو یاتاغیمیز اېشیگیگه سنجاق قیلینگن. حیرتله‌نیب اونی آلیب اؤقی باشله‌دیم: **"جانیمدن سېویکلی اېریم، حالیم جدا یخشی. سېنگه بیر خوشخبر بېرماقچی‌من. مېن و سېن تېزده بله‌لی بؤله‌میز. بیله‌سن می؟ بوگوندن باشلب مېن و سېنینگ ایشیمیز کؤپ قیین بؤله‌دی. بوندن بویان کؤپراق ایشله‌شیمیز کېره‌ک. بیز بؤش وقتلریمیز حتی تعطیل کونلریمیزنی هم بیهوده اؤتکزمسلیگیمیز لازم. سېنینگ یازوولرینگنی اینتیقیب کوتیب تورگنیم اېسینگدن چیقمه‌سین. سېوگلیم، مېن فقط سېنیکی‌من!"**

بشقه آته‌لر کبی مېن هم بو خوشخبرنی بیلیب قووانیب کېتدیم. کؤپ چرچاغیمگه قره‌مه‌ی، دراو بازارگه کېتیب، خاتینیمگه بیرته آلتین بیلرزیک ساتیب آلدیم. عصرده ایشیمگه کېتیش پَیتی اېشیککه بیر یازوو یازیب سنجاق قیلدیم: **"فرشته‌م، جدا هم قووانچده‌من. سېنگه لایق بؤلمه‌سه هم بیر ساوغه تیارله‌گن‌من. اونی یاستوق نینگ آستیگه قؤیگن‌من. مینگ مینگ قتله سېنی اؤپه‌من..وو...اَ !"**

چاغ(زمان) اؤتیشی بیلن اېر-خاتینلر بیر-بیریگه عادت قیلیب قاله‌دیلر، البته. النگه‌لی سېوگیلری آز-آز ساوییدی. انه شونداق بؤلیب بیز هم کمراق بیر-بیریمیزنینگ اېسیگه کېلر اېدیک. سېکین-سېکین یازیشمه‌لریمیز اوزیلدی. بیراق

منجه‌میز (تختیمیز) یانیده‌گی میز اوستیگه یوویلیب، اوتو قیلینیب قۉییلگن کییملریم و جورابلر، خاتینیم نینگ هرکونی اویگه کېلیب، اوی ایشلرینی بجرگنلیگی‌نی کۉرسه‌تر ایدی!

شونداق بۉلیب، بیر-بیریمیز بیلن هیچ بیر جنجال، اوروش-جنگغیش یا بهانه تراشلیک فرصتینی تاپالمسدن، بختلی تورموشیمیزدن کۉپ ییللر اۉتدی. بیر کون کۉپ هاریگنیم باعث، سینماگه کېتدیم. سینما سالونیده عجیب بیر واقعه یوز بېردی. قیمتلی کییم کیینگن چیرایلی بیر خاتین اوچته پست-بلند بله‌نی ارقه‌سیدن اېرگشتیریب، مېن تمان کېلدی و ذوق بیلن سلام بېردی.

مېن اېسه بیردن چۉچیب کېتدیم. نظریمگه قیافه‌سی جدا تانیش کۉرینسه هم، بیراق اونی اېسلالمه‌دیم. قیافه‌م و کۉزلریم نینگ حالتیدن خاتین موضوعنی پَیقه‌دی و: مېن‌من، خاتینینگ. بولر هم بله‌لرینگ، دېدی!

مېن اېسه اویاتدن قیزه‌ریب کېتدیم... مونداق قره‌گنده حقلی هم اېدیم، چونکه خاتینیم و بله‌لریمنی هیچ قچان بونداق تمیز و کیینگن وضع ده کۉرمه‌گن اېدیم. مېن اویگه کېلگنیمده اولر اوخله‌گن بۉلر اېدیلر. اولر اویغانگنلریده، مېن ایشدن چرچب کېلیب، اوخله‌گن بۉلر اېدیم!...

حاضر اۉشه کوندن نېچه ییل اۉتگن. بیز بشقه نېچه بله هم کۉرگنمیز. خداگه مینگ قتله شکر بۉلسین، بیزنینگ اۉرته‌میزده حتی کیچیک بیر کېلیشماوچیلیک هم تاپیلمه‌گن و تورموشیمیز یمانلشمه‌گن. سببی، بیرار نرسه حقیده بحثله‌شیشگه یا بیر-بیریمیزگه غیدی-غیدی دېیماققه اصلا فرصت تاپمه‌گنمیز. حال بو که، مېن ایشله‌مه‌یدیگن بیکار بیر عیال بیلن اویلنگنیمده اېدی، اۉشه بیرینچی کونی‌یاق بقیر-چقیر و جار و جنجال قیلر اېدیک و تورموشیمیز کۉپ دوام اېتمس اېدی.

بو سیناو، اینگ یخشی دلیل بونگه که، عیاللرنینگ تشقریده ایشلشلری و اجتماعی فعالیتلرگه قتنه‌شیشلری، هیچ قچان عایله‌لر خوشبختلیگی‌گه تؤسیق بؤلمه‌یدی. بلکه عکسینچه، عایله‌لرنینگ دوامی و بقاسی اوچون یگانه مهم عامل دیر. مین اؤزیم، عیاللر اجتماعی فعالیتلرگه قؤشیلیشلری نینگ جدی تمانداشی و حامیسی‌من، ایشانینگلر!!

یشه‌سین یورت!

بیلمه‌دیم، نیمه بۆلدی یو کۆپ مدتلردن سۆنگ، جناب وزیرنینگ صبر کاسه‌سی تۆلیب قالدی می یا شکایتلر کۆپه‌یدی می و یا هم رسوالیک ایسی سرپوش قۆییب بېرکیتیب بۆلمه‌یدیگن درجه‌ده آرتیب کېتدی می، ناچار بیز نېچه کیشی‌نی "کاشر بېگ"نینگ فلزکارلیک فابریکه‌سینی تفتیش قیلماققه جۆنتدی.

بیز انچه تېکشیرو اۆتکه‌ریب، ایشچیلرنینگ شکایتلری جدا کۆپ اېکنلیگی‌نی بیلدیک. بېش کیشیلیک بیز هیئت او یېرگه کېتدیک. هیئتده ایکی کیشی حسابچی، ایکی کیشی تفتیش و مېن هم ایش و اجتماعی ایشلر وزیرلیگی نینگ تېکشیروچیسی بار اېدیک.

شکایتلرنی کۆریب چیقیش تۆلیق بیر هفته چۆزیلدی. دوسیه‌لرنی کۆریش و تېکشیریش چاغده عقلدن آزیب، تېلبه بۆلیشیمیزگه آز قالدی. بو مۆسسه‌ده، بشقه هیچ بیر اداره یا مۆسسه‌ده مثلی کۆرینمه‌گن حق تلفلیک، اۆغیرلیک، خیانت، مینگ-مینگلب کثافتکارلیک یوز بېرگن اېدی. سالیق (مالیات)دن قاچیش... اونچه‌لیک مهم اېمس اېدی، چونکه کۆپلب فابریکه‌دارلر مالیات بېرمه‌یدیلر... بله‌لرنی جدا از پول بیلن ایشله‌تیش، ایشچیلرنینگ ایش مدتی کونیده اۆن ایکی ساعت... ایشچیلرنینگ اضافه‌کارلیکلرینی بېرمسلیک... نېچه ایشچی خاتین-قیزگه

تجاوز قیلیش... ایش جریانی یا فابریکه‌نینگ کته قزانی پارتلشی نتیجه‌سیده اؤلگن ایشچیلر عایله‌سیگه کمک قیلمسلیک.... و ... و...

مېندن اؤزگه هیئت اعضاسی تازه‌کار اېدیلر. بیر اېرتنگ وقت بیز بېش کیشی فابریگه‌گه باردیک. بیچاره ایشچیلرنینگ انتقامینی بو غداردن آلیشگه تصمیم آلگن اېدیک. اولرگه اصلا روی خوش کؤرستمسلیککه عهد قیلگن اېدیک. کاشر بېگ ظالم‌نی قیلمیشلریگه یره‌شه جزا بېریشگه تصمیم آلگن اېدیک.

فابریکه‌نینگ کته اېشیگیدن کیرگنیمیزده، بیر نېچه کیشی بیزلرنی کوتیب آلدیلر. اولر بیلن تانیشگنیمیزدن سؤنگ، اولردن بیری اداری مدیر اېکنی بېللی بؤلدی. جدا احترام بیلن بیزنی قرشی آلدیلر، کېره‌کلی حرمت کؤرسه‌تیش بیلن بیرگه، لبلری ایلجه‌ییب، یوزلریدن تبسم یاغیب تورر اېدی. بیراق بیزنینگ تصمیمی میزنی بونداق ادالر و قیلیقلر بیلن اؤزگرتیرالمس اېدیلر.

اداری مدیرنینگ دفتریگه بارگنیمیزده، عصبانیت بیلن:

- تشریفاتنی بیر یاققه قؤیینگ، بیز دراو رئیسنی کؤریشیمیز کېره‌ک، دېدیم.

اداری مدیر کولگن حالده دېدی:

- کؤز اوستیگه قربان، ناراحت بؤلمنگیز. اتفاققه کؤره رئیس جنابلری نینگ اؤزلری هم سیزلرنی کوتیب توریبدیلر!

- بیزنینگ کېلیشیمیزدن اولرنینگ خبرلری بارمیدی؟ دېب سؤره‌دیم.

اداری مدیر تعجب بیلن جواب بېردی:

– بیلر ایدیلر، البته. موضوعنی نیچه کون آلدین مینگه ایتدیلر. کیین بیزنی کؤپراق بیر موزیمگه اؤخشش بیر کته سالونگه باشله‌دیلر. دیوارلر چوکات قیلینگن تورلی عکسلردن لیق تؤله ایدی. بیر قریچ هم دیسنگیز، بؤش ییر یؤق ایدی. ایریم چوکاتلرده تورلی امضالی نامه‌لر هم کؤرینر ایدی. بشقه بیر بورچکده مداللر بیزه‌ب تورگن ایدی....

کته بکسلریمیز بیلن سالونگه کیریب بارگنیمیزده تعجبدن آغزیمیز آچیلیب قالدی. اداری مدیر بیزنینگ تعجبیمیزنی کؤریب، کولیب دیدی:

– مرحمت اؤلتیرینگلر، کؤپ چرچه‌گن کؤرینه‌سیزلر. التماس بیرآز استراحت قیلینگلر.

بیز حالی اؤزیمیزنی تانیتمه‌گنیمیز و نیمه مقصد اوچون فابریکه‌لریگه کیلگنیمیزنی ایتمه‌گنیمیز، ایندی ایسیمگه توشدی. بیراق اؤزیمیزنی تانیته‌من دیگینچه اداری مدیر ایتدی:

– تانیتیش‌نی کیره‌گی یؤق، بیز ایلگریدن سیز جنابلرگه چین یوره‌کدن ارادت تاپگنمیز. جنابلرنینگ هرقنداق بویوریق و فرمایشلرینی بجریشده تیارمیز.

– اونده بیز نیمه مقصدده بو ییرگه کیلگنیمیزنی بیلر ایکن‌سیزلر-ده؟! سؤره‌دیم عجبله‌نیب.

– یوز فایز جناب! بیزنینگ بیلمس‌لیگیمیز ممکن ایمس. لیکن ایشگه مشغول بؤلگنینگیزدن آلدین، التماس قهوه میل قیلینگلر!

– ایسته‌مه‌یمیز. ایتینگ، کاشر بیگ کیلسینلر، بیز او کیشی بیلن ایشیمیز بار! دیدیم عصبانیت بیلن.

- اونده چای میل قیلینگلر...!

- تشکر، ایشنی باشلش اوچون، سیز باریب رئیس جنابلرینی ایتینگ کېلسینلر. بیز اصلیده یشیرینچه او یېرگه کېلگن اېدیک. بیراق اولر بیر هفته ایلگری برچه نرسه‌دن خبر اېدیلر!

شو چاغده سالون نینگ کته اېشیگی آچیلیب، چمه‌سی آلتمیش بېش یاشلی جدا شېک کیینگن، قرنی کته بیر مردک و کۉرینیشیدن فابریکه اېگه‌سی بۉلسه کېره‌ک، کیریب کېلدی. اونینگ کیریشی بیلن برچه کارمندلر حرمت قیلیب، اۉرینلریدن توریب او تمانگه باردیلر. بیرآز مدتدن ساره همه‌لری اونینگ آرتیگه صف بۉلیب توردیلر. شېکپوش مردک، بیر کۉریشده کیشیلرنینگ احترام قیلیشگه اونده‌یدیگن آدملردن اېدی. اولوغلرگه کۉپ احترام قیلیش علاقه‌سی بۉلگن تفتیشلریمیزدن بیری درحال اۉرنیدن توردی، بیراق فابریکه گه نیمه مقصدده کېلگنی اېسیگه توشیب، قیته اۉرنیگه اۉلتیردی. کاشر بېگ بیزنینگ احترام قیلمه‌گنیمیزگه اعتنا قیلمه‌ی، بیز تمان کېله‌یاتیب دېدی:

- مرحمت، بویورینگ... التماس اۉرنینگیزدن قیمیرله‌منگلر!

کاشر بېگ بیزلرنی اۉغیللریم دېب خطاب قیلگنیده، بېشاوویمیز جدا ناراحت بۉلدیک. اۉزیم بیلن دېدیم:

عجب آدابسیز آدم اېکن، هنوز هم ایکی وزیرلیک نینگ هیئتی بیلن قنداق گپیریشی‌نی بیلمه‌یدی. مالیه وزیرلیگی تفتیشی اونینگ گپیدن شونچه‌لیک ناراحت بۉلدی که یوزینی اوندن اۉگیریب، سگرت چکیش بیلن مشغول بۉلدی. مېن هم ناراحتلیکدن ایاغ نی ایاغ اوستیگه تشلب، بیر سگرت یاقیب، دودینی او تمان پوفلب ییباردیم...!کاشر بېگ مخصوص صمیمیت بیلن بیزلرنی خطاب قیلیب دېدی:

– خوب سېویملی اؤغیللریم، کؤپدن-کؤپ خوش کېلیب سیزلر. قنداق عجب، بیزنی اېسلب‌سیزلر! خودی کؤپ ییللردن بېری بیر-بیریمیز بیلن تانیشدېک، بیز بیلن معامله قیلر ایدی. اونگه بیر ادبی جواب بېریش و بشقه‌لرگه هم عبرت سباغی بؤلیش اوچون اؤرنیمدن توریب دېدیم:

– بیز مخصوص تفتیش هیئتی‌میز. سیزدن قیلگن مونچه شکایتلر قنچه‌لر تؤغری اېکنی‌نی معلوم قیلیش اوچون تېرگاو (تحقیق) قیلماق اوچون سیزنینگ فابریکه‌نگیزگه کېلگنمیز. او اېسه، عجیب بیر کولیب دېدی:

– کؤپ خوش کېلیب‌سیزلر تفتیش جنابلری...! بیز گویا قانونگه قرشی اَیریم ایشلر قیلگنمیز و بیزدن شکایت قیلگنلر، دېدینگیز، اَ. کېین اداری مدیردن بیرار نرسه کېلتیردینگیز می؟ دېب سؤره‌دی. مدیر جواب بېردی:

– جناب، نېچه قتله نیمه گه میلینگیز بار؟ دېب سؤره‌دیک، بیراق اولر هیچ نرسه ایسته‌مه‌دیلر.

– عجب سؤزله‌یسیز. مهمان هم نیمه میلیم بار، دېب ایته‌دی می، بارینگ ایتینگ کېلتیرسینلر.

مدیر سالوندن چیقدی. تفتیشلردن بیری دېدی:

– زحمت چېکمنگ، بیز هیچ نرسه میلی‌بیز یاغ و غرور بیلن قؤشیمچه قیلدی:

– بیز یېماق اوچون کېلمه‌گن‌بیز، بلکه مردم نینگ شکایتی‌نی تفتیش قیلماق و بو سیزنینگ کارخانه‌نگیزده نیمه بؤلاتگنی‌نی بیلماق اوچون کېلگن‌بیز.

– سیز حق سیز. کېین بیزلرگه جدا یقین کېلیب، تفتیشلردن بیری نینگ یېلکه‌سینی سیلب توریب، بیزنینگ محبتیمیزنی جلب ایتیشگه حرکت قیله باشله‌دی. او اؤزی‌نینگ آته‌لرچه معامله‌سی بیلن بیزنی شونداق هم موم‌دېک یومشه‌تیب قؤیدی که هیچ نرسه قیلیشگه قادر ایمس ایدیک. حتی مېنی سیله‌ماقچی بؤلگنیده، قؤلینی قه‌یتره‌من دېسم، لیکن اونی ناراحت قیلیشنی کؤنگلیم ایسته‌مه‌دی!

اوچ کیشی مدیر اداری بیلن بیرگه تورلی ایچیملیکلردن لیق تؤله اوچته لَلِی (پتنوس) بیلن سالونگه کېلدیلر. اونگه ایتدیم:

– بیز یېماق و ایچماق اوچون کېلمه‌گنمیز، ایشگه مشغول بؤلسک یخشیراق. او، آته‌لرچه لحن بیلن دېدی:

– شاشیلمه‌ی‌میز، حاضر سیز مرحمت قیلینگ، کېین اصل موضوعگه هم باره‌میز. لَلِی (پتنوس)نی آلدیمیزگه قؤیدیلر. یېمه‌سک، جدا ناقوله‌ی بؤلر ایدی. بو ایشیمیز آدابسیزلیک، دېب توشونیلر ایدی. بیر گیلاس میوه سووینی اؤته ناراحتلیک بیلن ایچدیم. کاشر بېگ سؤره‌دی:

– سیزلر دیوار یوزیده‌گی بو عکسلرنی کؤرگن میسیزلر؟ هیچ بیریمیزنینگ اؤرنیدن تورمه‌گنی نی کؤریب، اؤزی اؤرنیدن توردی و بیزلرنی عکسلرنی کؤریشگه چارلب، دېدی:

– مرحمت تماشا قیلینگ: بو عکسلر، وطن ایرکینلیگی یؤلیده مینگلرچه کوره‌شچی ییگیتلریمیزنینگ قانی، سوو اریققه آققندېک آقیب تورگنده آلینگن. عزیزلریم، بیز وطننی انه شونداق قیلیب قوتقرگنمیز...! او چاغده بیزده قورال-یراق یؤق ایدی، بیراق قورچ و محکم ایمانیمیز بار ایدی. بو نرسه کوره‌ش و ایرکینلیک اوچون برچه نرسه‌دن کېره‌کلیراق و مهمراق ایدی...!

خواه نا خواه عکسلرنی کۆردیک و او هم مغرورلرچه بیزگه باقر اېدی. اۆغیللریم، بو عکسگه قرەنگلر، بو عکسنی شمال جبهەسیده آلگنمن. بو اۆشه چاغنینگ اېنگ قانلی جبهەسی اېدی. جبهەنینگ قوماندانلیگی مېنینگ ذمەمده اېدی. هه، بو یورت آسانلیکچه قوتقریلگن اېمس... کېین رهبرلردن بیریگه تېگیشلی بیر عکسنی کۆرسەتیب، دېدی:

– سیز اونینگ یازوویگه توجه قیلینگ، عکس یوزیگه یازیلگن: ایناغەم کاشر قوماندانگه ساوغه. یادی به خیر عجیب کونلریمیز بار اېدی و اۆلکەنی قوتقرماق اوچون قنداق کورەش و نیمه فداکارلیکلرنی قیلمەدیک، دېیسیز... کاشر بېگ اوروش نینگ حساس صحنەلرینی شونداق هم آب و تاب بېریب شرحلر اېدی که، برچەمیزنی هیجانلنتیریب قۆیدی! اۆشه پیتده، مېن بیلن جبهه رئیسی سۆزلشەدی، دېب خبر بېردیلر. بیراق رابطه اوزیلدی... او تیلگرام ارقەلی مېنگه یازدی:

– کاشر ایناغه: سیزنینگ موفقیتلرینگیزنی ملتیمیز هیچ قچان اونوتمەیدی، بیز سیزگه فخرلنەمیز. ملتیمیز بو فداکارلیکلرینگیزنی هیچ قچان اونوتمەیدی. کۆزلرینگیزنی اۆپەمن.

قیسقەسی، کاشر بېگ اوروش و جهاد حقیده جدا هم کۆپ سۆزلب، بیزنینگ وطندوستلیک حس-تویغولریمیزنی غلیانگه کېلتیردی. اینیقسه مالیه وزیرلیگی تفتیشی کاشر بېگ سۆزلری تأثیریگه کېتیب، ییغلب ییباریشیگه سَل قالگن اېدی!

– هه اۋغیللریم... او چاغلرده سیزلر جدا کیچیک ایدینگیزلر و بیز ایسه ایرکین‌لیککه ایریشماق اوچون باتیرلرچه انه شونداق فداکارلیک قیلدیک. کاشر بیک بیر آز جیم قالیب، کیین دیدی:

– سیزلرنی قیغورتیردیم، شکیللی! مالیه وزیرلیگی تفتیشی دیدی:

– جناب اونداق دیمنگ، بیز جدا فایده‌له‌نیب، لذت ایلتیک...! کاشر بیگ دیدی:

– هه، مین اۋتمیش خاطره‌لریم بیلن تیریکمن و ایتگنلریم بشقه‌لر اوچون داستانگه اۋخشه‌یدی. ایندی اصل موضوعگه کیله‌میز. شونده مالیه وزیرلیگی تفتیشی ایتدی:

– التماس، ادامه بیرینگ، حکایتلرینگیزنی ایشیتماق اوچون بیزلرگه افتخار بغیشلنگ...

کاشر بیگ اۋزی و همرزملری باتیرلیگینی شرحلر ایکن، بیر اۋرتاغی‌نینگ اۋلیشی نی عجایب یۋسینده جدا اینچلی بیان ایتیب، برچه‌میز بله‌لردیک کۋزیمیزدن شر-شر یاش تۋکیب ییغله‌دیک! کاشر بیگ بیرآزدن سۋنگ ایتدی:

– سیزلرنی جگرخون قیلگنیم اوچون عذر سۋره‌یمن، نیمه قیله‌ی اۋز قۋلیمده ایمس. اۋشه روزگارلرنی ایسله‌گنیمده، یاشلریم اختیارسیز آقه‌بیره‌دی. مین ایتدیم:

– التماس ادامه بیرینگ. کاشر ساعتیگه قیا باقیب، دیدی:

– توشلیک چاغی دیر و اؤرنیدن توردی. بیز هم اختیارسیز اؤرنیمیزدن توردیک و آرتیدن بارەبېردیک. کاشر بېگ بیزلرنی اؤزی نینگ اېنگ سؤنگگی مودل موتریگه میندیریب، یؤلگه توشدی.

– اؤغیللریم، توشلیکنی قەیېرده قیلەیلیک؟ مېن ایتدیم:

– اصل ایشیمیزنی باشلشگه اجازت بېرسنگیز. او سؤزیمنی کېسیب، دېدی:

– سیز نیمه دېیسیز؟... ممکن می... سیزلرنی ییلیده بیر یؤلەدن آرتیق کؤرمەیمن، مېن خودی آتەلرینگیزدېک‌من. یؤق ممکن اېمس. کېین رئیس جنابلری بویوک رستورانتلردن بیری نینگ آدرسینی هیداوچی‌سیگه بېردی و قیته ماجرالرینی شرحلەی بېردی... توشلیک ایکی ساعت چؤزیلدی. شو پیت مالیه وزیرلیگی تفتیشی قولاغیمگه سېکین شیبیرلەدی:

– چیندن هم اویات. بونداق آدمگه قنداق قیلیب "سېن شونداق غیرانسانی ایشلرنی قیلگن سن"، دېب ایتیش ممکن؟ حقیقتده هم نمک حراملیک بؤلەدی...!

توشلیکنی قیلگندن سؤنگ، فابریکەگه قیتدیک. رئیس هر بیریمیزگه بیر پیاله قهوه تعاریف قیلیب، دېدی:

– خوب، قهوەنی ایچگندن ساره اصل ایشگه باشلەیمیز. قهوەنی ایچیب بؤلگندن سؤنگ، او بیزلرنی اؤز اتاقیگه باشلب باردی. او دېدی:

– هه، بلەلریم سیز ییگیتلر و کېلەجک نسللرنینگ اېرکین یششلرینگیز اوچون بیز وطننی انه شونداق قیلیب نجات بېردیک. ویرانگر اوروشدن کېین هر مملکت‌نینگ رواجلەنیشی نیمەلرگه باغلیقلیگی‌نی اؤیلەگن‌سیزلر می؟ او صنایع

دیر... هه ینگی صنایع قوریلمه‌سه، اوروش کؤریب اېزیلگن ملت تېزده یؤق بؤله‌دی. اوروش توگه‌گندن کېین، رهبر مېنی چارلب دېدی:

- کاشر بېگ، ینگی صنایع‌نی کېلتیریب، فابریکه‌لرنی قوریب بو بیچاره ملتنی کمبغللیک و یؤق بؤلیب کېتیشدن قوتقرماق سېن و سېنگه اؤخشش آدملرنینگ بورچی دیر. اوندن سؤنگ، مېن نظامی احترام قیلیب دېدیم:

- رهبر جنابلری، وطن یؤلیده حتی جانیمنی فدا قیلیشگه هم تیارمن، بیراق فابریکه قورماق اوچون بساطیمده هیچ پولیم یؤق، دېدیم. شونده رهبر بیر کولیب، دېدی:

- پولی مهم اېمس، ایش تېپه‌سیده سېنگه اؤخشش جانکویر آدملرگینه بؤلسه، بس.

کېین کاشر بېگ بیر ملی بورچ صفتیده، فابریکه‌نینگ قنداق قیلیب قورگنی حقیده به تفصیل سؤزلب، قؤشیمچه قیلدی:

- اؤغیللریم، بیر فابریکه‌نی قورماق یاو بیلن جبهه‌ده اوروشگندن انچه قیین، ایشانینگ. مېن او ییللرده اوروش، تاغ و تاش، چؤل و تفنگدن اؤزگه نرسه‌نی کؤرمه‌گن اېدیم. اېندی بیر اؤیلنگ، بونداق حالتده قنداق قیلیب فابریکه قورر اېدیم؟ بیراق اؤزگه چاره یؤق اېدی. ملی بورچ صفتیده اونی قوریشیم کېره‌ك اېدی. باشینگیزنی آغریتمه‌ی، جانیمنی جبارگه بېریب فابریکه‌نی قوردیم. منه اېندی کؤریب تورگنینگیزدېك، مینگ کیشیدن آرتیق وطنداشلرینگیز ایشلب توریبدیلر. او تغین دوام اېتدی: اېندی کېلینگلر، سیزلرگه فابریکه‌نینگ تورلی بؤلیملرینی کؤرسه‌ته‌ی.

کاشر بېگ بیلن بیرگه زینه‌لردن قوییی توشدیک. خندققه اۋخشش بیر یېرگه باردیک. رئیس قره چوکاتلرده، تېگره‌گی قره فیته آلینگن عکسلرگه اشاره قیلیب دېدی:

– بولر ینگی قوریلگن صنایع یۋلیگه شهید بۋلگنلر دیر. کۋزیگه یاش بلقیب دېدی:

– هه، بولرنینگ دېیرلی برچه‌سی ایش جریانیده شهادت شربتی نی ایچگنلر. مېن اولرنینگ جنازه مراسمی اوچون کۋپ پوللر صرفلب، کېین مخصوص قبرستانگه اولرنی کۋمگن‌من. اولرنینگ خاتین و بله-چقه‌لری کېین بدبخت و سرسان بۋلیشلرینی بیلیب، اولرنی فابریکگه ده ایشگه آلدیم. سۋره‌دیم:

– جناب، بولرنینگ برچه‌سی ایش جریانیده اۋلگنلر می؟ و اولرنینگ اۋلومی ایشدن می؟

– هه، ایش اوسته‌ده، هیچ قِیسی یۋق. یشه‌سین وطن! یشه‌سین وطن!

کاشر بېگ کۋز یاشلرینی اریتیب توریب، اداری مدیرینی چقیریب دېدی:

– بو یېر مېنیکی اېمس، منه بو وطنداش ییگیتلریمیزنینگ مالی دیر! ایسته‌گن نرسه‌لرینی نظرلریدن اۋتکزماق اوچون تیارلنگ. کېین بیزلرگه باقیب دېدی:

– ایشلریز توگه‌گندن کېین لطف اېتیب مېنینگ دفتریمگه هم بیر کېلینگ. ساعت عصر بېش بۋلگنده فابریکه نینگ قۋنغیراغی چلیندی و کېین اېرته‌لبکی ایشچیلر رخصت بۋلیب، عصر شیفتی (نوبتی) ایشچیلری فابریکه‌گه کېلدیلر. تفتیشیمیز اوچ کون دوام اېتدی. اوشبو مدتده مملکتیمیز تاریخیدن بیلمه‌گن

نرسه‌لرنی اۉرگه‌نیب آلدیک. بیراق فابریکه‌ده قانونگه قرشی بۉلگن بیرانته نرسه هم تاپمه‌دیک!! شو اوچون اویالگنچه رئیس‌نینگ قاشیگه باریب عذر سۉره‌ب، کېتیش گه رخصت آلدیک. کاشر بېگ معنالی کولیم سیره‌ب، دېدی:

- پرواسی یۉق، بونداق نرسه‌لر کۉپ یوز بېره‌دی. وطن امان بۉلسه‌گینه، بۉلگنی...، برچه‌میز فانی‌میز، فقط وطن یشه‌سین. یشه‌سین وطن و وقارلی ییگیتلری! بیز هم فابریکه‌نینگ خودی بیر شریکی بۉلگندېک خوش ایدیک. کاشر بېگ خیرلشگنیدن سۉنگ، آدملریگه بیزلرنی مخصوص موتر بیلن اۉز اداره‌لریمیزگه یېتکه‌زیب قۉییشگه بویروق بېردی!

بیزنینگ دردلریمیز شو!

بیرینچی قره‌شده بقاللیک کیچیک بیر دکاننی کۉردیم. بقال یېر یاغی (تېل خاک) قویماقده ایدی و بیر خاتین هم ایشی نینگ توگشینی کوتماقده ایدی. اولر بیزنی کۉرگن زهاتی، بیرینچی بۉلیب خاتین، کېین ایسه بقال کوله‌باشله‌دیلر. ساره بقال بقریققه اۉخشش تاووشی بیلن دېدی:

- هی... رشید بېک سیزلرنی کوتیب اۉلتیرگن. چایخانه شو یقینلرده، او تېپه‌دن آشسنگیز، اۉنگ قۉلده شونداققینه کۉرینه‌دی.

- رشید اکه کیم دیر؟ دېب سۉره‌دیم.

- کۉره‌سیز و تانیشه‌سیز، انشاءالله. دېدی کۉلیب.

تېپه‌گه چیققنیمیزدن سۉنگ، چایخانه کۉریندی. بیر بله بیز تمان یوگوریب کېلیب:

- رشید اَبه‌م چایخانه‌ده سیزلرگه منتظرلر، دېدی.

مېن چیندن هم بو موضوعگه سینچکاو بۉلگن ایدیم. چایخانه ایشیگیدن کیرگنیمده، چایخانه آدملردن تۉله ایدی.

– سلام، جنابلر!

سلامنی علیک آلمسدن برچه‌لر کولر ایدیلر، مسخره‌آمیز کولگی، البته.

– رشید اکه کیم دیر؟ دیب سؤره‌دیم.

– هایله‌کی! دیدی بیراو.

چایخانه‌نینگ بیر چیتیده چیرایلی سقاللی بیر چال منجه (تخت) اوستیگه چارزانو قوریب اؤلتیرگن ایدی. او بیزنی کؤرگن زهاتی:

– خوش کیلیب‌سیز، کیلینگ، مرحمت قیلینگ! دیدی.

– لطف قیله‌سیز، منتداربیز. رشید اکه سیز میسیز؟

– هه، مین من.

– بیزلردی کوتیب تورگن‌سیز، گویا. چونکه یؤل بؤیی کیمدی که اوچره‌تدیک، کوتیب اؤلتیرگنینگیزدن بیر نیمه ایتر ایدی.

– کیلینگ اؤلتیرینگلر. مردم سیزلردی شهرلیکلر کییمیده کؤریب، اؤشه آدملرسیزلر، دیب اؤیلبدیلر، چاغی. ایندی ایتینگ، نیمه میل قیله‌سیز؟

مین بؤسه اولردی قیشلاغی یقینیده موتری‌بیز بوزیلگنینی شرحلب، مردم بیزلردی کؤریب‌آق "رشید اکه سیزلردی کوتیب اؤلتیرگن" دیگن جمله‌نی تکرار قیلگنلیک‌لرینی قؤشیمچه قیلدیم.

رشید اکه بیزدی باشیمیزدن اؤتگن ماجرانی ایشیتیب، قیشلاقلیکلرگه قره‌ب:

– بولر بیز کوتیب تورگن کیشیلر ایمس. اولردی اۋتگن ییلی کۋرمه‌گن ایدیز می؟ دیدی.

نیچه کیشی بیرگه دیدیلر:

– سیز حق‌سیز، بیز ینگلیشگن ایکن بیز.

مین بو اۋرینده سینچکاو بۋلیب، رشید اکه دن:

– کیم یا کیملرگه منتظرسیزلر؟ دیب سۋره‌دیم.

رشید اکه سۋراغیم گه جواب بیرمسدن:

– حتماً کیله‌دیلر. قه‌ییرده بۋسه‌لر هم تاپیلیب کیله‌دیلر، دیدی.

او، کیین چۋنتگیدن توگیلگن بیر رومالنی چیقه‌ریب آچتی. ایچیده تۋرتته سگرت قوطیسی بار ایدی. ایکیته‌سی "ینیچه" بیرته‌سی "کیلینچه" و ینه بیری "بۋغازچه" ایدی. بۋش قوطیلردی یوزیگه نامفهوم جمله‌لر بیتیلگن و چله‌مه-چتّی شکللر چیزیلگن ایدی. رشید اکه دن:

– بولر نیمه‌دی؟ دیب سۋره‌دیم.

– بولر بی درمان دردلری بیز، دیب جواب بیردی، آه چیکیب.

– قنداق درد؟ دیب سۋره‌دیم تعجب مینن.

- "درد بېدرمان" لیکن اېندی عادی بیر نرسه بۉلگن. اینیقسه سیلاولر پَیتی قیشلاقلیکلردی دردلری و ایستکلرینی اېشیتماق اوچون قیشلاق‌مه-قیشلاق یوریب، اۉشه کته‌کانلری بیزنینگ سایه‌سینی تېنگری باشی بیزدن کم قیلمه‌سین.

اۉتگن ییلی هم اولردن تۉرت کیشی قیشلاغی بیزگه کېلدیلر. موتر عیناً شو چایخانه‌نی آلدیگه تورگنی حاضر هم کۉز اۉنگیمده. اولردن بیری موترلری تېگره‌گیگه تۉپلنگن آدملرگه قره‌ب، دېدی:

- برادرلر، حالیگچه کیشی سیزلردی درمانسیز دردلریزدی اېشیتمه‌گن و درمان قیلمه‌گن. دموکراسی نی چین معناسی، خلق ایستکلری و احتیاجلرینی قاندیریش دیر. مېن هم عیناً شو قصد اوچون بو یېرگه کېلدیم. هرقنداق درد یا قیین چیلیگیز بۉسه بیملال ایتینگ. بیز اولردی برطرف قیلیشیده سیزگه کمکلشه‌بیز.

اولوس بو سۉزدی اېشیتیب، تۉپ-تۉپ بۉلیب چایخانه‌گه کېله‌باشله‌دیلر. اولوس دردلرینی ایتر اېدیلر. او تۉرت کیشی اېسه سگرت قوطی لریگه بیر نیمه‌لر بیتر اېدیلر. بیراو ملاریا ایسیتمه‌سیدن سۉزلسه، اولر دراو یازیب آلیب، کسللیک تی آلدینی آلماق اوچون بۉیروق صادر قیلدیلر. قیشلاغی بیز اۉقیتووچیسی یکه‌لیگیدن شکایت قیلیب، بیر اۉزی بېش صنف تی اۉقیتگنینی ایتدی و بیر نېچه اۉقیتووچی کېلیشینی ایسته‌دی. اولر بونی هم بیتتیلر.

باشیزدی آغریتمه‌ی، مردم نیمه‌ییکه ایتتیلر، اولر یازدیلر و برچه‌سینی بجره‌بیز، دېب وعده بېردیلر. مېن بو موضوعلرده تجربه‌لی بۉلگنیم اوچون اۉقیتووچی گه قره‌ب دېدیم:

– بولر یوزگه یوز یلغان ایته‌دیلر. ایشکلری لایدن اۉتکینچه قیله‌بیز، دیب وعده بیره‌دیلر. بولردی آلدیگه قیلینالمه‌یدیگن ایشتی اۉزی یۉق! بیر درخواست مین هم قیله‌ی، دیب دراو:

– باردی-کیلدیلری بیز آسان بۉلماق اوچون اینگ سۉنگگی ایستگی بیز شو که، قیشلاغی بیز و پایتخت اره‌سیده بیر تیمیر یۉل قورسینلر، دیدیم.

اولر بیر نیمه‌لردی بیتیب مثبت جواب بیردیلر. اولر برچه یادداشتلردی سگرت قوطیلریگه بیتر ایدیلر.

اولر مردم دی دردلریگه ییتیب بۉلگندن ساره، مردم هم چایخانه‌دن چیقیب کیتتیلر. اولردن ایکی کیشی‌سی سگرت قوطی‌لرینی تشقریگه تشله‌دیلر. مین هم دراو اولردی آلدیم.

توشلیکدن سۉنگ ینه بیرلری بۉش سگرت قوطی‌سینی تشله‌دی. اونی هم آلدیم. تۉرتینچیسی شهرگه جۉنب کیتیش اوچون موترلریگه مینیب، هنوز چایخانه‌دن یوز مترچه اوزاقلشمه‌ی توریب، سگرت قوطی‌سینی موتردن تشقریگه اولاقتیردی. بو کۉریب تورگنیز تۉرتته بۉش سگرت قوطی، اۉشه‌لر دیر.

"ینیچه" بۉش قوطی‌سینی آلیب دقت بیلن قره‌سم، یوزیگه شکری بیگ دیگن بیر کیمسه‌نی آتی آلتی قتله یازیلگن و تۉرتته یولدوز، ایکیته قایق تی عکسی و بیر نیچیته مربع و مثلث شکلی هم چیزیلگن ایکن. "کیلینچه" قوطی‌سینی یوزیگه هم شونداق بیتیلگن ایکن:

"خاتینیم دی مقرر بۉلیشی اوچون توصیه ویزیت کارتی؛ واسطه‌بازلیک؛ بیر تجارت هیئتنی ایتالیاگه جۉنتماق اوچون واسطه‌بازلیک؛ حزب اعضاسینی استعفا

قیلیشی آلدینی آلیش؛ ینه بیر مشهور رقاصه آتی بیلن ۸۰ ته اؤق بیلن تېشیلگن قلب شکلی!

و "بؤغازچه" قوطی‌سینی یوزیگه هم بیر نېچیته تیلفون نمره‌سی، نېچیته مشهور کاباره‌لردی آتی کؤرینر اېدی. تؤرتینچی قوطی‌نی یوزیده‌گی نرسه‌لرنی اؤقیالمه‌دیم، چونکه بیردن تلاتؤب بؤلیب قالدی:

- کېلاتتیلر!، کېلاتتیلر!...

- کېلاتتیلر!

بیر آزدن سؤنگ، اېنگ سؤنگگی سیستم بیر موتر چایخانه قرشی‌سیگه کېلیب توردی. اوچ کیشی اوندن توشدی. اولردن بیری تؤپلنگن مردمگه قره‌ب:

- همشهرلر سلام! دېدی. و ایکینچیسی اېسه:

- اې باتیر و شرافتلی اولوس سلام! و اوچینچیسی هم:

- برچه عزیزلریمگه سلام! دېدی.

قیشلاقلیکلر جواب بېرمه‌ی، کولر اېدیلر. خودّی بیزلرگه بورونراق کولگنلریدېک. بیراق اولر پروا قیلمه‌ی، ایکی کیشی‌سی اؤریندیق (چوکی) گه و بیری هم منجه‌گه رشید اکه نینگ یانیگه اؤلتیریب، چوقور و ایلیق حال-احوال سؤره‌شیب اؤلتیردیلر. اولردن قرنی کته بیری سؤره‌دی:

- خؤش جنابلر، اؤتگن ییلدن بېری حالیز قنداق دی؟

رشید اکه قیشلاقلیکلردن نماینده‌لیک قیلیب دېدی:

– تشکر، یخشی بیز. سیز قنداق سیز؟

– بیز هم شکر یخشی بیز. چهره‌لریزدی شاد و خرم کؤرگنیمدن قووانچی بیز آرته‌دی. تېنگریم سیزلردی دایم خوش سقله‌سین.

اوچ کیشیدن قریراغی اولوسگه باقیب:

– جنابلر! عزیزلریم! دموکراسی، یعنی که خلق دردی و ایستکلریگه یېتماق. بیز دردلریزدی چاره قیلماق اوچون حضوریزگه قدم رنجه قیلگن بیز. خدا ناخواسته چؤچیمسدن و تارتینمسدن ایستکلریز و دردلرینگیزدی بیزگه بیملال ایتینگ. سیزلردی دردلریزدی چاره قیلیش بیزدی بورچی بیز دیر. کېین چؤنتگیدن بیرته سگرت قوطی‌سینی چیقه‌ریب، یوزیگه قلم بیلن بیر نیمه‌لر بیتماقچی بؤلدی.

بیراق کیشی هیچ نیمه دېمه‌دی. چایخانه‌ده آغیر جیم-جیتلیک حاکم بؤلدی. کېین هرکیم یانیده‌گی کیشی‌سی بیلن شیبیر-شیبیرله‌ی باشله‌دی. قیشلاقلیکلردن بیری:

– آدملر ملاریا ایسیتمه‌سیدن جانگه یېتگنلر. ملاریا پشه‌سیگه قرشی باتقاقلیکلر و کؤلمکلردی پودر سېپیشگه بویورینگ دېدی.

کېلگن اوچ کیشی سگرت قوطی‌لریگه بیتیب قؤیدیلر.

رشید اکه اولردن بیری نینگ یازوویگه دقت قیلیب، دېدی:

– جناب، ینگلیش (خطا) بیتتیز، چاغی!

"ینیچه" قوطی‌سینی یوزیگه بیته‌دیگن کیشی رشید اکه نی سوادسیزلیگینی بیلگن حالده حیرتله‌نیب، بیتگن نرسه‌سینی خط چیزیب اوچیردی و کېین بشقه نرسه‌لرنی بیتتی.

رشید اکه تغین اعتراض بیلدیردی. نماینده عصبانی بۉلگنیده، رشید اکه رومالینی آچیب، اونده‌گی "ینیچه" سگرت قوطی‌سینی چیقه‌ریب، دېدی:

- کېچیرینگ، اۉتگن ییل شو ایستک اوچون منه بونداق شکل چیزگن اېدیز!

رشید اکه نی سۉزینی اېشیتیب، برچه‌لر بیردن کولیب ییباردیلر و حتی اولردی اۉزلری هم. قیشلاقلیکلردن بیری:

- بیز اۉقیتووچی ایسته‌ی بیز. بېش صنفلی مکتبگه بیر کیشی اۉقیتووچی یېترلی اېمس، دېدی.

"کېلینچه" سگرت اېگه‌سی دېدی:

- سیزلر حق سیزلر. بیر اۉقیتووچی بېش صنفتی درس بېرالمه‌یدی. حاضر بونی بیتیب آله‌بیز.

رشید اکه دېدی:

- جناب ینگلیش بیتتیز، چاغی. کېین او اۉتگن ییلگی "کېلینچه" قوطی‌سینی اونگه کۉرسه‌ته‌یاتیب:

– اۋتگن ییلی بیزدی شو ایستگی بیز اوچون آلتی قتله شکری بېگ تی آتینی بیتگن اېدیز، گویا. او اوچ کیشی سگرت قوطیلرینی چۆنتکلریگه قۆیدیلر.

رشید اکه سۆزیگه دوام اېتتیردی:

– جناب، اۋق تېککن قلب شکلی هم، قیشلاغی بیزگه تېمیر یۆلنی اُولش (وصل قیلیش) اوچون چیزیلگن اېدی! کېین رشید اکه تۆرتینچی قوطینی اولرگه کۆرسهته‌یاتیب:

– بو بۆش قوطی هم سیزلردن. بوگون کېلمه‌گن بیریزنیکی دیر.

اولردن بیری ناراحتلیک مینن بولر نیمه‌دی؟ دېب سۆره‌دی.

– هیچ، درد. او هم دردِ بیدرمان. بیراق، بو سیزنیکی می یا بیزنیکی؟ بیلمه‌یمن.

اوچله‌سی اۋرینلریدن توریب، کېتماقچی بۆلدیلر. رشید اکه دېدی:

– لطفاً ویزیت کارتیزدی اونوتمنگ. التماس، ایتینگ-چی. اونده‌گی قایق رسمی بیزلردی قیسی اجتماعی دردی بیزگه تېگیشلی دیر؟

مېن رشید اکه یانیگه تورگن اېدیم. اولر موترلریگه مینه‌یاتگنده بیری ایتدی:

– سگرتتی تشله‌شی بیز کېره‌ك.

ایکینچیسی:

– سېن حق سن، تشله‌شی بیز کېره‌ك. بشقه بو چل ایش بېرمه‌یدی.

اوچینچیسی:

- اینْدی مردم بیزدی قۋلی بیزدی اۋقیگنلر.

اولردی موتری جۋنب کیتگندن سۋنگ، مردم خودّی سوت ایمه‌دیگن چقه‌لاقلردیک یېرگه یاتیب، اویاق-بو یاققه آغه‌نر ایدیلر! (اداغ)

بله‌لرنی ییغلتمنگیز!

یۉللرده باریب-کېلیب یورگن آدملرنینگ بشره‌سیگه دقت بیلن قره‌گن میسیز؟ همشهرلریمیزنینگ کۉپلری نینگ قباغی آسیلگن. اولرنینگ جدا آزی غیرعادی خوش و کولگیلری نینگ سېسی نېچه متر اوزاقدن اېشیتیله‌دی. بیزده عادی و نورمال کیشی یۉق. یا کۉپ ییغله‌یمیز و یا هم کۉپ کوله‌میز. بیراق ییغله‌یدیگنلرنینگ سانی، کوله‌دیگنلرگه کۉره جدا کۉپ. بونینگ دلیلی هم تورموشیمیزنینگ درد و قیغودن اززانچه تۉله‌لیگی دیر.

اولوسیمیز یخشیراق ییغلش و یاش تۉکماق اوچون قه‌یېرده بیر قیغولی فیلم یا درام (هندی فیلم) و یا درد و قیغودن تۉله بیران کتاب تاپسه‌لر، دراو اۉشه تمان باره‌دیلر. اگر بیران ماتم مراسمیدن خبر تاپسه‌لر، درحال او یېرگه باریب ییغله‌یدیلر. اولر درواقع اۉز حاللریگه ییغله‌یدیلر.

مېنینگ فکریمچه، خلقیمیزنینگ ییغلشی جدا اوزون اۉتمیش تاریخگه اېگه و اجتماعی مسأله‌لرگه باغلیق بۉلیب، باره-باره ملت‌نینگ عرف و عادتیگه ایلنگن. مکتبیمیز اۉشه پیتلرنینگ اېنگ یخشی مکتبلریدن بیری اېدی. کۉپلر بیزنینگ مکتبیمیزده اۉقیشنی ایستر اېدیلر، بیراق مېن او مکتبدن قاچگن اېدیم. اۉشه مکتبدن قاچیشیم دلیلینی اَیتالمس اېدیم. لیکن اېندی او پیتلردن نېچه ییل اۉتیب، اونینگ دلیلینی اَیته‌من. "مېن ییغله‌ماق و یاش تۉکماق اوچون مکتبدن قاچگن اېدیم"!

ییغله‌ماق مکتبدن قاچیشگه نیمه دخلی بار؟ دیب حتماً سۋره‌یسیز. قولاق سالینگ، داستاننی باشدن ایاغ سیزلرگه ایتیب بیره‌ی:

مکتبده اخلاق، شرافت و انظباطدن بحث قیله‌دیگن نیچه درسیمیز بار ایدی. شکری بیک اۋقیتووچیمیز ایدی. او صنفگه کیلگنده برچه‌میز جیم بۋلیب، اونگه قولاق آسر ایدیک. او شونداق هم یخشی و چیرایلی گپیرر ایدی که، اۋقووچیلر حتی نفس هم آلمس ایدیلر. صنفده چیبین اوچگنده هم، قناتی نینگ سیسی ایشیتیلر ایدی!

او پیتلر، اۋتمیشده‌گی بدبختلیکلر و درد و قیغولرنی اۋقووچیلرگه یخشی شرحلب بیریب، حاضرگی تورموشگه کۋنیکیش و شکر قیلیش و یاش تۋکیشگه مجبور قیله‌آله‌دیگن اۋقیتووچی اینگ یخشی اۋقیتووچی، دیب تانیلر ایدی.

درس موضوعی هرنرسه بۋلسه فرقی یۋق ایدی. اۋتمیش دردلرگه شریک قیله‌آله‌دیگن و اۋقیتووچی بیلن بیرگه آه و ناله چیکه‌آله‌دیگن اۋقووچی یخشی ایدی. هر اۋقیتووچی قۋلیدن کیلگنچه، بیزنی ییغله‌تیش و آه و ناله چیکیشگه مجبور قیلر ایدی...

ادبیات اۋقیتووچیمیز بای اۋغلی‌دیک دایم قیغولی شعرلر اۋقیر ایدی. "تاجی کمال" شعرلرینی آه و ناله بیلن اۋقی یاتگن پیتده برچه اۋقووچیلر یوکسک سیس بیلن ییغلر ایدیلر. حتی سپورت ساعتیده هم ییغلشیمیز اوچون بیر نیمه‌لر تاپر ایدیلر. اۋرنک اوچون، گوده‌لی و سیمیز سپورت اۋقیتووچیمیز بیرار حرکتنی یخشیراق بجرالمه‌گنیمیزده، بیزنی اورر ایدی و بیز ایسه ییغلر ایدیک!

قیسقه‌سی هرکونی ایچگن سوویمیزدن کۋره کۋپراق یاش تۋکر ایدیک. بیراق بونگه قره‌مه‌ی، بیز شکری بیگ نینگ ساعتینی اینتیقیب کوتر ایدیک.

"شکری بېگ" تاریخ و جغرافیه اۉقیتووچیسی اېدی. او آته-بابالریمیزنینگ باتیرلیگی و فداکارلیکلریدن اېسله‌گنده، برچه‌میز هۉکیللب ییغلر اېدیک. اینیقسه ایلگرگی توپراغیمیز کېنگ‌لیگی و یورتیمیز باشیگه توشگن بلا-مصیبتلرنی گپیرگنیده، درد و قیغو کۉپلیگیدن تماغیمیز بۉغیلیب، یاریله‌ی دېیر اېدی!

"شکری بېگ"نینگ بای اېکن‌لیگینی اونینگ کۉرینیشیدن هم بیلسه بۉلر اېدی. جدا شیک کییم کییر اېدی و پولگه هم محتاج اېمس اېدی. اونینگ اۉزی هم شو مکتبده اۉقیگنی اوچون، مکتبیمیزده بیر نېچه ساعت درس بېریش و بیزنی بیلیمدن سیراب قیلیشنی ایسته‌گن اېدی. اۉلکه‌دن سۉز آچگنده بیز ییغلر اېدیک. یورت دېگنیده ییغیمیز تاووشی کۉته‌ریلر اېدی و نهایت درس سۉنگگیده "آته‌لریمیز اۉته فداکار کیشیلر اېدیلر" دېگنیده، ییغی-زاری تاووشیمیز تاباره کۉته‌ریلر اېدی.

بیر کون شکری بېگ صنفگه کیریب کېلگنیده، قیافه‌سی اۉزگرگن اېدی. دایمگیدېک کییملری توزوک اېمس؛ نیکتایی نینگ توگونی آچیق؛ کۉیلگی نینگ توگمه‌سی آچیلگن؛ رنگ-قوتی مجسمه‌ده‌ی اوچگن اېدی. او انه شونداق اوست-باشی غیرمنظم حالده صنفگه کېلدی و کته-کته آدیملر تشلب، صنفده یوری باشله‌دی. اۉقووچیلر حیرتله‌نیب، بیر-بیرلریگه باقر اېدیلر و کیشی موضوعنی بیلمس اېدی.

نهایت، او اېشیک یقینیده توردی. او شونچه‌لیک ناراحت و قیغولی اېدی که، مېن اونی کۉریب ییغله‌ی باشله‌دیم. بله‌لر هم استه-سېکین ییغلشگه شَی‌لنماقده اېدیلر. اۉشه کونگچه، بیرینچیدن شکری بېگ آته-بابالریمیزنینگ باتیرلیگی و قهرمانلیگیدن سۉزلر اېدی، کېین بیز بله‌لر ییغلشگه باشلر اېدیک. بیراق او هنوز گپیرمه‌ی توریب ییغلشگه باشله‌گن اېدیک. شکری بېگ نینگ اۉزی هم ییغلر اېدی. بلاخره، او قلتیراق سېس و اوزیق-اوزیق سۉزلر بیلن دېدی:

– بلەلر، يېر سيلكينيش (زلزله) "ترگال" نى يېر بيلن يكسان قيلدى. "ترگال" بوزيلگن... نهايت موضوعنى بيلديک و بلەلرنينگ ناله و فريادى هم چيقيدى و برچەميز بيرگه ييغلەديک. شكرى بېگ نينگ قۆل ايماسى بيلن بلەلر جيم بۆلدى. او سۆزيگه دوام اېتيب:

– وطنداشلريميزگه كمک قيليش بيزنينگ ملى بورچيميز دير. هركيم قنچەييكه قيلالسه، پول و كييم كېلتيرسين، دېدى.

بيز شونچه هم ييغلر اېديک كه، حتى جانيميزنى بېريشگه هم تيار اېديک. اۆقيتووچى هر بير اۆقووچيدن بيرته-بيرته: قنچه بيتەى؟، دېب سۆرەب كتابچەسيگه بيتر اېدى.

حرمتلى اۆقووچيلر، بير اۆيلب كۆرينگ-اَ، هركونى كۆپى بيلن ۲۰-۲٥ قروش (هر بير تورك ليرەسى ۱۰۰ قروش دير-يارقين) خرچى آته-آنەلريميزدن آلەديگن بيز اۆن-اۆن بير يشر بلەلرنى، اعانه بېريشگه قنداق مجبورلر اېديلر.

بيراق، شكرى بېگ تاش يورەكنى هم سوو-سيماب قيلەديگن درجەده اۆلگنلر بله-چقەلرى نينگ اَينچلى حالى حقيده آب و تاب بېريب قيغولى سۆزلر اېدى. نهايت، برچه بلەلر پول كېلتيريشگه قرار قيلديلر. بيرى بير ليره دېسه، ايكينچيسى بير يريم ليره و بشقەسى ايكى ليره دېير اېدى.

مېن بلەليگيمدن كۆنگيلچن و يورەگيم نازک اېديم و شو اوچون هم كۆپ قيناقلر و ضررگه دوچ كېلگنمن. شكرى بېگ، سيزلر بو تينچ و ايسيق يېرده راحت اۆلتيرگنسيز. ليكن "ترگال" ده اينى-آغه و آپه-سينگيللرينگيز توپراقلرنينگ آستيگه قالگنلر دېگنيده اۆزيم و تيليمنى توتالمەى، تېلبەلرچه بقيريب ييباردیم: ايكى يريم ليره!

شکری بېگ باش ایملب تشکر قیلدی و آتیم قرشی‌سیده: اۋن یشر، ایکی یریم لیره، دېب بیتیب قۋیدی.

او پیتلر، یعنی اۋتتیز ایکی ییل بورون (داستان یازیلگن پیت، نې بوگونگی پیت-یارقین) ایکی یریم لیره‌میز حاضرگی اۋن بېش لیره‌گه تېنگ اېدی. مېن کېسکین احساسات و هیجان طفیلی نیمه قیله‌آتگنیم نی بیلمس اېدیم.

شکری بېگ قیته سۋزلشگه باشله‌دی: بله‌لر یتیم بۋلگنلر، آنه‌لرینی قۋلدن بېرگنلر. مېن قلتیراق سېس بیلن دېدیم:

- اوچ لیره! شکری بېگ تغین دوام اېتدی:

- وطنداشلریمیز سیزنینگ کمکلرینگیزگه محتاجلر!

- بېش لیره! دېب بقیردیم.

- دینداشلریمیز بیچاره بۋلگنلر!

- آلتی لیره، جناب!

تاووشیم بوتون صنفنی تۋلدیرگن اېدی. کۋزیم، صنفداشلریم نینگ یاشدن تۋله کۋزلریگه توشگنده، اختیاریم قۋلیمدن کېتیب، اۋزیمنی توتالمه‌دیم و جناب یېتّی لیره! دېب بقیردیم. عیناً قۋنغیراق (زنگ) چلینگنده: اۋن لیره! دېب بقیردیم. یخشی هم که قۋنغیراق چلینگن اېکن، عکس حالده شکری بېگ سۋزلری نینگ تأثیریده یوز لیره و یا مینگ لیره هم دېیشیم هیچ گپ اېمس اېدی.

کۉپ ییغله‌گن اوچون کۉزلریم قیزه‌ریب کېتگن ایدی. اویگه کېلگنیمدن سۉنگ، آنه‌مگه یېر سیلکینیشدن ضرر کۉرگنلرگه اۉن لیره کمک قیله‌یلیک دېگنیمده، یوزیمگه شونداق بیر قتیق ترسکی توشیردیلر که، کۉزیم آلدی قرانغو بۉلیب، تېگره‌گیم گه ایله‌نیب کېتیدیم.

ایرته‌سی مکتبگه بارمه‌دیم. یخشی اۉقووچی بۉلسم هم، مکتبگه بارالمه‌دیم. کوچه‌لرده سنقیب یورر ایدیم. ایندی سیزلرگه ایتماقچی‌من:

بله‌لرنی ییغله‌تیش اۉرنیگه، اولرنی کولدیرسک یخشی ایمس می؟ (اداغ)

بویورتمه بیانیه

نېچینچی قتله قماقدن چیققنیمده ایشسیز، پولسیز و دوستسیز ایدیم. ماجرادن خبری بۆلگن ایسکی اۆرتاقلریمدن بیری دیدی:

– سېنینگ ایشسیز و پولسیز ایکنینگ چیندن هم حیف.

– خی نیمه قیله‌ی، دېیسن؟

– ایرته‌گه قاشیمگه کېل، سېنی دوستلریمدن بیری بیلن تانیشتیره‌من. سېنگه اۆخشش بیر کیشی اونگه کېره‌ك. ایرته‌سی اۆرتاغیم مېنی دوستی بیلن تانیشتیردی. او بوتدوز ایکن و عیاللرنینگ ایاق کییمی نی بیتیم (قرارداد) اساسیده تیکر ایدی.

او پیتده تورکیه‌ده دموکراسی اېندیگینه سېکین-سېکین رواج تاپه‌یاتگن ایدی. هیچکیم بیراونینگ سۆزینی ایشیتمس و برچه‌لر تورکیه‌نی زوال و نابودلیکدن قوتقرماق اوچون وکیل بۆلماقچی ایدیلر.

او پیت سَیلاولر فصلی ایدی و کفاش دوستیمیز هم اۆزینی کاندید قیلیب، برچه رسمی باسقیچلرنی اۆتکه‌زیب، کوره‌ش میدانیده آتشین بیانیه بیتیب بېریش اوچون مناسب بیر کیشینی ایزلب یورگن ایکن. او بیتیلگن بیانیه‌نی یادلب، خلق الله حضوریگه ایراد قیلماقچی ایکن. او ایتر ایدی:

– مملكت نينگ مينگلرچه ایشچیسی مېنی آت و نشانیم بیلن تانییدی. بو توده‌لرنینگ حق-حقوقیدن دفاع قیلیش مېنینگ کېله‌جک ریجه‌م دیر. مېن اولرنی خوجه‌یینلر و بادارلری ظلمیدن قوتقرماق اوچون کوره‌شه‌من. اگر بو ایشچیلرنینگ تۈرتدن بیری هم مېنگه رأی بېرسه، مېن وکیل بۆله‌من.

او تورکیه‌نینگ رواجله‌نیشی و ترقیاتی اوچون کۆپ ریجه‌لری بار اېدی. بیراق افسوس که سوادسیز اېدی و کېله‌جک ریجه‌لرینی بیتالمس اېدی. شونینگ اوچون، بیر یخشی بیانیه یازیب بېریشنی مېندن ایسته‌دی.

مېن ایستگینی اینابتگه آلیب، یخشی بیر بیانیه بیتیب بېردیم. حافظه‌م ایش بېرگنیچه اۆشه بیانیه‌ده بو مطلبلرنی کیریتگن اېدیم:

ییرتیق جورابلرنی یۆقاتگندن اۆزگه نرسه‌نگیز بۆلمسه اې عزیز ایشچیلر! سیزلر اۆزینگیز تۆقیگن جورابلردن کییشگه حقینگیز یۆق! تۆقیگن تکه‌لرینگیزدن فایده‌لنسنگیز! تیککن بوتلرینگیزنی کییسنگیز! اۆزینگیز قورگن اویلرده یشه‌سنگیز. حال بو که بشقه‌لر کییه‌دیلر و یشه‌یدیلر. اېندی اۆزگه‌لر اوچون ایشلش و بشقه‌لرگه فایده کېلتیریشنی بس قیلینگ!

اولر سیزنینگ محنتینگیز طفیلی آپارتمانلر، دنغیلله‌مه اویلر، لوکس موترلر ساتیب آله‌دیلر. حال آنکه، سیزلر قشاقلیک و آچلیک بیلن دایم آلیشیب یوریب‌سیزلر. اولرنینگ ظلم و ستملرینی یۆق قیلیش پیتی اېندی کېلدی!...

او پیت بونداق سۆزلرنی ایتیش ممکن اېمس اېدی. (بیراق اېندی قره‌نگ که بیملال ایته‌من!)

بیتگن بیانیه مردککه معقول بؤلدی. او یریم ساعتدن سؤنگ ۱۰ لیره بېردی. کېپنلری بیلسم، او ۲۰ لیره بېرگن اېکن، لیکن دوستیم ۱۰ لیره‌سینی اؤزی نینگ کمیشنی اوچون اؤلجه قیلگن اېکن! خدا برکت بېرسین، او پیتلرنینگ ۱۰ لیره‌سی هم اؤشنداق ۱۰ لیره اېدی-ده!

مېن او زمانده هر بیر داستانیم نی ۲/۵-۵ لیره ساتر اېدیم. اگر شونداق بیانیه‌لرنینگ مشتریسی بؤلگنده، ایشانینگ کونیده ۱۰-۲۰ ته‌سینی یازیشگه هم تیار اېدیم.

کاندیداتوریمیز بیانیه‌نی یادلشگه کیردی، بیراق قنی مطلبلرنی یادله‌ی آله‌دیگن اؤشه میه؟ اېنگ یمانی شو اېدی که، او "سیز" و "اولر" نینگ اؤرنینی خطا قیلیب، المشر اېدی. مثال اوچون:

اولر گؤزه‌ل و حشمتلی قصرلریده ناز اویقوده یاتگنلریده، سیزلر شَوشب کېتگن تامی چککک قیله‌دیگن کلبه‌لرینگیزده، او یاقدن بویاققه قاچیب یورگن‌سیز. دېگن مطلب اؤرنیگه، او:

سیزلر گؤزه‌ل و حشمتلی قصرلرده ناز اویقوده یاتگنلرینگیزده، اولر شَوشب کېتگن تامی چککک قیله‌دیگن کلبه‌لریده، او یاقدن بویاققه قاچیب یورردیلر!

مینگ زحمت بیلن اونگه بیانه‌نی یادلته‌آلدیم. کاندیداتورنینگ فکریچه، بیتیلگن بیانیه اؤشه وقتگچه ایراد قیلینگن جدا زور بیانه اېمیش. بیراق یماق بختیمیزگه بیانه‌نینگ اېندی اوچ-تؤرت سطرینی ایتگنده، میتینگگه پولیس داریب، کاندیدنی اوشلب، پولیس اداره‌سیگه آلیب کېتدی.

او یېرده، بیانیه‌نی بیتگن آدم نینگ آتی و آدرسینی اوندن سؤره‌گن اېدیلر و دراو اوشلب آلیشگه شی تورگن اېدیلر. لیکن اگر مېنی اوشله‌سه‌لر کؤپ مدت قماقده قالیب کېتیشیم نی بیلیب:

– بو بیانیه‌نی پُسته خانه قرشی سیده‌گی کیشیلرگه نامه یازه‌دیگنلردن بیری یازگن و مېن اونی تانییمه‌یمن، دېب جواب بېرگن اېدی.

او بونداق آسانگینه پولیس چنگیدن قوتیلالمس اېدی. لیکن مغازه‌نینگ آدرسی، هرکونی بازارگه تیکیب چیقه‌ره‌دیگن بوتلری نینگ سانی، چِکلری نینگ نمره‌سی و بانک اعتباری حقیده‌گی اولرگه بېریلگن معلوماتلر کؤره، پولیس اونی بیر شریف و حیثیتلی وطنداش صفتیده تن آلیب، قؤییب ییبارگن.

او قؤییب ییباریلگندن سؤنگ ۵-٦ ته آتشین بیانیه یازیشیم نی بویوردی. هرچند او سیلاوده ییقیلدی، بیراق بو بدچانسلیک اېدی. چونکه اونی یېنگیب، سیلاونی یوتیب چیققنلرنینگ فهم و شعورلری اوندن چندان کؤپ اېمس اېدی!

شونداق قیلیب، مېن بیلن او دوستله‌شیب قالدیک. قچان که اونگه بیران بیانیه کېره‌ک بؤلیب قالسه، البته که مېنگه مراجعت قیلر اېدی. او حتی بیر کونی قیزی نینگ نکاح تؤییده اؤقیله‌دیگن بیانیه‌نی مېندن التماس قیلدی. ایتیشلریچه، کییاوخیل آبرولی و معتبر عایله‌لردن اېمیش، گویا و او مېن تیارله‌گن بیانیه ارقه‌لی اولرگه چندان کله‌سی بؤش آدم اېمسلیگی‌نی کؤز-کؤز قیلماقچی اېکن!

ایسته‌گن بیانیه‌سینی تیارلب بېردیم. او قاشیمدن کېته‌یاتگنیده داکترلرنینگ فیسینی بېره‌دیگندېک، آلدیمگه ۵۰ لیره قؤیدی.

او پیتلر هر بیر داستانیمگه شیرینگینه ۱۰۰ لیره بېرر ایدیلر. شو باعث، پولنی آلمه‌دیم.

- اگر المه‌سنگ خفه بۉله‌من، بشقه آلدینگگه کېلمه‌یمن، دېدی.

- اختیارینگیز، هروقت بیانیه کېره‌ك بۉلسه تشریف کېلتیرینگ.

کېینلری ایشیتسم، او بیتیلگن بیانیه‌نی تۉیده اۉقیب، برچه‌گه کولگی بۉلگن ایکن. کاندید دوستیم بیانیه‌نینگ بیر بۉلیمی نی اونوتیب قالگن، کېین چۉنتگیدن بیانیه‌نی چیقرماقچی بۉلیب، قۉلیگه کفاشلیك ایشلریگه عاید رقملر و معلوماتلر بیتیلگن نېچه ورق کېلیب، چیقرگن و اولرنی شونداق اۉقیگن:

عزیزلریم، اینډی که قۉللرینگیزنی بیر-بیرینگیز قۉلیده کۉریب توریب، جدا قووانیب سیزلرگه یخشی ایرته ایسته‌یمن. ایرته که ۲۰ جوره عادی زنانه و ۳۰ جوره هم بندلی زنانه مسیو هیرستاکی گه تیارلب، مارکېتیمیز آخریگه یېتکه‌زیب بېریشیم کېره‌ك!

کونلردن بیر کون تغین مېنی ایسلب کېلیب:

- قۉلیم یېتگینگگه. مشکلیم نی فقط سېن یېچه آله‌سن. کمکینگ کېره‌ك بۉلدی، دېدی. او سۉزیگه دوام ایتیب:

- اۉغلیم انجنیر بۉلماق اوچون بېشییل دیر که آلمانگه کېتگن. او مېنگه نامه یازیب، ایکی اياغینی بیر ایتیككه تیقیب، تحصیلینی چله قیلیب وطنگه قیتماقچی. مېن نامه بیتیب، یلینیب-یالواریب بیر آز بشقه هم چیده‌ب، اۉقیشینگنی توگت و انجنیر بۉلیب قیتگین، دېسم هم قولاغیگه کیرمه‌ی قَیتیب کېلماقچی. اینډی

سېن بیران جانگداز شعر اونگه یاز، بلکه شیطان نینگ اېشگیدن توشیب، کۉنسه، دېدی.

اۉغلی یازیب ییبارگن نېچیته نامه‌سینی اۉقیب، او شو ۵-٦ییل ایچیده نه یلغوز اۉقیب انجنیر بۉلمه‌گن، بلکه ۵-٦ مینگ ییل بشقه هم اۉقیسه انجنیر بۉلالمه‌یدی. بو ایشلردن اونینگ مقصدی، فقط آته‌سیدن کۉپراق پول اوندیریش ایکنی بیلیندی.

قیسقه‌سی مناسب بیر شعر یازیب اونگه بېردیم. او بو قتله هم پول بېرماقچی بۉلدی:

- یاغ آلمه‌یمن.

- خواهش قیله‌من. آلمه‌سنگ بشقه آلدینگگه کېلیشگه یوزیم بۉلمه‌یدی.

- قره، اېندی مېن و سېن دوستله‌شیب قالگنمیز. سېن قیین کونلریمده قۉلیم تنگ بۉلگن پیتده قۉلیمدن توتیب، کمکلشدینگ. قچان که ایسته‌سنگ، قاشیمگه کېله‌بېر. اما شرطی شو که هیچ قچان پول-مولدن سۉزله‌مسنگ!

کۉپ ییللر اوندن خبریم یۉق اېدی. نیمه بۉلدی یو اوکونلری کۉزلری یاشدن تۉلگن حالده قاشیمگه کېلیب، دېدی:

- قرین آته‌م عمرینی سېنگه بغیشله‌دی.

- تسلیت ایته‌من. بو سېنینگ سۉنگگی غمینگ بۉلسین، انشاءالله.

- اېرته‌گه جنازه‌نی فلان مسجدده اۉقییمیز.

– جۆپ یخشی، مراسمگه حتماً اشتراک ایته‌من.

– آلدینگگه بیر التماس اوچون کېلدیم.

– بویورینگ، لطفاً!

– قبرستانده اونینگ قبری اوستیگه اۆقیله‌دیگن بیر بیانیه ایسته‌یمن.

– اگرچه ایشیم باشیمدن اشیب یاتیبدی و جدا بندمن، لیکن التماسینگنی رد ایتمه‌یمن. کۆز اوستیگه، عصر چاغلری کېلیب آلگین.

– اما بیانیه‌نی مېن اۆقیمه‌یمن. التماس اونی سېن اۆقیسنگ. نخات که شوگینه خواهشیمنی قبول قیلمه‌سنگ؟

– نیمه؟... مېن اۆقییمن؟ آخر مېن او رحمتلینی قچان تانییمن؟

– التماس، سېن اېندی ایلگرگی او گمنام یازووچی ایمس سن. برچه خلق خدا سېنی تانییدیلر. سېنینگ لطفینگ مېن و رحمتلی قه‌یین آته‌م اوچون کته افتخار! سېن خو دوستمیز دیب ایتگن ایدینگ-کو!

اونینگ شله‌لیگی و مېندن اۆزی و مغازه‌سی ریکلامی اوچون فایده‌لنماقچی‌لیگینی بیلدیم. بیراق کۆنگلیم نازکلیگی و طبیعتیم یومشاقلیگی باعث، کیشی اۆزیمدن رنجیگنی یا مأیوس بۆلگنینی ایته‌مه‌یمن. اینیقسه اۆتمیشده‌گی ۱۰ لیره‌گه بیانیه بیتیب یورگن آغیر چاغلرنی ایسلب، اېندی اگر التماسینی رد ایتسم، مېنی ناسپاس و قدر بیلمه‌دیگن آدم اپکن دیمه‌سین، دیب قبول ایتدیم:

–خوب، اېندی شلەسن، قبول قیلەمن. بیراق ایتگین-چی، قەیین آتەنگ قنداق خوی-خاصیت و بېلگیلرگە اېگە اېدی؟

– هیچ، نیمە دېی. او چندان آدم اېمس اېدی!

– تورموشیدن ایتیب بېر!

– رحمتلی یورتیمیزنینگ مشهور دانگەیی چاقوکشلریدن اېدی. کۉپ قتلە عسکرلیک خدمتیدن قاچیب، نهایت ۵۰ یشرلیگیدە ترخیص آلیشگە موفق بۉلدی.

کۉپ مراتبە هم چاقوکشلیک، اوروش-جنجال قیلیش، آدم اۉلدیریش و بشقە جنایتلری طفیلی قملگن اېدی. او زمانەسی نینگ اېنگ بیشرفلریدن بیری اېدی. اۉلگنی یخشی بۉلدی، چونکە مملکتدن بیر میکروب کملدی.

– بونداق بیر مشهور و آت-آوازەلی آدم نینگ قبری اوستیگە قنداق قیلیب بیانیە بېرالەمن؟

– سېن قیلالەسن. سېندن بشقە آدم بونینگ عهدەسیدن چیقالمەیدی. دوستلیگیمیز حق حرمتی اوچون هم بۉلسە التماسیمنی رد اېتمە.

اېرتەسی جنازە تشیع بۉلەدیگن مسجدگە باردیم. بو جنازەدن تشقری بشقە بېشتە جنازە هم کۉپ گللر بیلن بار اېکن. نیمریکە بۉلگن بۉلگن بۉلسە جنازە اۉقیلیب موتر و امبولانسلرگە مینیش چاغی یوز بېردی.

مسجددە آدملر شونچەلیک گوجوم اېدی کە ایت اېگەسینی ییترر اېدی. آدملرنینگ سورا-سورلری بیلن موترلردن بیریگە مینیب آلدیم. بونی قرەنگ کە، اۉشە باشدن مېن بیزنینگ جنازەمیزگە تېگیشلی بۉلمەگن موترگە مینگن اېکنمن.

قبرستانگه ییتیب بارگنیمیزدن سۉنگ، آدملر تدفین ایشلری و قاریلر ایسه قرآن تلاوتیگه مشغول بۉلدیلر. شونده مین یورتیمیزگه کۉپ خدمت قیلگن بیر خانم نینگ جنازه‌سی اوستیگه کیلگنیم نی بیلدیم. کاندیداتور دوستیم نی قنچه‌لر ایسترسم هم، لیکن تاپالمه‌دیم. او بیرار گوشه‌ده حسرت و قیغو یاشلرینی تۉکیب اۉلتیرگن دیر، دیب اۉیله‌دیم. اینْدی بشقه بیراوнینگ قبری اوستیگه اده‌شیب کیلگنیم گه هیچ قنداق شک-شبهه یۉق ایدی.

اویوشمه‌لر، تجارت اتاقلری ریاستی، پیشه‌ورلر و اصناف تماندن کیلتیریلگن گل چنبرلری قبر اوستیگه قۉییلگندن سۉنگ، بیانیه‌گه نوبت ییتدی. شونده مین دراو اۉزمنی بیر آز بلندراق جایگه ییتکزیب، شونداق صحبتگه باشله‌دیم:

- مرحوم و مغفور اۉلکه سپورتی نینگ مشهور چهره‌لریدن سنه‌لر ایدی. چاقوبازلیک رشته‌سیده اۉلکه‌میزنینگ رکوردلی لریدن ایدی.

قولاغیمگه همهمه کیلدی، بیراق بونینگ شونداق مراسملرده یوز بیره‌دیگن مردم نینگ درد و الملریدن کیلیب چیققن، دیب اۉیله‌دیم.

- خدا رحمتلی یورتیمیزنینگ تانیقلی وطنپرستلریدن ایدی. او عمری نینگ اینگ یخشی دملرینی عسکرلیک قیلیب، خلق خدمتیگه اۉتکزدی.

غله-غوله کۉپه‌یدی. "بو کیم بۉلدی؟"، "جیم بۉل!" و "بونی هیده‌نگلر!" کبی سۉزلرنی هم ایشیتدیم.

- رحمتلی استبداد و انتی دموکراسی دوریده کۉپ ییللرنی قماقده اۉتکزدی.

بقير-چقيرلر كوچه‌يدى و سۆكيشلر آرتدى. حاضر كيشيلر خودى بيراونى قۆلگه توشيره‌آتگندېك، حلقه‌لرينى تارراق قيلرديلر. قره‌نگ كه شونداق بير قلتيس و نازك پيتده كانديداتور اۆرتاغيم نجات فرشته‌سى سينگرى تاپيليب كېليب، دېدى:

- اې بابا قه‌يېرلرده بۆلدينگ. ايكى ساعتدن بېرى سېنى ايزله‌يمن. بيزنينگ جنازه و قبريميز منه او يېرده. گل چنبرليميز اره‌له‌شيب كېتگن اېكن.

اوچ دسته گلنى دوستيم و ايكيته‌نى هم مېن اليب، قه‌يين آته‌سى نينگ قبرى اوستيگه كېتديك. بيراق بيانيه بېريشيم اوچو او يېرده هيچكيم يۆق اېدى.

اۆرتاغيم قبر اوستيگه گللرنى قۆييب، قاريلر و گدالرگه بير آز پول ترقتگندن سۆنگ، ايكله‌ميز قبرستان نينگ كته اېشيگيدن چيقيب، شهر تمان جۆنه‌ديك. يۆلده او مېنگه باقيب، دېدى:

- نطق قيلالمه‌گنينگ واقعاً حيف بۆلدى.

- نيمه قيله‌ى گللر، موترلر، مردم اينيقسه جنازه‌لر آلديمدن اره‌له‌شيب كېتدى. شو اوچون هيچ نرسه قيلالمه‌ديم. جدا يخشى بيانيه بيتگن اېديم.

- سيزدن بير التماس قيلسم ممكن مى؟

- خواهش قيله‌من.

- اېندى اۆشه بيتگن بيانيه‌نينگيزنى كۆپ تيراژلى بيرار روزنامه‌ده نشر قيليشينگيز ممكن مى؟

قۆليدن قاچيب قوتيلماغيم اوچون:

– البته، بۉله‌دی. سیز ایتمه‌سنگیز هم، اۉزیم قیلماقچی ایدیم!

موتردن توشیب خیرلشماقچی بۉلگن پیتده، او دیدی:

– بیر نرسه‌نی اَیتماقچی ایدیم:

– تیزراق ایتینگ، ایشیم بار.

– قه‌یین آته‌م نینگ قبری اوستیگه بیانیه بیرگنینگ‌نی بیله‌سن می؟!

– یاغ.

– اونده ایشیت: بیز اوستیگه تورگن قبرگه قه‌یین آته‌م نی قۉیماقچی بۉلگنلریده، قره‌سم اونینگ اۉرنیگه اۉشه خاتیننی قۉیاتیبدیلر. بیراق مین سیسیم نی اصلا چیقرمه‌دیم. سین قبرنینگ یوزیگه باق، اونینگ ایچیده نیمه ایشینگ بار!!
(اداغ)

عرصاتده قالگن اوی!

او اویگه کۉچیب بارگنیمیزنینگ ایکینچی کونی ایدی. اۉنگ تمانده‌گی قۉشنیمیز خوش صحبت کېکسه بیر کیشی ایکن. او مېنگه:

- اگر بو اوینی کرایه آلمسنگیز جدا یخشی بۉلر ایدی، دېدی.

ناراحتلیک بیلن قری آدمگه باقیب، دېدیم:

- اما آته‌جان، زمانه‌نینگ رسمی بونداق ایمس. ینگی قۉشنی کۉچیب کېلگنده، معمولگه کۉره قۉشنیلر کۉرگنی کېلیب، اونگه خوش کېلدینگیز، دېب ینگی اویده تینچ و بختلی یشش‌لرینی ایستر ایدیلر. بیراق سیز افسوس که خوش کېلیب سیز او یاقده تورسین، بیرینچی قتله بیزنی ناراحت قیلووچی سۉزلرنی ایتدینگیز.

چال ساووق قانلیک بیلن دېدی:

- اوکه‌جان، مېن سېنینگ خیر و صلاح نگنی ایستر ایدیم، که ایتدیم. بیراق شونی بیلیب قۉی که، بو اویدن بو محله اۉغریلری‌نینگ ایاغی هیچ قچان اوزیلمه‌یدی.

– ایشانیش قیین. اخیر قنداق قیلیب بیزنینگ اویگه اؤغریلر کېلسه یو، بشقه اویلرگه بارمسه؟!

کوچه‌میزده‌گی بقالیکدن سگرت آلماق اوچون ناراحتلیک بیلن اویدن چیقدیم. سگرت آلگنیمچه، دېدیم:

– چیندن هم عجایب نافهم آدملر بو دنیامیزده یشه‌یدیلر!

– نیمه بؤلیبدی، جناب؟ دېب سؤره‌دی بقال.

– اؤنگ تمانیمیزده‌گی بیر احماق چال یششینی بیله‌سیز می؟

– هه، بیله‌من.

– بوکون کېلیب خوش کېلدینگیز دېیش اؤرنیگه:

– بو یېرنی کرایه آلمس‌لیگیز کېره‌ک ایدی، بو اویگه اؤغریلر کېلیب-کېته‌دیلر، دېدی.

بقال دېدی:

– اتفاقاً تؤغری ایتیبدی. اگر او یېرنی آلمه‌سنگیز یخشی بؤلر ایدی. چونکه بو محله اؤغریلری نینگ ایاغی او اویگه آچیق!

اونگه هیچ نیمه دېمسدن اچیندیم. ناراحت حالده اویگه کېلدیم. کېچکی اوقاتدن سؤنگ، سؤلده‌گی قؤشنیمیز خاتینی و بله-چقه‌لری بیلن اوییمیزگه کېلدی. یریم کېچه‌سی اویلریگه قیتکینچه، ایر و خاتین بیر آواز بیلن دېدیلر:

– بو اوی جدا یخشی اوی، بیراق ایزچیل اؤغری اونگه توشه‌دی.

اؤشه کېچه، نیمه اوچون اؤغری شو اویگه کېله‌دی، بشقه اویگه بارمه‌یدی؟ دېب سؤرالمه‌دیم.

خاتینیم ناراحتلیگیم نی کؤریب، دېدی:

– عزیزیم کؤپ هم ناراحت بؤلمه. بو زمانه نینگ آدملری کرایه نشیننی چیقرماق اوچون مینگ و بیر یؤلنی اؤیلب تاپه‌دیلر. بو هم اؤشه یؤللردن بیری دیر. بیزنی قؤرقیتیب، بو یېردن چیقارماقچیلر. کرایه‌سی ارزانلیگی اوچون یا اؤزلری آلماقچی یا هم بیرار قوم-قرینداشلریگه آلیب بېرماقچیلر، دېب اؤیله‌یمن.

خاتینیم ایتگن سؤزلری بیرحدگچه منطقی کؤرینر اېدی، بیراق بونگه قره‌مه‌ی اؤشه کېچه‌سی اویقو کؤزیمگه کېلمه‌دی. اؤغری یا اؤغریلر بیلن وعده‌م باردېک اویغاق یاتدیم.

تون‌نینگ یریمیده بیر نیمه‌نینگ تېککن سېسی بیلن اویغانیب کېتدیم. اؤرنیمدن توریب، تېزده یاستوق آستیدن تفنگچه‌نی آلیب شی توردیم.

– قیمیرلمه، قیمیرله‌سنگ آته‌من. همه یېر قب-قرانغو اېدی. نابلدلیگیم اوچون سویچ لرنینگ جایی نی هم بیلمس اېدیم. بیراق هر قه‌له‌ی پشه‌لب تاپیب، چراغنی یاقیشیم کېره‌ک اېدی.

یوریب سویچنی اخته‌ریب، دیوارمه-دیوار پشه‌لب یورگنیمده اياغیم بیر نیمه گه بند بؤلیب، ییقیلیب یېرگه توشدیم. مېن اؤغری اياغیمگه چیل بېریب ییقیتگنینی بیلیب، اؤق اوزماققه تصمیم آلدیم. بیراق افسوس که تفنگچه قؤلیمدن توشیب، قرانغوده تاپالمه‌دیم.

شو چاغده قرانغوده بدننی لرزه‌گه تشله‌یدیگن یوکسک قاه-قاهله‌گن کولگی تاووشی ایشیتیلدی. اۉغرینی خطاب قیلیب دېدیم:

– او مردکه، بیرار فیلمی صحنه‌نی اۉیناتیب بیز، دېب اۉیله‌دینگ می؟ اېرککک بۉلسنگ، اۉزینگنی کۉرست، کېین سېن بیلن حساب-کتاب قیله‌ی؟

– سویچ نی اخته‌ریب یوریب سن، چاغی؟ سویچ کیریش اېشیک نینگ اۉنگ تمانیده. برچه کرایه نشینلر سویچنی تاپه‌من، دېب آواره بۉله‌دیلر!

– بو گپلرنی اویاققه قۉیگین. اگر قۉلیمگه توشسنگ، نیمه قیلگنیمنی بیله‌سن می؟

– بیله‌من، بیراق چراغنی یاقیشگه اجازه بېرینگ!

بلاخره سویچ نینگ سېسی اېشیتیلیب، اتاق یاختی بۉلدی. اۉشنده ییقیلیب، میزنینگ تگیگه بارگنیمنی بیلدیم. خاتینیم هم جان هولیدن منجه (تخت)نینگ آستیگه یشینیب آلگن اېدی.

مېنگه ایکی برابر کېله‌دیگن بیر کیمسه تېپه‌مده تورگن اېدی. تورسم گوده‌م‌نی کۉریب، جرأتی ینه ایکی برابر آشمه‌سین، دېب ییقیلیب یاتگن اۉرنیمدن تاووشیمنی غۉرراق قیلیب دېدیم:

– خۉش، سېن کیم سن اۉزی؟

– نوکریز، اۉغری!

– اما نظريمده اۋغرى كۋرينمه‌يسن. اگر بيزنى قۋرقيتيب بو يېردن كۋچيرماقچى بۋليب كېلگن بۋلسنگ، بيهوده ايش قيليب سن. اېندى يخشى كۋزلريمگه قره‌گين.

مردك دېدى:

– حاضر اۋغريليگيم يا اېمسليگيم نى كۋرسه‌تيب قۋيه‌من.

اوندن سۋنگ، او دراو حركت قيليب اويده‌گى دردگه يره‌يديگن نرسه‌لرنى ييغه باشله‌دى. اولرنى كته بير روجاييگه باغلب توريب:

– اونده بو يېرنى سيز اۋزينگيزگه ياتاق (اوخلش اتاقى) قيليب اېكن‌سيزلر-ده. ايلگركى كرايه نشينلر بو اتاقنى نشيمن اتاقى قيلگن اېديلر. اوندن ايلگرگيسى هم!

– سېن اۋغريليك قيلماقچى سن، چاغى. سېندن شكايت قيلماقچى‌ليگيم نى بيله‌سن مى؟

– بار، كيم گه شكايت قيلسنگ، قيله‌بېر. اگر شو يېرده‌گى پوليس حوزه‌سيگه بارسنگ، حوزه آمريگه مېن تماندن هم سلام ايت!

– اما مېن حوزه‌گه باريب كېلگونيمچه سېن قاچيب كېته‌سن.

– يۋق، قاچمه‌يمن، دېب سۋز بېره‌من.

– يۋق، شونداق قيليب مېنى "نخود سياه"نينگ ارقه‌سيگه يبباريب، اۋزينگ بار-ياغيميزنى آليب كېته‌سن. اگر سۋزينگ چين بۋلسه، قۋل-اياغينگنى بغلشگه رخصت بېر. اۋشنده...

خاتینیم شاوقینله‌دی:

– آهای مردم... کمک... کمک... کمک قیلینگلر، اۋغری کېلگن!

برچه محل مردمی اېشیگیمیز ارقه‌سیگه تۆپله‌نیب تورگندېک، بیر دقیقه ایچیده همه‌لری اوییمیزگه کیریب کېلدیلر.

قۆشنیلر ساووق قانلیکلرینی قۆلدن بېرمه‌ی، بیر-بیرلری بیلن سۆزله‌ماقده اېدیلر.

– آ آ آ... بو اویگه ینه اۋغری کېلیبدی!

– تاخته... قره‌ی... بو قتله کیم دیر؟

قۆشنیلر اره‌سیده حتی اۋغری بیلن سلامله‌شیب، حال-احوال سۆره‌شگنی هم بار اېدی!

اۋغری هم پرواسیزلرچه کېره‌کلی نرسه‌لرنی ییغیش بیلن مشغول اېدی. مېن اېسه قۆشنیلرگه باقیب:

– اۋرتاقلر، بو اۋغرینی بغلشده کمک قیلینگلر. کېین حوزه‌گه خبر بېره‌یلیک، اونی کېلیب آلیب کېتسینلر، دېدیم.

– والله بو حقده بیر نیمه دېیالمه‌یمن، نیمه‌یی که قیلسنگیز اختیارینگیز. اما نظریمده بیهوده ایش قیله‌سیز.

مونداق بیر عجیب و غریب یېرده یشه‌یاتگنیمدن شاخ چیقرگنیم گه سَل قالدی.

خاتینیم کېلتیریب بېرگن ایپ بیلن اۋغرینی یخشی چندیب بغله‌دیم. او هم هیچ قنداق مقاومت‌سیز قرشیمده تیککه توره بېردی.

مردکنی یخشی چندیب بغلب، اتاقلردن بیریده قمب قۋیدیم. کېین خاتینیم بیلن نفسک اوریب، حوزه‌گه باردیک و ماجرانی باشدن-ایاغ پولیس گه ایتدیک.

پولیس آمری بیر آزدن سۋنگ اوییمیز آدرسینی سۋره‌دی. خاتینیم انیق آدرسنی اولر اختیاریگه قۋیدی.

آمر آدرسنی کۋرگندن سۋنگ، آه چېکیب دېدی:

- آها... ینه اۋشه اۋی؟

- هه جناب، ینه اۋشه اۋی!

- بیز بو موضوعگه اره‌لشه آلمه‌یمیز. چونکه اوییڭیز بیزنینگ حمایه‌ساحه‌سیدن تشقریده دیر.

- اونده بیز نیمه قیلیشیمیز کېره‌ك، جناب؟ او بیچاره مردکنی بیکارگه ایپ بیلن چندیب بغلب قۋیگن بیز می؟

- اگر اوییڭیز بیر آز یوقاریراقده بۋلگنیده، بیزگه باغلیق بۋلر اېدی. اۋشنده بیز موضوعنی کۋریب چیقرالر اېدیک!

خاتینیم دېدی:

- لیکن کرایه آلیش اوچون او یانیمیزده‌گی اوی بۋش اېمس اېدی.

شونده، بیز آلگن اوی عیناً ایکی حوزه حمایه منطقه سیننگ اۋرته‌سیده‌گی چېگره‌ده جایلشگنینی بیلدیک.

آمر دېدی:

– سیزنینگ حمایه‌وی منطقه‌نگیز (...) حوزه‌سیگه تېگیشلی دیر.

بو حوزه اوییمیزدن انچه اوزاقده جایلشگن اېدی. شوننگ اوچون، خاتینیم بیلن او یېرگه یېتیب بارگنیمیزده تانگ آتگن اېدی.

او یېرده هم ایلگرگی حوزه‌گه اۋخشش بعضی نرسه‌لرنی سۋره‌ب، بیز هم بعضی نرسه‌لر ایتدیک. نهایت، پولیسلردن بیری دېدی:

– آ آ آ ... ینه اۋشه اوی؟

– هه جناب، اۋشه اوی!

– اوییںگیز اۋشه اویدن بیرگینه اوی قوییراقده بۋلگنیده اېدی، بیزنینگ حمایه‌وی ساحه‌میزگه کیرر اېدی. بیراق حاضر اوییںگیز بیزنینگ منطقه‌میزدن تشقریده تورگن!

خاتینیم دېدی:

– خدا او بیچاره مردککه رحم قیلسین، اونی جدا قتیق چندیب بغله‌گنمیز، چاغی!

– ایتینگ-چی، اوییمیز قیسی منطقه‌ده جایلشگن؟ دېب سۋره‌دیم.

– اوییننگیز ژاندارمری (چېگرەچیلر-سرحدی) منطقەسیگە تېگیشلی دیر. بیز اولرنینگ منطقەسیگە دخالت قیلالمەیمیز. سیز اۋشەلرگە مراجعت قیلینگ، اولر ایشینگیزنی کۋریب چیقیشلری ممکن.

خاتینیم بیلن بیرگە پولیس حوزەسیدن چیقدیک. خاتینم ایتدی:

– یور اویگە بارەیلیک، مبادا مردک قیسیلیب اۋلیب، قانی بۋییینیمیزگە توشمەسین، تغین.

اۋغرینی قۋلگە توشیریش یۋلیدە قتلِ عمد گناهی بیلن کۋپ ییللر قماققە توشمەیین، دېب درّاو خاتینم نینگ سۋزینی قبول قیلیب، چاپەلب اوی تمان کېتدیک.

اۋغری بغلەگنیمیزدېک تورگن اېدی.

– خوب برادر حالینگ قنداق دیر؟ دېب سۋرەدیم.

– یمان اېمس، فقط بیرآز آچ من!

خاتینیم یخچالدەگی بیرآز لوبیانی آلیب کېلدی. بیراق اۋغری جنابلری لوبیانی یاقتیرمس اېکنلر! خاتینیم بیرآز قییمە قصابلیکدن آلیب کېلیب، کوفتە پشیریب بېردی.

اۋغری جنابلری اوقاتلنگندن سۋنگ اونی اۋز حالیگە قۋییب، مېن و خاتینیم بیرگە ژاندارمریگە باردیک و ماجرانی او یېردەگیلرگە ایتدیک. پُستە نینگ رئیسی اوییمیز آدرسینی سۋرەدی. آدرسنی ایتگنیمیزدە، او بیر آە چېکیب:

– آها...، اۋشه اوی؟

– هه، اۋشه اوی!

اما او یېر شهر حدودیگه تېگیشلی دیر، بیز اونگه دخالت قیلالمه‌یمیز. سیز اۋشه منطقه‌نینگ پولیس حوزه‌سیگه مراجعت قیلماغینگیز کېره‌ک. رئیس کېین بیر نقشه‌نی چیقه‌ریب، سۋره‌دی:

– باللنگ، سیزلر نقشه‌نی توشینه‌سیزلر می؟ منه کۋرینگ، بو یېر ۱۴۰ درجه اېگری بیر چیزیق بیلن بېلگیلنگن. منه او یېر اوییـنگیزدن یوقاریراقده جایلشگن بیر سوزیش کۋلی دیر. بو یېر هم سیزدن قویی جایلشگن ۲۰۸ درجه اېگری چیزیق دیر. اېندی کۋریب تورگنینگیزدېک، اوییـنگیز منطقه‌میز ساحه‌سیگه کیرمه‌یدی. اما اگر ایکی مترگینه قوییراق بۋلگنیده اېدی، اوییـنگیز بیزنینگ ساحه‌میزده جایلشگن بۋلر اېدی!

– جناب، ایکی متر خو ارزشی یۋق. لطف اېتیب شو ایکی مترنینگ خیریدن اۋتینگ!

– نیمه قیین‌چیلیکلر تاپیلیشینی سیزلر خو بیلمه‌یسیزلر. مېن بو ایشلرنی یخشی بیله‌من. یخشی باللَنگ، اوییـنگیز خودّی پولیس و ژاندارمری منطقه‌لری نینگ چېگره‌سیده جایلشگن. اوییـنگیزنینگ ۲/۵ متر میدانی بیزنینگ منطقه‌میزگه کیره‌دی، البته. لیکن بیله‌سیز که، اۋغیرلیک حویلی میدانیده اېمس، اتاق نینگ ایچیده بۋلگن‌-کو. شونینگ اوچون، بیزگه تېگیشلی بۋلمه‌ی، پولیسگه قره‌یدی. خاتینیم دېدی:

– عزیزیم یور اویگه باره‌یلیک. مبادا اۉغری بیچاره‌گه بیرار نیمه بۉلگن بۉلمه‌سین، تغین. اۉلیب قالسه، بوتون عمر جنجالیگه قالیب کېتمه‌یلیک.

ایکله‌میز اویگه باریب، اۉغریدن سۉره‌دیک:

– قنداق سیز؟

– تېزده سوو کېلتیرینگ، جدا سووسه‌گن‌من.

سوونی ایچگندن سونگ، دېدی:

– سیزلر مېنینگ اېرکینلیگیم‌نی سلب قیلدینگیزلر. اگر بو یېردن چیقسم، ایکله‌نگیزدن عرض قیله‌من!

– جناب ناراحت بۉلمنگ، بیزنینگ هم گناهیمیز یۉق. برچه گناه اوینی محافظوی ایکی منطقه‌سیده قورگن اۉشه بیشرف اوی اېگه‌سینینگ بۉیینیگه. باریب هر یېرگه عرض قیلسک، بیزنینگ منطقه‌میز اېمس، دېب جواب بېره‌دیلر.

– مېن سیزلرگه ایتدیم که، تېز قۉل-ایاغلریمنی یېچینگ، عکس حالده اېرکینلیگیم‌نی سلب قیلگنلرینگیز اوچون قۉللرینگیزدن عرض قیله‌من. شونچه هم آواره قیله‌ی که، تیریکلیکدن بیزار بۉلینگ!

– اونده عصرگچه مهلت بېر، اۉیلب کۉره‌یلیک. اۉشنده قه‌یېرگه کېتسنگ، کېته‌بېر!

– بو ایش بوگون و اېرته دېماق بیلن حل بۉلمه‌یدی. بو چېگره منطقه‌لری مسأله‌سی حل بۉلمه‌گونچه هیچ ایش آلغه کېتمه‌یدی.

ینه بیر قتله پولیس حوزه‌سیگه باردیک. آمر بیر نقشه‌نی چیقه‌ریب، دېدی:

– منه یخشی نقشه‌نی باللَنگلر. نقشه‌گه کۉره حویلی میدانی نینگ بیر بۉلیمی ژاندارمری ساحه‌سیگه قره‌شلی. تعمیرنینگ یریمی بیزگه و یریمی هم ژاندارمری ساحه‌سیده جایلشگن.

– یاتاغیمیز سیزنینگ منطقه‌نگیزده، چاغی. چونکه اۉغیرلیک شو یېرده یوز بېرگن. شونگه کۉره، قضیه سیزلرگه تېگیشلی بۉله‌دی.

– سۉزینگیز تۉپه-تۉغری. بیراق اۉغری آسماندن توشگنی یۉق-کو، بیزگه تېگیشلی بۉلسه. قره‌نگ، اۉغری بیرینچیدن ژاندارمری ساحه‌سیگه تېگیشلی حویلی میدانیدن کیریب کېلیب، کېین یاتاققه بارگن. بو نرسه‌نینگ مبهم یېری یۉق-کو! کۉپ پیتلردن بېری بیز بیلن ژاندارمری اۉرته‌میزده مفصل مذاکره و صحبتلر دوامی بار. ساحه‌نینگ قطعی بېلگی‌لنگنیدن سۉنگ، سیزنینگ جنجالینگیز هم حل بۉله‌دی.

ناچار اوی تمان جۉنب کېلدیک. یۉل بۉیی حالیگی چال نینگ اویی آلدیدن اۉتکینچه، او بیزنی کۉریب، دېدی:

– خدا یمان کوننی کۉرستمه‌سین. اوینگیزگه اۉغری توشیبدی، دېب اېشیتدیم؟

– یمان کون باشینگگه توشمه‌سین، هه اۉتگن کېچه اوییمیزگه اۉغری توشگن اېدی.

– مېن اول سیزگه ایتگن اېدیم، لیکن سیز خفه بۉلگن اېدینگیز. هه اۉغلیم، او اویده کیشی یشه‌مگنی اوچون ارزان کرایه بېره‌دیلر. سیز کېلمسدن آلدین، اېگه‌سی شهر نقشه‌سیگه کیرگیزماق اوچون اوینی بوزیب ایکی متر یوقاریراقده

قورماقچی ایدی. سیزنینگ یشه‌ماقچی بۉلگنینگیزنی کۉریب، بوزیشنی تاخته‌تیب، سیزگه کرایه بېردی. شونده چال نینگ کمپیری دېدی:

– اوکه‌جان عیب سیزلرده ایمس، عیب یېر یوتکور اوی نینگ ایگه‌سیده. اوی قورگنده فقط گاز، برق، سوو و منظره‌سیگه اعتبار بېره‌دیلر، اوی نینگ شهر ساحه‌سیده بار-یوغلیگی‌گه قره‌مه‌یدیلر. اخیر بو اوی ایگه‌سیدن:
حالیگچه پولیس و ژاندارمری چېگره‌سیده کیم اوی قوریبدی که سین قوره‌سن؟ دېب سۉره‌یدیگن کیشی نینگ اۉزی یۉق!
بیر ییللیک کرایه‌نی تاپشیرگنیمیز اوچون، اویدن کۉچالمه‌دیک. اۉغری نینگ قۉل-ایاغینی ییچیب، کېچکی اوقاتنی او بیلن بیرگه ییدیک. کېین او جۉنب کېتکینچه، دېدی:
– خفه بۉلمنگلر، بیر-ایکی کوندن ساره ینه خذمتینگیزگه کېله‌من!
منه ایندی ۵-٦ کیشی دایمی اۉغری بیر کېچه‌دن نری اوییمیزگه کېله‌دیلر. حتی بو پیتلر اولر بیلن قۉل بیریکتیریب، یات اۉغریلرنینگ آلدینی هم آله‌میز. کۉره‌یلیک-چی، تېنگری نیمه قیلر ایکن. اونده‌گچه بیز آلتی کیشی اۉغری و مېن بیلن خاتینیم اوی نینگ یشاوچیلری صفتیده اویده یشب توره‌میز. اونده‌گچه، اوییمیز ساحه‌سی بېللی بۉلیب، یا پولیس حوزه‌سی و یا هم ژاندارمریگه عرض قیله‌میز!

بیراق اۉشنده هم اۉغریلرگه قرشی شکایت قیلیشیم ممکن ایمس. نیمه اوچون؟

چونکه اوییمیز خرچلری‌نینگ بیر قسمینی اوغریلر تۉله‌یدیلر-ده!!

("بیر چېت ایللیک استانبولده!" آتلی تۉپلمدن)

محمد حلیم یارقین (قویاش۱۳۲۹/م.۱۹۵۱/سرپل)

محمد حلیم یارقین علمي- ادبي و فولکلور تحقیقات ساحه‌لردن تشقری، بدیعي نثرنینگ طنز(هجویه) ساحه‌سیده هم قلم تیبره‌تیب کیلماقده. او، چمه‌سی قویاش ۱۳۸٤- ییلدن باشلب طنز حکایه‌لرینی یازه باشله‌گن.

حلیم یارقین‌نینگ طنز حکایه‌لری افغانستان، اۉزبېکستان و تورکیه اۉلکه‌لریده نشر بۉلیب کېلماقده. او، بو ساحه‌ده ۱۰۰ دن آرتیق حکایه و قیسقه طنز یازگن. اونینگ ۷ ته اۉزبېکچه طنزلر تۉپلمی، ۳ ته فارسچه تۉپلمی همده ٤ ته ترجمه کتابی نشر بۉلگن.

حلیم یارقین میلادي ۲۰۰۷-ییلی، اۉزبېکستانده "مشتوم" ژورنالی" و "افندی" جریده‌سی تماندن اۉتکزیلگن بېللشوو(مسابقه)ده، طنز(هجویه) بۉییچه بیرینچی اۉرین و مخصوص ساورین آلیشگه ایریشگن.

یازووچی‌نینگ کارتون پرتریتی چیزگیچیسی: موشتوم ژورنالی‌نینگ ماهر کارتونیستی حسین صادقوف.

حلیم یارقین‌نینگ ترقلگن طنز کتابلری:

الف) اۉزبېکچه کتابلر:

١. وکالت دغدغه‌لری!، کابل: قویاش١٣٨٦-ییل.

٢. ینگی رئیس هم کېلدی!، کابل: قویاش١٣٨٦-ییل.

٣. بیز اعلانلر تخته‌سیمیز!، کابل: قویاش١٣٨٦-ییل.

٤. ده‌یدی ایتلر کمپاینی!، کابل: قویاش١٣٨٩-ییل.

٥. سۉکیش هم پول بۉلرکن!، کابل: قویاش١٣٨٩-ییل.

٦. حاجی تریشر!، کابل: قویاش١٣٩٢/م.٢٠١٣-ییل.

٧. بیز نېگه اوروشه‌میز؟!، کابل-انقره: قویاش١٣٩٩-ییل.

ب) فارسچه کتابلر:

٨. راز تشنابها!، کابل: قویاش١٣٩٢-ییل.

٩. نمایش عجیب!، کابل: قویاش١٣٩٢-ییل.

١٠. کمپاین سگهای ولگرد!، کابل: قویاش١٣٩٢-ییل.

ج) اۉگیرمه(ترجمه)لر:

١١. بو اۉشه بیچاره‌گینه!، جلال نورانی، کابل: قویاش١٣٩٢.

١٢. شعر شیداسی!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ١٤٠٣.

١٣. بیر جفت لعنتی جوراب!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ١٤٠٣.

١٤. اویله‌نیش راهنماسی!، عزیز نسین، انترنت ترماغی/pdf، ١٤٠٣.

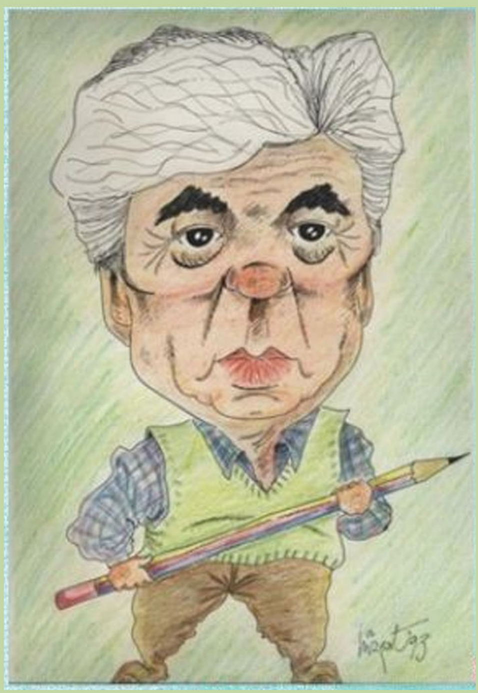

Şiir Turkusu

Aziz Nesin

Çevirmen: M. Halim Yarqin

2024

Ulanish.dev